

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

Clafte Ferngren
24/840.

INÈZ WIGERT,
född BACKMAN.

Skämt och Allvar

Humoresker och Berättelser.

Innehåll:

Den rätta. — När Josef skulle in på gymnasium. — Förtrollad.
De gamla skarna. — Olycklig för sin skönhet. — Ett minne
af August Blanche. — Bryngel. — När folket processar.
Granrismor. — Från det gamla barnhuset. — Till
Amerika! — Hans första flamma.

STOCKHOLM. ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

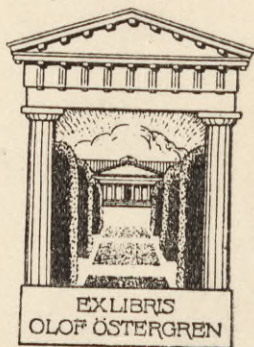

UNIVERSITETS-
BIBLIOTEKET
UMEA

Östergren

18155

A. O. 90.

SKÄMT OCH ALLVAR.

HUMORESKER OCH BERÄTTELSE

AF

INÉZ WIGERT,
född BACKMAN.

STOCKHOLM.
ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

SKÄMT OCH ÄLLVAR.

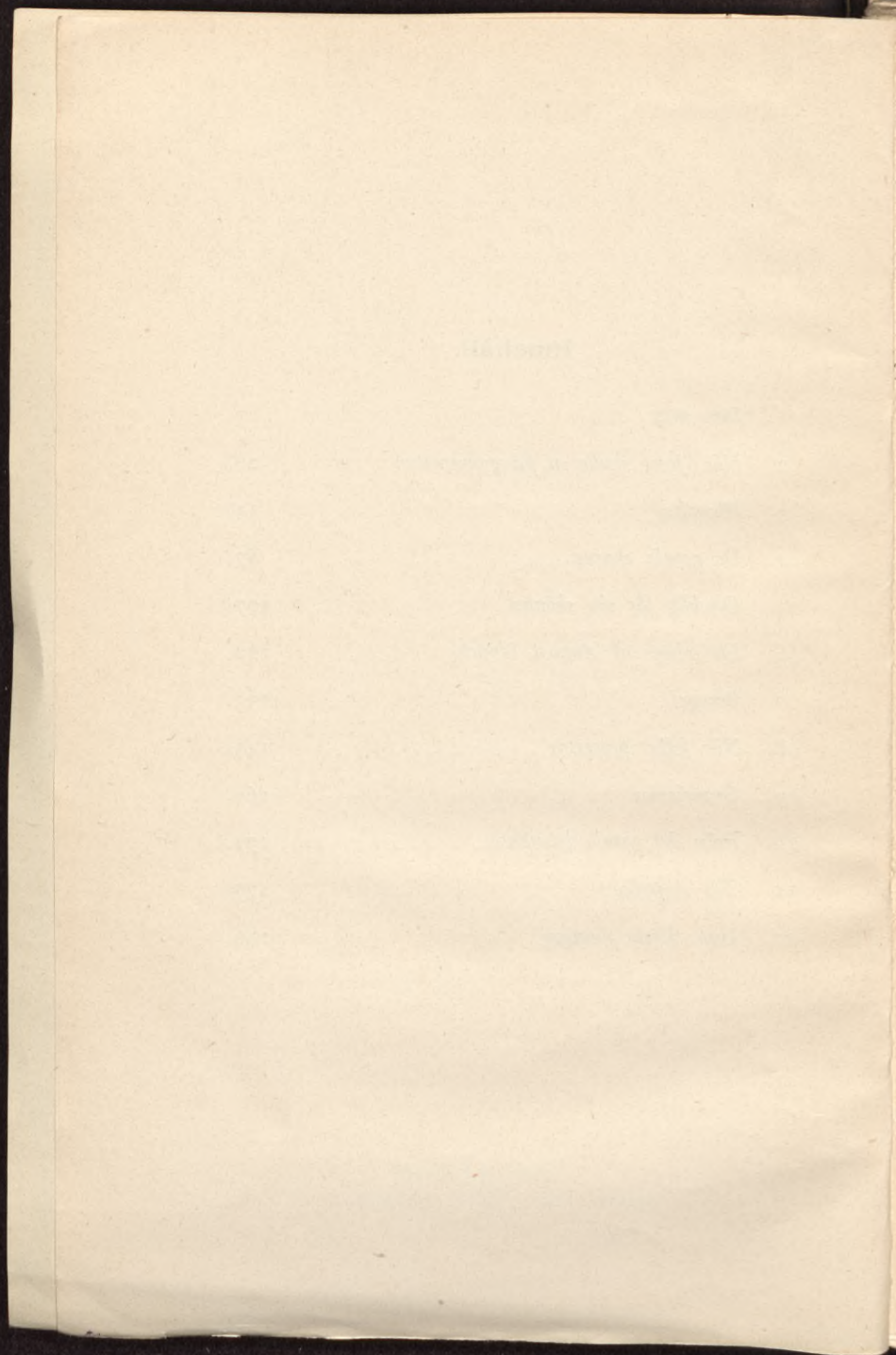
AV HERRN

STOCKHOLM.
ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1893.

Innehåll.

1.	<i>Den rätte</i>	1.
2.	<i>När Josef skulle in på gymnasium</i>	20.
3.	<i>Förtrollad</i>	33.
4.	<i>De gamla ekarna</i>	87.
5.	<i>Olycklig för sin skönhet</i>	107.
6.	<i>Ett minne af August Blanche</i>	122.
7.	<i>Bryngel</i>	133.
8.	<i>När folket processar</i>	145.
9.	<i>Granrismor</i>	160.
10.	<i>Från det gamla barnhuset</i>	171.
11.	<i>Till Amerika!</i>	177.
12.	<i>Hans första flamma</i>	186.

Den rätte.

Genom de öppna kyrkdörrarna hördes från orgelläktaren de sista tonerna af utgångsmarschen; folket strömmade brådskande ut ur templet, och snart var den lilla landkyrkan tom. Därutanför hälsade man på hvarandra, bildade grupper och språkade vid hvarandra. Slutligen, då de viktigaste händelserna från den förflutna veckan blifvit diskuterade, började man bryta upp; grupperna skingrades, och de kyrkbesökande aflägsnade sig åkande eller gående längs de olika vägar, som förde till deras hem.

De som sjövägen färdats till kyrkan vandrade utefter stora landsvägen, som leder från Otterstad kyrka till Klefvesbergen, där båtarna lågo förtöjda. De gingo i större och mindre flockar, allt efter de olika båtlagen, raskare eller långsammare, allt efter som ålder, hälsa och krafter medgäfvo det.

Sist af alla kom ett par, en man och en kvinna; de voro båda unga, och helt visst var det ej åren, som tyngde deras gång; den höga färgen på kinderna talade om hälsa och lefnadsfriskhet, och dock gingo de tysta och allvarliga vid hvar-

andras sida, under det afståndet mellan dem och det öfriga kyrkfolket växte allt mer och mer. Slutligen afbröt den unge mannen tystnaden.

»Har du tänkt öfver, hvad vi taltes vid härom sistes, Anna,» sade han.

»Jag vet inte, hvad du menar,» sade hon undvikande.

»Å, nog vet du det, om du bara vill,» anmärkte han och såg förläget på sanden vid sina fötter.

Det uppstod en stunds pinsam tystnad. Anna vände på hufvudet och såg bort mot den lilla hvita kyrkan, liksom väntade hon, att ännu någon skulle komma där bort ifrån.

»Nog minns du,» började åter Johan, »nog minns du, att jag då frågade dig, om du ville, att vi båda skulle bli ett par, och att du lofvade att tänka på saken och ge mig svar.»

»Jag trodde inte, att du menade allvar, Johan.»

»Plär jag då skämta så mycket?»

»Nej, de' ska' alla veta; du skämtar tvärt om alldeles för litet.»

»Nå, har du tänkt öfver det där ännu?»

»Det är väl ingenting, som brådskar heller, Johan?»

»Jo, ser du Anna, det är just hvad det gör, för se, om du inte är af samma tankar som jag, så ger jag mig ut till sjös igen. Jag tänker inte gå här längre och se på, hur Nils Elfson gör sig till för dig.»

»Nils gör sig inte till för någon,» sade hon och såg sig åter om. »Han är lika glad och treflig med alla.»

»Men han har ett godt öga till dig, liksom visst du till honom, och det kan jag inte lida längre, därför måste du nu välja mellan honom och mig.»

»Du blir väl inte ond på mig, Johan?»

»Om du väljer honom, menar du?»

»Nej, inte precis det, men om jag inte gifter mig med dig. Ser du, Johan, vi båda, du och jag, vi känna ju hvarandra sedan så lång tid tillbaka, vi ä' uppvuxna tillsammans och ha' ju varit både skol- och läskamrater, så vi båda ä' nästan som syskon tillsammans, och därför vill jag inte, att vi nu ska' skiljas som ovänner.»

»Det beror bara på dig, Anna, att vi båda aldrig skiljas. Jag har blifvit erbjuden att öfverta' Qvitorp, och vill du, så gifter vi oss i höst och tar öfver torpet till våren, men är du af andra tankar, så tar jag hyra och ger mig ut till sjös igen.»

»Är det inte bra ensamt på sjön,» sade Anna, som ville undvika att gifva ett bestämdt svar.

»När man ingen vän har, är man mera ensam på land,» sade Johan, och ett uttryck af djupt allvar lade sig öfver hans drag.

Samtalet afstannade, och de gingo åter tysta vid hvarandras sida.

De hade kommit till början af skogen. På ena sidan om vägen resa sig Klefvesbergen, beskuggade af väldiga barr- och löfträd, hvilka, uppvuxna som de äro i bergskrefvor och remnor, tyckas liksom framtrollade ur bergen; på andra sidan vägen däremot störtar marken nästan lodrätt

ned i sjön, men äfven från denna sidan resa sig höga, yppigt grönskande träd, hvilka jämte själfva landsvägen tyckas hvarje minut färdiga att störta ned i djupet. Och där nedanför ligger en vik af Venern med sitt klara, blå vatten lugnt och fridfullt eller upprördt och vredgadt, men alltid imponerande och skönt.

Plötsligen trängde till de vandrandes öron en muntert hvisslad melodi.

»Det är Nils Elfson,» sade Anna, i det hon stannade och lyssnade, stödd mot det skyddande räcket, som skiljer landsvägen från djupet.

Lätta och raska steg hördes bakom dem.

»Du väntade honom då,» sade Johan med rynkad panna, »du visste då, att han var kvar där borta?»

»Jag visste, att han skulle gå till handelsboden, men inte var det något ondt i det,» sade Anna nästan urskuldande.

»Nej bevars, inte ä' de' något ondt i det, och inte tror jag, det är ondt i något annat du gör heller, men det är bara en sak jag ber dig om, och det är, att du svarar mig genast och uppriktigt, om du vill bli min eller inte, så jag får rätta mig därefter och ta' Qvitorp eller fara till sjös.»

Den hvisslande, som närmat sig allt mer och mer, var nu alldeles bredvid dem.

»Hvad står ni där och öfverlägger om,» frågade den unge mannen.

»Det är Johan här, som tänker ge sig ut till sjös igen,» sade Anna med ett allvarligt drag öfver munnen, under det ögonen strålade med en egenomlig glans, då hon såg på den nykomne.

Det var mellan de båda männen en stor skillnad så väl i utseende som klädsel. Johan bar en grof kavaj och en enkel svart mössa; han var liten och kraftigt byggd och hade den tunga gång och det trygga, lugna utseende, som utmärker sjömannen. Nils Elfson däremot var lång och smärt; i hela hans väsen fanns detta något, som utmärker en damernas gunstling, en balhjälte, det må nu vara i stadens salonger eller i torparstugan och på logen. Dessutom förrådde hans klädsel ett visst anspråk på elegans; han hade svart filthatt och käpp, och oaktadt värmen var kväfvande, var han klädd i sommarytterrock och galoscher.

»Tänker Johan ge sig ut till sjös,» sade Nils förvånad, »och jag som hört, att han skulle öfverta' Qvitorp; blir de' då inte af?»

»Nej,» sade Johan, »det blir inte af.»

»Hvem ska' ta' de' då?»

»Det vet jag inte, det kanske du kunde göra?»

»De' här du min själ rätt uti, Johan; du är inte så dum, som du ser ut. Jag har minsann lust att fundera på saken.»

»Ja, gör det, Nils,» sade Anna ifrigt; »det vore något för dig; Qvitorp, som är ett så trefligt ställe och som ligger så vackert strax invid Kinne-viken.»

»Tycker du det, Anna, ja, då kanske jag tar det. Jag skulle för resten funderat på det för länge sen, om jag ej varit rädd att gå i vägen för Johan.»

»Du kommer inte längre att gå i vägen för mig hvarken med Qvitorp eller något annat,» sade Johan.

»Jag vill väl hoppas det, efter som du ämnar dig till sjös igen, och jag inte har lust att bli en tocken där sjöbuss som du.»

»Nej, det skulle du nog inte passa till heller.»

»Jag vill hoppas det; för i dag är jag emellertid sjöman, ty jag har rott till kyrkan, under det du lär kommit gående, som jag sport, men vill du ro med, så finns det nog plats i båten för tre.»

»För tre, säger du, hvilka menar du?»

»Kors, jag och Anna och du, vet jag.»

»Har Anna lofvat att ro med dig?»

»Ja, det har hon.»

»Nå, då skall jag inte vara i vägen, jag kan godt gå.»

»Se så, inga dumheter, kom du bara med i båten.»

»Tack, jag går hellre.»

Anna, som hittills stått tyst, blandade sig nu i samtalet.

»Johan kanske tycker, att han får nog af sjön sedan,» sade hon.

»Ja, i så fall, så ajös med oss,» sade Nils och vek af från landsvägen samt sprang lätt och ledigt utför den branta gångstigen, som leder ned till sjön.

»Efter som du inte vill följa med, så adjö då, Johan,» sade Anna glädt och nickade.

»Adjö, Anna,» sade Johan allvarligt, i det han gick fram till henne och räckte henne handen.

Hon lade sin hand i hans, och han tryckte den hårdt.

»Gud signe dig, Anna,» sade han hviskande, och hans vanligen fasta röst lät vek och darrande. »Mätte du bli lycklig och ha' valt den rätte.»

»Kommer du då inte, Anna,» ropade Nils otåligt.

»Jo, jag kommer nu,» sade hon, och drog med halft våld tillbaka sin hand, som Johan ännu höll kvar i sin. »Jag kommer allt hvad jag hinner,» sade hon, i det hon trippade utför den branta gångstigen ned till båten, som låg inbäddad djupt i vassen.

Johan stannade kvar där uppe på landsvägen och ställde sig, stödd mot räcket, på en plats, där han kunde se utåt hela viken. Nils sysslade med båten där nere. I detta ögonblick kom Anna ned och steg i båten, hvarefter Nils sköt den från land, hoppade själf däri och började sedan med åran staka ut båten genom vassen. Johan, som ännu stod kvar där uppe, trodde sig se, att han härunder kastade kärleksfulla blickar på Anna, och han var nära att ropa åt dem, att han ville följa med dem i båten, men stoltheten höll honom tillbaka.

I detta ögonblick varseblef Nils honom.

»När reser du, Johan,» frågade han.

»Jag reser i morgon,» svarade Johan.

»Redan,» sade Anna och blef helt allvarlig, ty det kändes plötsligen som om en kraftig hand hade gripit tag omkring hennes hjärta och sammanpressat det hårdt, nästan hårdare än hvad Johan nyss tryckt hennes hand.

»Nå, lycka till på färden då,» sade Nils och började därefter ro af alla krafter.

Snart doldes båten af den höga, täta vassen, men allt jämt stod Johan kvar där uppe. Slutligen gled båten ut ur vassen, och Johan tyckte sig åter se, hur Nils såg kärligt på Anna, och han hörde tydligt hennes välkända, låga, melodiska skratt; det skar honom i hjärtat och han ville skynda bort, men någonting kvarhöll honom och han kunde inte gå därifrån, utan stod ännu länge kvar på samma plats.

När den lilla båten hade kommit midt ut på viken, hvilade roddaren på årorna och lutade sig framåt, och åter hörde Johan Annas skratt, som vågorna förde till honom. Längre låg båten stilla där ute på sjön, och allt jämt stod Johan och lyssnade i andlös spänning, men han hörde intet; Anna skrattade ej mer; det var allvar, hvad som afhandlades där ute i den lilla båten, under det roddaren glömde bort årorna och Anna ej tycktes ihågkomma, att de på land hade en åskådare, som ej ett ögonblick förlorade dem ur sikte.

Slutligen långt om sider började Nils åter ro, och snart gled båten in i sundet och försvann ur Johans åsyn.

I detta ögonblick skymdes Johans blick och tvänne klara pärlor rullade utför hans kinder. Lyckligtvis märkte han det icke själf, ty en man och särskildt en sjöbuss måste ju finna det skamligt att gråta.

Då Johan kom hem, flyttade han ned sin gamla sjömanskista från vinden och började packa sina tillhörigheter.

»Hvad tænker du ta' dig för, Johan,» frågade modern med detta egendomliga lugn, som vid alla tillfällen utmärker folkets barn.

»Jag tänker ge mig ut te' sjös, mor.»

»Jag kan förstå det, men du har ju hvarken papper eller nå't.»

»I får skicka dom efter te' Göteborg.»

»Ä' de' tocken brådska?»

»Ja, mor, det ä' det.»

Modern frågade inte mer, men med kvinnans vanliga instinkt anade hon, att det var för Annas skull, som Johan nu åter lämnade hemmet.

»Jag vill aldrig återse henne,» tänkte Johan, under det han sysslade med förberedelserna till resan. »Jag vill aldrig återse henne.»

Men när det blef afton och det började skymma, smög sig Johan bort från hemmet. Han måste återse henne ännu en gång, blott en enda.

Då han kom i närheten af Annas hem, hörde han musik, han stannade och lyssnade; där inne spelade man en känd vals på ett handklaver. Johan gick allt närmare och närmare. Man dansade tydligen i stugan. Han smög sig fram till fönstret och såg in. Flera par svängde gladt om med hvarandra, men Johan såg blott ett enda, det var Anna och Nils, som dansade med hvarandra. Han höll henne helt nära tryckt intill sig, under det de dansade sågo de in i hvarandras ögon, så som blott de se på hvarandra, hvilka tro sig hafva funnit hvarandra för lifvet.

Slutligen tystnade musiken, dansen afstannade och Johan smög sig oförmärkt bort. Tydligare än Annas öppna bekännelse skulle kunnat säga honom

det, visste han nu, att hon för alltid var förlorad för honom.

Med denna visshet lämnade Johan hembygden och fäderneslandet.

Det är en egendomlig förmåga vågorna hafva att vagga till ro äfven den bittraste sorg. Åsynen af den omätliga rymden framkallar tanken på vår egen obetydlighet, och i samma mån vi finna oss själfva små och ringa, förminskas våra sorger och kval.

Om Johans lugn någonsin varit rubbadt, hade han nu återvunnit det och tycktes sorglöst sköta sitt kall. De gamla hjärtesåren voro tydligen helade, det förflutna var glömdt. Endast emellanåt, då han stod sysslolös, stödd mot masten och stirrade ut på det lugna hafvet, framställde sig för hans syn en tafla, som han allt för väl igenkände. Längs där borta på vågen tyckte han sig se en liten båt; roddaren lät årorna hvila, lutade sig framåt mot en kvinna, som satt framför honom, och Johan tyckte sig höra ett välkändt, lågt, melodiskt skratt; det skar honom i öronen och han lyssnade åter, men allt var åter tyst, synen var försvunnen; den hade blott varit en hägring från forna dar. Ibland åter, då vinden tjöt i tackel och tåg, och hafvet vräkte högt, tyckte han sig i de upprörda vågornas brus förnimma tonerna af en känd vals, den, vid hvars toner han sett Anna svänga om, sluten i Nils Elfsons famn. Det låg någonting pinsamt däri; han måste lyssna, och dock skar det honom i hjärtat.

Det fartyg, på hvilket Johan tagit hyra, var ute på långtur; Johan erhöll blott sällan bref

från hemmet, och underrättelserna om hvad som tilldrog sig där hemma voro ytterst knapphändiga. I ett af de första bref han erhöll från modern erfor han dock, att Nils Elfson öfvertagit Qvitorp och gift sig med Anna.

Johan läste brevet med lugn; han hade ju redan gjort sin uppoffring, men det kände han, att han aldrig ville återse Anna som Nils Elfsons hustru.

År efter år förflöt, och för Johan gick allt sin gilla gång. Han var på hafvet, och endast sällan, då han kom till en hamn, som han på förhand kunnat uppgifva till föräldrarna såsom adressort, träffade honom ett ofta flera månader gammalt bref från hemmet, och så erfor han efter hvart annat, att Anna blifvit mor, att Nils slagit sig på att dricka och försummade hustrun och arbetet, därefter att Nils sålt hästen och kon, och slutligen att han rest till Amerika och lämnat hustru och barn ensamma med torpet.

Först hade Anna sört mycket, men så hade hon börjat taga sitt förnuft till fånga. Johans mor hade själf talat vid henne om saken, och hon hade ej klagat på Nils, utan sagt, att allt sammans var hennes eget fel, och att så går det, när man ej väljer den rätte, men hvad Anna menade med de orden, det kunde Johans mor ej förstå.

Johan visste ej, hvad han skulle kunna göra till eller från Annas öde, men ett kände han, att han måste återse henne, och tiden föreföll honom lång och outhärdlig, till dess han slutligen fick afmönstra och begifva sig på hemvägen.

Det var sent på hösten, då Johan återkom till fäderneslandet. När han ankom till Göteborg, greps han af en sådan längtan att komma hem, att han for med första nattåg till Lidköping. Som han ej underrättat någon om sin hemkomst, mötte honom ingen i staden. Först ämnade han taga skjuts för sig och sin kista, men så tyckte han, att det nästan skulle gå för fort att åkande färdas den en och en half mil långa vägen till hemmet. Han hade visserligen så oändligt många gånger på sjön tänkt sig in i allt, och nu tyckte han sig likväl ännu en gång behöfva besinna sig och tänka öfver innan han kom hem, och så beslöt han sig för att lämna sin kista kvar i Lidköping och färdas hem till fots.

Han gick långsamt och tankfullt, med den något vaggande gång, som är egendomlig för sjömän. Hur väl kände han inte vägen, och hur var inte allt sig likt sedan forna dagar! Sedan han sist vandrade här, hade han sett mycket af världen, men huru olika allt annat voro icke i hans ögon dessa välkända trakter: Stadsskogen, Villa, till och med den gamla kala, fula Jönslundavägen föreföllo honom som gamla kära vänner, dem han kände och som kände honom. Snart skulle han åter vara hemma, men månne han skulle komma att slå sig ned där? Hvertill skulle det tjäna att åter begifva sig ut i världen? Hvad skulle han väl söka där? Lyckan? Men den fanns ju ej för honom där ute, och inte heller i denna undanskymda vrå af världen; men sak samma, när man är frisk och arbetsför, har man ju intet att klaga öfver, och Johan klagade icke ens för sig själf.

Hvad mor och far där hemma skulle bli glada, då de fingo återse honom. Hvad skulle Anna säga? Stackars Anna! Det var hon, som var beklagansvärd, så ung och redan öfvergifven. Den Nils Elfson! Tjusa kvinnfolk och gå med filthatt och sommarytterrock, det kunde han, men hafva hjärta för hustru och barn, det hade han inte. Och Johan satt mössan ännu mer på nacken än förut och stoppade sedan sina båda knutna händer i fickorna på den korta kavajen.

Snart lade sig dock hans vrede. Tanken på Nils Elfson förjagades af en annan, ljusare bild. Han såg Anna så som han sett henne i deras barndoms och ungdoms dagar, och i tankarna genomgick han alla händelser i deras lif, först de viktigare, sedan de mindre viktiga och slutligen de allra obetydligaste små tilldragelser från forna tider, och tankarna återgåfvo honom hans barndomsfrid och sorglöshet, och det var med det solbrända ansiktet strålande af glädje, som han inträdde i den stuga, där hans vagga stått.

»God middag, mor,» hälsade han lika ogeneradt som om han lämnat hemmet dagen förut.

»Herre jestanes, ä' de' inte Johan,» utbrast modern, som sysslade med kaffekitteln i spisen.

»Jo men, så ä' de' allt,» sade Johan och gick fram och räckte henne handen. »Och mor väntar mig med kaffekitteln på, kan jag se.»

»Nock för ja' kan bjude på kaffe, men inte vänta' vi dek, för vi ha' inte ha't bref frå dek sen i pingstas. Tänk hva' far ska' göre stora öga, när han i kväll kommer frå skogen. Men så sätt

dek, Johan, och låt mek höre hur väla lefver me' dek.»

»Å jo, mor, de' ä' nog 'all right'.»

»Hvad för nå't?»

»De' ä' engelska och betyder, att jag mår bra.»

»Kan du tale engelske nu me', Johan,» frågade modern med stolthet.

»Å, det är allt så där pö om pö som fransmannen säger.»

Den gamla såg beundrande på sonen.

»Och alla ä' friska och raska här på hembygden,» frågade Johan, som plötsligen blef helt allvarsam.

»Ja, Gud ske lof, vi sträfvar me' hälsan.»

»Nå, Anna, hur har hon det nu?»

»Jo, det är så illa det gärna kan vara. Ser du,» fortsatte modern och slog sig ned bredvid honom på soffbrädet för att bättre kunna språka. »Då Nils for, låt mek si, de' var i våras ett år sen, så behöll Anna torpet och tänkte kunna sköta det med en dräng, men det kunne förstås inte gå, för de' sa' far henne på förhand, för se så stort ä' inte torpet, att de' kan bäre sek, och inte kan kvinnfolk tas me' drängar. Nu har drängen flött och i vår lämnar Anna torpet, men till dess sitter hon där nu ensam med pojken.»

»Nå, sörjer hon mycket?»

»Ja, de' förstås, och så ä' de ju också skamma.»

»Hvilken skam?»

»Att man hennes öfvergifvit henne och rest sin väg med en annan kvinna.»

»Med en annan, säger I mor; hade Nils någon i sällskap?»

»Jo men, hade han så. Emma i Skattemässen reste me' honom, skref vi inte de'? Ja, si de' ä' då betydligt lättare te å språka om saker än te' skrifva om dom. Jo, dom la' allt å te' Amerika, bägge två.»

»Nå, har de' varit bref ifrån dem?»

»Jo, Anna lär haft två bref, men hvad dom handlat om, de' kan ingen sigē, men nog pratar folk om, att ho' sulle vara betänkt på te resa etter honom te Amerika.»

»Det är väl ändå inte möjligt.»

»Ja, hva' ska' ho' göra, stackare, när ho' lämnar torpet?»

»Har någon annan fått löfte på torpet?»

»Nej, inte ännu, och nog feck ho' ha' de' kvar, om baresta ho' kunde få nå'n, som skötte de' åt henne.»

Johan reste sig upp och tog sin mössa, som han lagt ifrån sig.

»Jestanes, pojken min, tänker du te gå ut så tvärt?»

»Ja, mor.»

»Men du sulle ju dricka en kaffetår, vet ja.»

»Det får vare så länge.»

»Är det då så brådt, Johan?»

»Ja, mor, de' ä' de',» sade han och gick utan vidare förklaring.

På en udde vid Kinnevikens norra strand ligger Qvitorp, på ena sidan omgifvet af det mest leende landskap, små täcka öar, skog och odlade fält omväxlande med hvarandra; på andra sidan

Venern så långt ögat når, utom där borta i öster, midt öfver viken, där Kinnekulle reser sig, stundom ljus och leende, stundom mörk och hotande, allt efter den olika belysning, i hvilken den framträder. Den där höstaftonen var luften hög och klar, och med sina nedgående strålar förgyllde solen allt, liksom ville hon söka återgifva värme och lif åt den döende naturen.

Johan såg ej den vackra taflan, han gick där framåt som det tycktes kall och okänslig för allt det sköna, som omgaf honom. När han kommit till stugans dörr, knackade han sakta på.

»Stig in,» ljöd det där inifrån.

Det var Annas röst, han kände den, han. Han öppnade dörren och steg in. Anna satt framme vid fönstret och sydde, under det hennes lille gosse låg på soffan och sof.

»God afton,» sade Johan med sin vanliga lugna röst.

»Johan,» sade Anna, utan att förefalla öfverraskad; det var som om hon väntat honom. »Såå, du är hemma nu.»

»Jag har kommit för att tala med dig.»

Annas bleka kinder öfvergötos af en liflig rodnad.

»Är du ond på mig än, Johan?»

»Hvarför skulle jag vara ond på dig?»

»För, för, för — gammalt,» tillade hon synbart förlägen.

»Låt oss inte tänka på det längre, Anna; det har händt mycket, sedan vi sist träffades.

»Ja men, har det så,» sade hon med en suck och blef åter blek.

»Och nu tänker du resa efter honom, har jag sport.»

»Skulle jag resa efter dem! Kan du tro det?»

»Nej, jag trodde de' inte, men hvad tänker du ta' dig till här?»

»Det vet jag inte.»

»Kan du inte få behålla torpet?»

»Jo, det fick jag nog, bara jag kunde få en duktig karl att sköta det.»

»Tror du jag skulle duga till det,» frågade Johan och såg förlägen ut.

»Du skulle verkligen vilja?»

»Ja, hvarför inte?»

»Nej, det är omöjligt.»

»Hvarför är det omöjligt, att du tar mig till dräng, Anna?»

Hon såg på honom länge utan att svara, och han slog ned ögonen och tummade på mössan, liksom skämdes han för det anbud han gjorde henne.

»Du är dig lik sen gammalt, kan jag se, Johan,» sade hon.

»Ja, Anna, det är starkare än jag; jag rår inte på det. Och ser du, därför, när jag hörde mor berätta, hur du hade det, och att du inte visste, hvad du skulle ta' dig till med torpet, så blef jag nästan glad och tänkte: Nu kan jag få arbeta för henne.»

»Jag kan inte ta' emot det, Johan.»

»Kan du inte låta mig få den glädjen åtminstone,» sade han förebrående.

»Det går inte, Johan.»

»Jo, nog går det te reda sig med torpet, bara man arbetar och sträfvar.»

»Jag menar inte så.»

»Hvad menar du då?»

»Jag menar, att vi två inte kan bo så här ensamma.»

»Du kan väl inte tro så illa om mig, Anna, att du är rädd för mig?»

»Nej, det är jag inte heller.»

»Jag lofvar dig, att aldrig fordra någon lön af hvad slag det vara månede, får jag blott arbeta för dig, så är jag nog lönad.»

»Jag kan inte låta dig arbeta och sträfva för intet för mig.»

»Så låt mig arbeta för din lilla gosse där, det har du ändå inte rättighet att vägra. Hvad skall det väl bli af gossen ensam och öfvergifven som han är? Du kan inte vägra mig att få bli i fars ställe för honom.»

Anna såg på honom och skakade på hufvudet.

»Ser du, Johan, medan du var borta har jag lärt känna dig och andra också, till och med mig själf, och därför, när du talar så, är jag rädd, men det är inte för dig jag är rädd, utan för mig själf, och därför kan du och jag ej arbeta och sträfva tillsammans för pojken, utan att allt är klart oss emellan. Ser du, det är nog, att gossen ska' ha' att skämmas för en af sina föräldrar, och därför är det bäst Nils får sin vilja fram.»

»Det är då sant, att Nils vill ha' dig ut till sig?»

»Nej, det är inte det han vill; han vill, att jag skall låta lysa efter honom, så han kan få gifta sig.»

»Men då skulle du ju också bli fri, har du tänkt på det?»

»Ja, jag har till och med talat med prästen om det.»

»Och hvad säger han?»

»Han säger, att 'hvad Gud förenat skall ej människor åtskilja'.»

»Nå, hvad tänker du själf, Anna?»

»Jag tänker, att det ej var Gud, som förde Nils och mig samman; vårt äktenskap var ej byggt på den grunden, och därför kan det gärna upplösas. Jag tänker, Johan,» fortsatte hon med höjd röst, »att min lille gosse tidt och ofta frågat efter far sin, och jag då gråtit öfver, att jag ej gifvit honom en bättre far. Stackars liten,» tillade hon, i det hon sänkte rösten; »jag talade för högt, nu vaknar han.»

Gossen satte sig upp, gnuggade sig i ögonen och såg förvånad på den främmande; därefter smög han sig helt nära intill modern.

»Mor,» sade han hviskande och såg undrande på henne, »är det far?»

»Ja, lillen, det är den rätte, förra gången var det ett misstag af både dig och mig.»

När Josef skulle in på Gymnasium.

Josef var prästson, och hvem annan än en präst skulle väl vågat kalla sin son Josef. Hvem kan veta traditionens makt, och vi lefva minsann icke i sådana tider, att kloka föräldrar kunna önska, att deras gossar skola lämna mantlarna kvar litet här och hvar; det blefvé för dyrbart för pappa och allt för stor förtjänst för herrar skräddare, och därför låter en far sällan döpa sitt barn till Josef, men som sagdt, prästen hade gjort det.

Och barnet växte till och förkofrade sig; och så blef det tid att sörja för hans framtid. Josef skulle bli präst, förstås; hvad annat kan man bli, då man heter Josef? Och studera grundligt måste han, ty visserligen hade far själf blifvit välbeställd kyrkoherde med ringa kunskaper och »dimmen» tagen på skrufvar, men det hade varit i den gamla goda tiden och icke nu, och därför skulle Josef börja i tid.

Men prästgården låg långt ifrån staden; skicka bort Josef, som var enda sonen, det kunde man ju rakt icke, hemma skulle han vistas, tills han blef mogen att på egen hand komma ut i världen, d. v. s. till den stora staden Skara.

Läsa och skriva hade han lärt med systrarna för mor, och räkna kunde han också, och så klipsk var han, att han ofta slog mor på fingrarna, när det gällde metersystemet, som hon aldrig rätt kunde få i sitt hufvud, och då kunde det ju ej gå an längre.

»Om far skulle öfverta' räkningen själf,» föreslog mor.

Kyrkoherden ref sig bakom örat; där sökte han alltid sin hjälp i nöden.

»Räkning har just aldrig varit min starka sida, mor lilla,» sade gubben och skakade betänkligt på det kala hufvudet. »Men vill du, att jag ska' öfverta' katekesen och bibliskan, så ska' jag göra det.»

»Ja, hvart kommer han med katekesen och bibliskan,» sade den bekymrade modern.

»Mamma, mamma,» sade kyrkoherden straffande och knäppte hop händerna öfver magen.

»Ja, käre du, inte vill jag säga något ondt med det, men jag menar blott, att det ej är nog för Josefs framtid. Ja, när jag tänker rätt på saken, så säger jag ifrån mig pojken, och vill inte du läsa med honom, så får det ställas på annat sätt.»

»Men, kära gumman, du vet ju, hur mycket jag har om mig med att skriva predikningar, för-rätta dop och begrafningar och hålla husförhör, och så nu till på köpet biskopsvisitation och jag vet icke allt för dumbeter — hm, hm.» Han fick plötsligen ett anfall af hosta. »Allt försöker de plåga mig med. Nej du, jag åtar mig rakt inte Josefs uppfostran.»

»Nå, då få vi väl ta' en informator.»

»En informator, hvad tänker du på, mamma, och våra döttrar? Nej du, här kommer ingen informator i huset. Jag känner karlarne af egen erfarenhet, och det sker inte, säger jag.»

»Nå, hvad säger du om att ta en guvernant i huset, då kunde hon läsa med flickorna på samma gång, och det kan du väl ej ha' något emot?»

»Å nej, å nej, nej bevars,» sade gubben, som ej såg någon fara i detta förslaget.

Och så engagerades en guvernant, som åtog sig att läsa och spela med flickorna och att förbereda Josef till inträde vid Skara läroverk.

Det var en fågel Phœnix till guvernant, som kyrkoherdens fått fatt uti.

»Parlez-vous français? — Comment vous portez-vous? — How do you do? — Sprechen Sie deutsch? — Ganz gut» — etc, det gick som en dans, och den gamla prestfrun var helt förvånad öfver alla dessa bevis på lärdom. Ja, guvernanten kunde till och med latin och frågade genast Josef, om han kunde *amo, amas, amat*.

Josef stod helt förlägen och drog mamma i kjorteln, nej, *amo* hade ingen lärt honom, men pappa hade talat om att *mensa* betydde bord; det var allt hvad som återstod kyrkoherden af hans latinska studier, *amo* hade han förmodligen glömt, så vida han ej haft några andra orsaker att ej tala därom med sin förhoppningsfulle Josef.

Och så började studierna på allvar. Redan första dagen frågade kyrkoherden, hvad den nya lärarinnan tyckte om sonens begåfning.

»Han är ett snille,» blef svaret.

»Jo, jo, pojken brås på mig,» tänkte kyrkoherden.

Mamma var öfverlycklig att slippa läsa med barnen; hon hade minsann annat att göra, men att det gick bra för Josef, det hörde hon, och det var ju också det viktigaste, ty flickorna skulle blott läsa med, för att guvernanten skulle ha fullt upp att göra, och det kunde ju aldrig skada, att de lärde sig litet af hvarje, i synnerhet som det ej kostade något, ty guvernanten måste de ju ändock tillsvidare ha för Josefs skull.

Och tiden förgick, och med sin vishet och sina kunskaper förvånade Josef allt jämt världen och sin lärda guvernant. Han var ett snille, det hade hon ju sagt redan första dagen, och aldrig hade hon behöft pruta af en hårsman på hvad hon då förklarar.

År efter år hade man funderat på att sända honom till Skara, men allt jämt hade guvernanten förklarar, att hon trodde sig om att läsa med honom ännu ett år, och pappa och mamma voro glada att än en tid få behålla sin son hos sig, men nu var det absolut sista året. Josef var fjorton år, och för ett snille var det just lagom tid att komma upp på gymnasium, ty så envisades den gamle kyrkoherden att kalla de tvenne högsta klasserna vid de allmänna läroverken, ehuru namnet gymnasium längē varit utstruket ur rangrullan.

Josef skulle alltså bli student vid aderton års ålder, ty guvernanten hade på det bestämdaste förklarar, att han var fullt mogen för inträde i nedre sjetten klassen.

Det där ordet »nedre» sårade allt litet moderns stolthet, men far förklarade saken, och så blef till och med hon nöjd, och en mor, som är nöjd med den klass, i hvilken hennes son skall sättas, det är en ovanlig företeelse.

Nu skulle då färden anträdas; far skulle själf följa med; han kunde ju passa på tillfället och uppvakta biskopen på samma gång, och det kunde då aldrig skada. Mor önskade också följa med för att se hur hennes gosse skulle få det, och så blef resan besluten.

Naturligtvis måste man göra afskedsvisiter, först hos greffen och brukspatronen och så hos alla de öfriga grannarna.

Härvid träffade Josef brukspatronens brorson, just en blifvande skolkamrat. Då de båda ynglingarna blifvit presenterade för hvarandra, slog brukspatronens unge släkting sig helt bekvämt ned i en länstol, lade det ena benet i kors öfver det andra och betraktade nyfiket den blifvande skolkamraten, som satt sig ytterst på en stol och med nedslagna ögon tummade och tummade på mössan.

»Det är bäst gossarna gå ned i trädgården och göra bekantskap med hvarandra och med äppelkorten,» sade efter en stund brukspatronen.

»Ja, kom, så gå vi ut i trädgården,» sade brorsonen och tog Josef under armen.

Då de hunnit ut ur rummet, började han:

Jaså, vi två ska' bli kamrater i Skara. Hva' heter du?»

»Josef.»

»Josef, de' va' mig ett kostefikt namn; jag skulle aldrig förlåtit pappa och mamma, om de

kallat mig Josef. Jag heter Allan, jag,» tillade han helt stolt. »Nå, i hvilken klass ska' du?»

»På gymnasium.»

»Det finns inte något gymnasium, menar du nedre sjetten?»

»Ja!»

»Då måtte du vara bra styf.»

»Styf?» upprepade Josef förundrad.

»Ja, skicklig, menar jag. Jag skulle också ha' kommit upp i nedre sjetten, men lärarna ä' så förbaskadt kitsliga, och så kugga' de mig. Ä' du hemma i latinet?»

»Nej, jag ä' hemma i prästgården.»

»Kan du mycket latin?»

»Ja, min guvernant säger, att jag kan bra.»

»Din guvernant, nej, gå du hem och lägg dig, har du läst för en guvernant?»

»Ja, ä' inte de' bra?»

»Hi, hi, hi, jo visst ä' de' bra, hi, hi, hi, att heta Josef och läsa för en guvernant. Men hör du, jag ska' ge' dig ett godt råd, tala inte om det för de andra gossarna.»

»Hvarför inte det då?»

»Jo, ser du, de skulle bara skoja med dig, begriper du väl. Och inte är det värdt heller, att du försöker till sjetten, därtill är du bestämdt allt för grön.»

»Allt för grön,» upprepade Josef, »är jag grön?»

»Ja, dum, förstår du väl, sök dig du in i femte, så bli vi klasskamrater; det är mycket bättre att vara styf i femte än svag i sjetten, och därför

sitter jag kvar, fast jag nog kunnat komma upp, om jag velat.»

Nu voro de båda förhoppningsfulla ynglingarna nere vid äppelträden, och samtalet fick en annan vändning.

På hemvägen förklarade Josef för sina föräldrar, att han mycket hellre ville vara den förste i femte än den siste i nedre sjetten, och vid närmare betänkande tyckte föräldrarna också, att det var bättre, i synnerhet modern, som aldrig kunnat riktigt förlika sig med det där nedre, som skulle ställas framför sjetten.

När de kommo hem, meddelade de guvernanten, att man beslutat sätta Josef i femte klassen, hvilket misshagade henne på det högsta.

»Det skall fördröja Josefs studentexamen *ett helt år,*» sade hon med en smäktande blick på den förhoppningsfulle ynglingen.

Nästa visit gällde grefven, som tillbragt sommaren på landet, men som nu stod i begrepp att åter styra kosan till Stockholm. Här blef det naturligtvis också tal om Josefs blifvande färd till Skara.

»Jaså, kyrkoherden sänder sin son till Skara och till skolan,» sade grefven med minen hos en djupsinnig diplomat; »ja, ja, hvar och en har sina åsikter, men hade jag en son, hvilket ty värr ej blifvit mig förunnadt,» grefven drog en suck, som tydligen lät förstå, hvilken skatt han och världen gått miste om, »så skulle jag aldrig satt honom i skola; han skulle ha' läst privat som mina flickor göra.»

»Men hvad har då egentligen herr grefven emot våra skolor?» frågade kyrkoherden.

»Ingenting, visst ingenting, hvad skulle jag ha' emot *statens* skolor, nej, jag menar endast, att de egentligen äro beräknade för medelklassen; ja, och så hämmas barnens individuella själsutveckling genom det myckna studerandet; dessutom skulle jag också för min son frukta öfveransträngning. Vissa finare naturer gå ofta under i skolorna.»

»Herr grefven är allt för vänlig, som intresserar sig så mycket för vår son,» sade kyrkoherden.

»Ja,» inföll prästfrun, »Josef är verkligen en så där fin natur, som herr grefven talar om, men hvad skall man göra, han skall bli präst och måste studera.»

»Ja, ja, det är naturligt,» sade grefven; »jag tror dock ej, att Josef behöfver ta' skada af skolan, om blott han ej öfveranstränges.»

»Å, det vore förfärligt, pappa du, tänk om vår Josef skulle öfveransträngas, tänk om vår ende son, som vi sända bort med rosiga, runda kinder, skulle komma tillbaka till oss blek och mager och eländig.»

Den stackars prästfrun torkade bort en tår.

»Var lugn, mamma,» sade hennes man, »jag skall nog se till, att allt blir till det bästa.»

»I hvilken klass ämnar kyrkoherden sätta honom,» frågade grefven, som afskydde tårar och scener.

»I femte klassen.»

»I femte?» upprepade grefven och skakade på hufvudet som om särskildt den klassen hade förverkat hans ynnest. »Det lär vara en mycket svår

klass, kanske den svåraste i hela skolan, och där öfveransträngning mest förekommer, det är en allmänt känd sak.»

»Käre gubbe,» började prästfrun, »och vi som inte hade någon aning därom och som tänkte sätta vår gosse just i den klassen; hur väl var det ej, att vi kom att tala härom med herr grefven; men hvad ska' vi nu göra, pappa lilla?»

»Josef skall in i fjärde klassen,» förklarade kyrkoherden så bestämdt, som hade han fruktat, att alla de närvarande skulle söka sätta sig upp mot hans vilja.

Ett ögonblicks tystnad följde, och sedan började grefven tala om Stockholm, om riksdagen och diplomatiska corpsen, m. m.

Så blef det bestämdt, att Josef skulle sättas i fjärde klassen för att undvika öfveransträngning.

Josef tog detta beslut mycket lugnt, men icke så guvernanten, som tycktes anse det för en fullkomligt personlig olycka, att Josefs studentexamen skulle fördröjas ännu ett år, men sedan hon med tårfyllda ögon bedt Josef lofva att ej glömma bort henne, när han blef student, och han lofvat detta och gifvit henne handen därpå, så blef hon, om icke nöjd, så åtminstone resignerad.

Och så, efter ett rörande farväl från hemmet och guvernanten, bar det af till Skara. Biskopen uppvaktades naturligtvis först och fick höra orsaken till kyrkoherdens Skarabesök.

»Ja, de barnen, de barnen,» sade biskopen med denna milda, veka röst, som det är så svårt att arbeta sig till, då man ej fått den af naturen. »De växa upp så fort, och så måste de ut i världen.

Jaså, han skall i skolan och har fått ett godt hem; nå, då har jag blott ett godt råd att ge kära bror, sätt inte gossen i för hög klass; grunden är det viktigaste, det böra vi väl komma ihåg, grunden är det allra viktigaste, och därför är det bäst, att grunden lägges långsamt och väl, — framför allt långsamt — och väl.»

Kyrkoherden lämnade honom helt bekymrad; det var tydligt och klart, att biskopens ord måste gälla som en befallning för honom, och att han måste sätta Josef endast i tredje klassen.

Förgäfvets prutade mamma emot, inte kunde kyrkoherden just nu vid den förestående biskopsvisitationen opponera sig mot sin förman, det var ju ej möjligt.

Och så tog kyrkoherden sin son med sig och gick till rektorn att anmäla Josef till tredje klassen. Naturligtvis utvecklade kyrkoherden i några väl valda ordalag för rektorn sakens ställning; med värdig stolthet, men med den anspråkslöshet, som i sådana fall anstår en far, talade han om Josefs utomordentliga begåfning, hans solida kunskaper, ja, han lät till och med rektorn på ett fint sätt tydligen och klart förstå, att Josef var ett snille.

Märkvärdigt nog förblef likväl rektorn lugn; man skulle nästan kunnat tro, att han satt och hörde på den naturligaste sak i världen, och att han var van att höra alla föräldrar tala om sina barns utomordentliga begåfning och stora kunskaper, att det i Skara var öfverflöd på snillen; men detta kunde naturligtvis ej vara förhållandet, rektorn var en klentrogen Thomas, det var hela saken, tänkte kyrkoherden.

Slutligen vände rektorn sig till Josef själf och frågade honom, hvilka läroböcker han läst, och hur långt han kommit i de olika ämnena samt förklarade därefter, att Josef visserligen kunde vara före i ett eller annat ämne, men däremot efter i andra, och att han därför ej ansåg det värdt att försöka i högre klass än tvåan.

Och så tenterade Josef för inträde i andra klassen, blef kuggad och måste börja i första.

Från det ögonblick han upphörde med sina studier för guvernanten, hade han allt jämt gått tillbaka, troppat utför fem klasser, men han tog världen lugnt; det var hans specialitet att taga världen lugnt.

Första morgonen, när läsningen skulle börja, stod Josef villrådig utanför skolan, då Allan jämte några andra kamrater kommo gående.

»Hva' står du där och gapar efter,» sade Allan, »ska' du inte upp i skolan?»

»Jo,» svarade Josef, »men jag hittar inte till mitt rum.»

»Ditt rum, du menar klassrummet. Nå, kom du in i nedre sjetten?»

»Nähä!»

»I hvilken klass ska' du då?»

»I första.»

»Nej, hör på, gossar, ska' ni få höra på nå't riktigt klassiskt. Den här pojken ville in i nedre sjetten och så kom han bara in i första.»

Alla gossarna skrattade högljudt.

»Ja, det var kostefikt,» fortfor Allan, »men så heter han också Josef och har läst för en guvernant, hi, hi!»

»Å, du bara skojar.»

»Nej, ta mig —»

»Tyst, magistern kommer.»

»Nå, fråga honom själf då, får ni höra.»

»Är det sant, hvad Allan säger, att du heter Josef och har läst för en guvernant?»

»Jo, nog är det sant alltid, men Allan sa', att jag inte skulle tala om'et, för då skulle di skoja me' mig i skolan, sa' han, och nu går han själf och skvallrar.»

»De' kallas inte att skvallra, när man inte är klasskamrater.»

»Ajös me' dig, Josef, hälsa din guvernant,» ropade Allan, när klockan ringde, och han skyndade sig in i sin klass åtföljd af kamraterna, som ropade: »Ajös, Josef, hälsa Potimor.»

Med tårar i ögonen gick Josef in i sin klass och för första gången började han fundera på, att det kanske ej var så trefligt för honom, långa pojken, att sitta där i första klassen med småpysarna, men hvems var felet?»

Han knöt handen i byxfickan och mumlade något, som alldeles icke lät som en välsignelse öfver guvernanten.

Åren förgingo, men allt jämt blef Josef föremål för skämt å kamraternas sida. För att blifva syndabock inom skolan behöfves ofta mindre än att heta Josef och hafva läst för en guvernant.

Han har nu äntligen blifvit student, och frågar man honom, hur det kommer sig, att han ej tagit sin examen långt förr, svarar han nu mera själf skämtande:

»Det är min guvernants fel.»

Han hade lofvat att ej glömma bort henne, och hade gifvit henne handen därpå. Han har hållit sitt löfte, dock icke så som hon hoppats och tänkt sig, och bästa beviset är, att ingen förlofningsannons varit synlig i våra stora dagliga tidningar, men den som har god tid att söka bland annonserna finner följande:

»En skicklig lärarinna önskar plats i någon ansedd familj på landet. Hon äger vana att förbereda ynglingar till inträde i de högre klasserna vid statens läroverk. Vidare meddelas å annonskontoret».

Förtrollad.

Högtidsklädda skaror tågade gladt skämtande genom den lilla byns enda gata, förbi brukspatronens stora, hvita byggnad, öfver bruksgården, där dagen till ära allt var tyst och stilla, bort till en afsides liggande lada, hvarest midsommar-dansen enligt gammal sed skulle äga rum.

Många bland brukets och traktens manliga ungdom hade redan samlats där utanför och stodo flockvis, somliga i högtidlig väntan, andra upptagna af muntert glam och prat.

Nu närmade sig en brokig skara, det var flickorna, som kommo radvis fyra och fem i sänder; de stannade ett stycke från ladan, liksom om de ej ämnat sig ända fram, men när musiken fortgått en stund, togo några af de djärfvaste gossarna mod till sig, gingo fram och bugade sig för hvar sin flicka, lade utan vidare förberedelser armen kring hennes lif, förde henne in i balsalongen och började valsen; de mindre modiga följde deras exempel, och snart var midsommar-dansen i full gång.

I detta ögonblick syntes på bruksgården ett ungt par, som med lätta och brådskande steg skyndade till den löfklädda ladan. En af de vid dör-

ren stående hade observerat dem och sneglade nu som bäst på de kommande.

»Hvad står du där och gapar efter, Anders? Ser du inte, att det bara är Ingrid och Sven.»

»Ä' de' ingen ann' än de båda? Och jag, som tänkte vi skulle få bröllop på bruket.»

»Det lär du nog få vänta på.»

Det var verkligen bara Ingrid och Sven, och det var ingenting nytt att se dem tillsammans. Så hade man alltid sett dem, först hand i hand och sedan sida vid sida.

Ingrid var ett bygdens barn; så som de unga sett henne uppväxa och utveckla sig, så hade de gamla fordom sett hennes far och mor i deras barndom och ungdom.

Sven däremot var en »utböling»; ingen visste något om honom, ej ens från hvilken trakt han egentligen härstammade eller hvad hans föräldrar voro för folk.

Hvad man däremot väl kände till var, att Ingrids föräldrar gift sig tidigt och att de under de första två åren blott haft mannens arbete att lefva af, men så hade Ingrid kommit till världen, och hon måste fört välsignelse med sig, ty det var från denna tid, som ett visst välstånd började råda i det förut så fattiga hemmet. Kort efter Ingrids födelse gjorde fader Bengt en lustresa till själfva hufvudstaden, hvarifrån han medförde en liten sjuårig gosse. Det var ett fosterbarn, som Bengt antagit, och det kunde då ingen undra på, ty nog behöfde hans hustru någon, som kunde hjälpa henne att se efter den lilla, eljes skulle hon ju hafva blifvit allt för strängt bunden. Men nog

fanns det tillräckligt med fattigmans barn vid bruket, utan att man behöft hämta från Stockholm någon att se efter lilla Ingrid.

Kort därefter öfvertog fader Bengt ett af de större torpen under bruket, köpte kreatur och inventarier, och då började man tala om, att han vunnit på lotteri, men en af bruksbokhållarna, som tillika tjänstgjorde som postmästare, förklarade med bestämdhet, att han i så fall skulle vetat om det.

Då hviskades om funna skatter, men det kunde ingen bevisa, och så tystnade äfven det talet, sedan det likt ett mångdubbladt eko gått från mun till mun.

Slutligen uppstod ett nytt rykte, att den lille sjuårige gossen var ett förklädt rikemansbarn, som fader Bengt mot en större summa penningar åtagit sig. När detta rykte nådde Bengts öron, blef han så ond, att han lofvade slå armar och ben af den, som först kommit upp med sådana dumheter, men det var ej så lätt att få reda på, hvarifrån ett så dåraktigt tal kommit. Det är med ryktet som med stormen, man vet hvar den far fram, men hvar den först börjat, det vet ingen.

Och ej heller var det väl någon sanning i detta rykte, ty Sven gick där lika enkelt klädd som de andra arbetarnas barn, och när man sökte fråga ut honom, svarade han endast, att far och mor voro döda, och att han vistats hos en elak »moster», och till henne ville han aldrig mer komma, det hade han då klart för sig.

Och så hade man vant sig vid att se gossen. Först vårdade han den lilla Ingrid så som en äldre bror eller snarare en äldre syster skulle hafva gjort

det; sedan, när de båda barnen vuxit upp, hade de blifvit riktigt goda vänner, hade lekt tillsammans, hade läst tillsammans, hade arbetat på åkern tillsammans. Allt jämt hade Sven haft ett vaksamt öga på Ingrid, och om under leken en eller annan bland kamraterna vågade göra den lilla något för när, så var Sven genast framme, och då blixtrade det till i de stora, mörka ögonen, och en hotfull åtbörd från den starke gossen var nog att ingifva kamraterna respekt.

Så hade de vuxit upp, och nu var Sven en man, och Ingrid en sjutton års fager tärna; hvilken flicka är ej vacker vid sjutton år! Men ännu gingo de som förr vid hvarandras sida likt syskon, och aldrig hade de kommit att tänka på, att de kunde blifva för hvarandra annat än bror och syster. Och i den lilla byn, där det beställsamma ryktet eljes gärna var till hands att hviska om bröllop, så snart en man talade vid en ung flicka, hette det alltid om dem båda så som nu, när de kommo till dansen: »Det är bara Ingrid och Sven.»

De i dörren stående åskådarne lämnade dem plats, och liksom om det varit den naturligaste sak i världen, att de båda skulle dansa tillsammans, lade Sven armen omkring Ingrids lif, och så svängde de om af hjärtans lust i dansen.

Dragharmonikan flåsade, fiolen gnällde, musikanterna fäktade med armarna och stampade med fötterna för att så mycket säkrare hålla takten. Gossarna torkade svetten ur pannan, flickorna flämtade småskrattande och viftade med näsdukarna,

men lätt och ledigt sväfvade Ingrid vid fosterbroderns arm rundt omkring salen.

Vid dörren blef det plötsligen ett tisslande och tasslande, och allas blickar riktades utåt.

»Herrskaperna komma,» hviskade någon vid dörren, och orden upprepades rundt omkring i salen. Musikanterna lifvades, men de dansande stannade, alla utom Ingrid och Sven, som fortforo att svänga om, som om ingenting inträffat.

Där ute närmade sig verkligen den nye brukspatronen, en ung man om några och tjugu år, som efter sin farbror, i hvars hus han uppfostrats, ärfvt hela bruket, och som nu, efter en treårig vistelse utomlands, återkommit för att själf öfvertaga brukets ledning. Vid hans sida gick den gamle kronofogden och läkaren, hvilka båda varit hans farbroders vänner; bakom dem ingeniören, kronofogdens fru och doktors dotter.

De båda äldre herrarna stannade vid dörren, under det de yngre skyndade in för att delta i dansen, som snart åter var i full gång.

Ändtligen gjordes ett uppehåll, och den unge brukspatronen, som dansat med kronofogdens fru, lämnade denna för att gå fram till sin vän ingeniören, som han tog afsides med en allvarlig min, liksom hade han något högst viktigt att meddela honom.

»Hvem är den där blonda flickan med de stora ögonen?» frågade brukspatronen.

»Känner du inte igen Ingrid i Skogstorpet?»

»Nej, minsann jag det gjorde; hon har ju vuxit upp till en riktigt stilig flicka. Är det hennes fästman den där länge svartögde mannen, som står bredvid henne?»

»Nej, det är bara Sven, den där föräldralöse gossen, du minns —»

»Som var så morsk som barn, å jo, nog minns jag honom. Han var ständigt bråkig förr i världen, och kunde aldrig begripa, att han inte kunde få bestämma lekarna, när jag var med.»

»Ja, han är allt morsk ännu.»

»Nå, än flickan, hurudan är hon?»

»Å jo, hon är ju rätt täck.»

»Täck! Du måtte minsann ej förstå dig på flickor. Hon är en riktig skönhet, och jag skall göra henne den äran att dansa med henne, så skall du få se, hur glad hon blir.»

»Ingrid är alltid glad,» invände ingenjören.

Musiken spelade upp, och brukspatronen gick fram och bjöd upp Ingrid, som, ehuru hon blott var dotter till en af hans underhafvande, ej tycktes rätt uppfatta den ära, som vederfors henne, utan dansade ut med honom lika lugnt och ogeneradt som förut med fosterbrodern.

Sven dansade icke, men med blicken följde han oupphörligt Ingrid i dansen. Hennes kavaljer förde henne ej tillbaka till den förra platsen, utan stannade med henne på motsatta sidan af salen. Han talade mycket och ifrigt med sin dam, och Sven undrade, hvad han kunde hafva att säga henne. Slutligen dansade de åter ut, men denna gången stannade de helt nära intill den plats, där Sven stod.

»Hör du, Sven,» sade Ingrid och lade sin hand på hans arm, »vill inte du spela en dans för oss? Det skulle roa brukspatron och mig också,» tillade hon, då hon såg, att Svens panna mulnade.

»Om du önskar det, kan jag väl spela en stund,» sade Sven och gick fram till musikanterna. »Om ni ä' trötta och Kalle vill låna mig sin fiol, så skall jag spela en dans.»

Det var vanligt, att Sven vid dansgillena aflöste de ordinarie musikanterna, och som han aldrig gjorde anspråk på att dela spelmännens arvode, så hade dessa ej något däremot, och de dansande erkände alla, att så som Sven spelade kunde ingen annan spela.

Dragharmen tystnade och Sven tog fiolen. Nu ljödo tonerna helt annorlunda, ömsom vemodigt klagande och liksom nära att dö bort, ömsom så sprittande lifliga, att äfven de mest motsträfvige måste upp i dansen.

Ingrid dansade allt fortfarande med sin fina kavaljer. Så hade hon aldrig förr dansat. Hon tyckte sig liksom bortförd af en hvirfvelvind. Hon hvilade på sin kavaljers arm, helt nära intill hans bröst, hon kände hans heta andedräkt på sin panna; blodet steg henne till hufvudet, det svindlade för hennes ögon, och hon fruktade, att hon skulle falla ned sanslös, om hon dansade längre, men hon kunde dock ej stanna, det var utsägligt ljuft, berusande, att dansa så.

Musiken, som de sista minuterna varit nästan vild och skärande, tystnade nu plötsligt. Sven hade med ögonen följt Ingrid, hade sett den förändring som försiggått med henne, och han ansåg det klokast att göra ett hastigt slut på dansen. Han återlämnade fiolen och med några språng var han ögonblicket därefter framme bredvid fostersystemen,

som slutat dansa, men som ännu stödde sig mot den unge brukspatronens arm.

»Kom ut i fria luften, Ingrid,» sade Sven, i det han lade armen omkring hennes lif och med mildt våld förde henne ut ur danslokalen.

Ingrid lät sig ledas, liksom hon ej vetat, hvad som tilldrog sig omkring henne.

»Du har dansat för mycket,» sade Sven, »kom, så gå vi hem.»

»Redan,» hviskade Ingrid och kastade en drömmande blick mot den löfklädda ladan, »är det ej för tidigt?»

»Gifve Gud, att det ej vore för sent,» svarade Sven allvarligt, nästan högtidligt.

De gingo länge vid hvarandras sida utan att yttra ett ord, slutligen afbröt Sven en tystnad, som kändes dem båda pinsam.

»Hvad var det allt han kunde hafva att säga dig,» frågade Sven.

»Å, just ingenting,» sade Ingrid undvikande. »Jag minns inte, hur hans ord föllo.»

»Vill du, att jag skall hjälpa dig att minnas det,» fortfor Sven med rynkad panna. »Han sade, att du var vacker, och att han aldrig sett en vackrare flicka än du.»

»Hur vet du det? Ja, han sade någonting i den vägen, fastän med andra, grannare ord.»

»Det var alltså de orden, Ingrid, som förtrollade dig.»

»Förtrollade?»

»Ja, just så sa' jag, ty har du väl någonsin förr brytt dig om, när man sagt dig, att du var vacker? Då har du bara skrattat åt dem, som

varit nog dumma att säga dig sådana saker rakt i ansiktet.»

»Men det är väl skillnad på bruksgossarna och —»

»Brukspatron, menar du; när de säga dumheter, nej, då är det ingen skillnad dem emellan. Nå, hvad sa' han mer?»

»Å, just ingenting.»

»Hans ord äro dig då så kära, att du ej vill upprepa dem ens för mig,» sade Sven mildt förebrående, »men jag säger dig blott ett, Ingrid, akta dig, herr Harald är ingen karl att lita på.»

»Hur vågar du tala så om din husbonde?»

»Min husbonde, säger du. Jag har ingen husbonde, jag hör icke under bruket, hör icke under någon, förstår du? Jag arbetar på din fars gård, utan annan ersättning än rättigheten att jaga i skogen och fiska i sjön; jag har alltså ingen annan husbonde än mig själf.»

Den unge mannens mörka ögon sköto blixtar; så hade Ingrid aldrig sett honom förr. Hon vågade ej göra någon vidare invändning, utan gick tyst vid hans sida, nöjd att själf få lämna sina tankar fritt lopp.

Äntligen voro de framme vid skogstorpet. Det var ännu ganska tidigt, men Ingrid sade sig vara trött och gick därför genast upp på sin lilla kammare på vinden.

Sven däremot tycktes ej hafva håg att gå till hvila. Ännu sent i den ljusa sommarnatten gick han rundt omkring den lilla byggnaden, liksom hade han vaktat en fånge där inne, och i den

tysta natten kunde man urskilja några sakta uttalade ord:

»I morgon skall jag tala vid henne, i morgon skall jag få rättighet att försvara henne.»

Det var blott en sakta hviskning, men den tycktes hafva väckt upp nattskäran där ute på åkern, ty denna började ropa sitt: Tid! Tid! Tid!

Den unge mannen stannade ett ögonblick på tröskeln och lyssnade och gick därefter in till sig, men där utanför hördes allt jämt nattskärans: Tid! Tid! Tid!

»Ja,» sade Sven och knäppte omedvetet samman händerna, »Gud gifve, det ännu vore 'tid'.»

Följande morgon var man tidigt uppe i Skogstorp. Fader Bengt och Sven hade arbete ute på åkern, och Ingrid och hennes mor voro nere vid sjön och tvättade kläder.

Sven hade ej haft tillfälle att tala vid Ingrid på morgonen, men i dag måste det ske; han skulle därför passa på vid middagsrasten, under det mor Inga var hemma och lagade maten, och Ingrid som vanligt skulle stanna kvar nere vid sjön.

Klockan hade länge sedan slagit elfva, men det föreföll Sven, som om den aldrig velat blifva tolf. Gång efter annan såg han på sitt ur, men det tycktes ej vilja hjälpa; tiden gick lika långsamt och obevekligt sin väg framåt.

Ändtligen ringde det där borta vid bruksgården, men den gamla klockan, som vanligen föreföll

Sven ljuda så gladt, ljöd i dag för hans öron liksom en själaringning.

Hvad var det, som var förändradt? Ingenting mer än han själf, han var feg, det var hela saken, feg nu, då han skulle tala vid Ingrid, då han ämnade bedja henne bli hans brud, hans för hela lifvet.

»Nu ska' midda'n smaka,» sade fader Bengt, då klockan ringde.

»Tack, inte för mig,» svarade Sven.

»Jag trodde du var hungrig, du har ej gjort annat än sett på klockan hela sista timmen.»

»Jag skulle träffa någon under middagsrasten,» sade Sven urskuldande.

»Nå, men midda'n?»

»Tack, det får vara med den så länge.»

Sven tog som vanligt sin bössa på axeln, följde landsvägen, liksom om han ämnat sig till bruket, men när han kom till krökningen af vägen, och ingen från torpet längre kunde se honom, vek han af åt höger in i skogen.

Han kände väl till vägarna och gick raskt framåt. Redan på långt afstånd hörde han, hur Ingrid klappade kläder, men snart tystnade ekot af slagen. Sven stannade och lyssnade.

»Skulle Ingrid redan hafva slutat och begifvit sig på hemvägen?»

Sven började åter gå; han påskyndade sina steg, men aldrig hade vägen ned till sjön förefallit honom så lång.

Nu började han dock närma sig stranden. Här och där skymtade vattnet fram genom träden;

han var blott ett par stenkast från den stora insjön, och nu varseblef han Ingrid.

Han var nära att uppgifva ett glädjerop, men detta förstummades plötsligen, då han vid Ingrids sida varseblef en högre gestalt, som han allt för väl igenkände; det var den unge brukspatronen, som, lockad af slagen från Ingrids klapprä, hade rott in i den lilla viken och nu stod på land vid hennes sida.

Ingrid stod där i sin korta, mörka kjortel med uppvikna tröjärmar och hufvudduken knuten i nacken för värmens skull.

Hon drog ned sina ärmor, synbart generad öfver att i denna dräkt visa sig för sin fine dansör från föregående dag. Denne däremot tycktes väl kunna uppfatta det sköna i alla former, och Ingrid var verkligen ovanligt vacker, där hon stod framför honom. Han tog hennes ena hand i sin och sköt själf åter upp den nedfallna tröjärmen.

Därefter lade han armen omkring hennes lif, liksom han gjort det föregående dagen i dansen. Ingrid sökte frigöra sig, men han lugnade henne med den förklaringen, att det ju ej var annat än hvad han gjort dagen förut midt för allas ögon.

Ingrid tyckte, att han hade rätt; inte var det väl mera ondt i, att han höll henne om lifvet nu, än hvad det varit föregående dagen, och så gjorde hon ej vidare några försök att befria sig.

Den unge brukspatronen såg på Ingrid med eldig blick, under det han talade ljufva ord, som endast hon kunde höra, och tjusad stod hon där med nedslagna ögon och lyssnade till det fagra

talet, under det hon kände sig liksom värmas af hans blick.

Medveten om att Ingrid nu var tillräckligt tjusad för att han skulle våga taga ännu ett steg framåt på det eröfringståg, hvartill han utstakat planen, slog den unge brukspatronen äfven den andra armen omkring Ingrids lif, drog henne helt nära intill sig och tryckte en kyss på hennes läppar.

I detta ögonblick small ett skott tätt bakom dem; den unge mannen släppte Ingrid och vände sig hastigt om. På tjugu stegs afstånd därifrån såg han Sven med bössan i handen.

»Hvad jagar du för vildt?» frågade brukspatronen barskt.

»En dufhök, herr Harald,» svarade Sven trotsigt, »men bössan var blott laddad med småhagel, och därför fick han denna gången gå fri, men nästa gång slipper han ej undan så lätt, ty då skall jag ha' laddat med kula.»

»Sven,» sade Ingrid bedjande.

»Gå du till ditt arbete, Ingrid,» befallde fosterbrodern strängt; »med dig skall jag tala, så snart jag hjälpt herr Harald här ut med båten.»

Han sköt ut den lilla båten, som var uppdragen mellan två klippor, därefter vände han sig åter till brukspatronen.

»Nu är det klart,» sade han till den unge herremannen, som skyndsamt hoppade i båten, »men kom ihåg,» tillade Sven, »att vägen till Ingrid går öfver prästgården, och att den, som söker andra vägar, skall finna en genväg till kyrkogården, det lofvar jag.»

Han spände hanen på sin bössa, lade den till axeln, siktade på den unge mannen i båten samt tryckte af.

Hanen smälldes igen, bössan var icke laddad, men icke desto mindre kände den unge brukspatronen en rysning genom sina leder. Han kände Sven sedan barndomen och visste, att hans ord ej voro att leka med.

Hvad skulle han nu göra? Ingrid måste dock bli hans till hvad pris som helst.

Med denna föresats rodde han ut och försvann bakom udden.

Länge och väl talade Sven med Ingrid, men ej så som han tänkt och hoppats få tala vid henne. Hvertill skulle det nu också hafva tjänat, nu var det för sent.

Han talade med henne som en far talar till sitt stackars förvillade barn, och aldrig har en far på ett mera ömt och kärleksfullt sätt talat milda och allvarliga ord med ett barn, som begått ett felsteg.

Ingrid var sorgsen och grät, men kunde ej inse, att det var farligare, att den unge brukspatronen hållit henne om lifvet i skogen, då ingen såg det, än att han gjort det i danssalongen, då alla sett det; och hvad kyssen beträffar, hade han tagit den, och det var ju ej hennes fel. Slutligen lofvade hon dock att undvika brukspatronen och att ej lämna hemmet utom i sällskap med sina föräldrar eller Sven.

»Men säg mig,» sade slutligen Sven, och hans röst lät darrande, »säg mig, hvad du skulle svara,

om herr Harald skulle mena allvarligt med dig och tänka på att göra dig till sin hustru?»

Vid denna fråga blef Ingrid lika röd som Sven var blek.

»Hvad jag skulle svara? Jag skulle naturligtvis svara ja!»

»Såå, du skulle svara ja?»

»Det kan du väl begripa, om en flicka som jag skulle kunna få till man en så'n karl som brukspatronen.»

Sven tycktes fullkomligt väl begripa det, ty han gjorde ej vidare några frågor, utan satte sig tyst vid stranden och blickade utåt sjön.

Ingrid återgick till sitt arbete.

Ändtligen kom mor Inga ned till tvättstället.

»Men, kära barn,» sade hon till sin dotter, »har du ej klappat mera kläder än så? Jaså, jag förstår, det är Sven, som är skulden därtill. Det hade varit bättre, att du stannat vid gården och ätit din middag ordentligt, i stället för att gå hit ned och hindra Ingrid i hvad hon har för händer.»

»Ingrid kan nog snart ta' skadan igen, om hon vill,» sade Sven, och i hans röst låg en bitterhet, som aldrig förut funnits däri.

Han reste sig upp och aflägsnade sig.

»Har Sven friat till dig?» frågade mor Inga, då hon blifvit ensam med dottern.

»Nej, visst inte,» svarade Ingrid; »hvad skulle också det tjäna till?»

»Hvad det skulle tjäna till? Jo, att ni två skulle bli ett par och ta' vid och sköta torpet, när vi bli för gamla.»

»Nej, kära mor, Sven är nog snäll, men aldrig bli vi båda ett par, det kan jag försäkra.»

»Det var ledsamt för din skull, ty bättre man lär du aldrig kunna få.»

»I så fall kan jag vara utan,» svarade Ingrid med en stolt knyck på nacken.

»Ni ha' grälat, kan jag förstå, men det går väl öfver,» sade mor Inga och började klappa kläder så vattnet yrde omkring henne.

Några dagar därefter träffade mor Inga brukspatronens hushållerska. Denna var ute för att höra efter någon passande husjungfru, ty hennes herre hade nu ändtligen insett, att det var för mycket för henne att ensam sköta om hela hans hem och städa hans stora våning. Hundra kronor skulle den nya jungfrun få i lön och dessutom kunde man alltid beräkna rikliga drickspengar, ty man kunde vänta, att det nu mera skulle bli mycket främmande på bruksgården.

»Det vore något för vår Ingrid,» sade mor Inga liksom för sig själf.

»Det har ni minsann rätt uti. Tänk öfver saken och lämna mig svar i eftermiddag, så hör jag ej efter någon annan under tiden.»

Mor Inga kom hem och omtalade, hvilket fördelaktigt anbud, som gjorts henne. Det var rena sjuttio kronors förtjänst, ty för trettio kronor kunde hon få en flicka, som kunde hjälpa henne med sysslorna, och så fick Ingrid alltid lära mer än hemma.

Fader Bengt var icke för saken, han tyckte, att hans dotter var för god att tjäna, men Ingrid omfattade förslaget med sådan ifver, att fadern slutligen måste gifva vika, och det beslöts, att Ingrid själf skulle gå och tala vid hushållerskan och komma öfverens med henne.

Det var under middagen, som detta samtal ägde rum; Sven satt tyst och stilla och hörde på, under det hans stora, mörka ögon hvilade på Ingrid, som dock ej tycktes varseblifva det; slutligen gick hon upp på sitt rum för att göra sig i ordning till besöket.

Efter en stund kom hon ned fin och pyntad som då hon om söndagen plägade gå till kyrkan, och så trippade hon åstad längs vägen, som leder till bruket.

Vid en krökning af vägen varseblef hon en man, som gick framför henne. Hennes hjärta började häftigt klappa och hon kände, att hon rodnade. Redan på långt håll trodde hon sig igenkänna honom. Det var han, och de hade icke återsett hvarandra sedan den där dagen nere vid sjön.

Mannen som gick framför henne stannade och vände sig om. Ingrid hade misstagit sig, det var endast Sven.

För första gången i sitt lif kände hon sig riktigt ond på fosterbrodern. Hvad hade han också att göra här just nu? Det föreföll henne, som om han ställt sig mellan henne och hennes lycka.

Han inväntade henne, och först då hon var helt nära intill honom, tilltalade han henne.

»Jag ville tala ensam med dig, Ingrid, därför väntade jag dig. Sätt dig en stund här vid vägen.»

Ingrid gjorde en rörelse af otålighet, men satte sig dock på en sten. Sven slog sig ned på dikeskanten strax bredvid henne och började tala allvarligt vid henne.

Till en början svarade Ingrid med hög och trotsig röst, att hon visste, hvad hon gjorde, och att hon ej behöfde hans råd, men så småningom blef rösten vekare och slutligen ödmjuk.

Länge och väl sutto de så, men hvad de då afhandlade, det hörde ingen utom de båda.

Till sist reste de sig upp och Ingrid tog några steg i riktning mot hemmet.

»Nej, Ingrid,» sade Sven, »du måste själf lämna dem ditt svar.»

Ingrid vände åter, och sida vid sida gingo de längs vägen, som leder till bruksgården, men deras steg voro ej så lätta som de varit, då de på mid-sommardagen begifvit sig till dansen.

Då de kommo utanför den stora, hvita herregårdsbyggnaden, där brukspatronen bodde, stannade Sven och tycktes ej ämna gå vidare.

»Du följer mig allt dit upp, Sven,» sade Ingrid bedjande.

Sven följde henne uppför den höga trappan, som ledde till vestibulen, där de mottogos af brukspatronens hushållerska.

»Nå, se det var roligt, att Ingrid kom,» sade hushållerskan och öppnade dörren. »Stig in, så få vi talas vid.»

»Tack,» sade Ingrid, »men det behöfs ej, jag kommer blott för att säga, att jag ej kan antaga platsen.»

»Och hvarför det då, kära Ingrid?»

»Därför, därför, ja, just för ingenting, men jag skulle bara säga, att jag inte kan komma.»

I detta ögonblick öppnades kontorsdörren, och en af bokhållarne tittade ut.

»Brukspatronen där inne ber att få tala vid Sven.»

Denne såg på Ingrid, tvekade ett ögonblick, men gick sedan in på kontoret och lämnade Ingrid och hushållerskan ensamma i förstugan.

»Eftersom Ingrid ändock är här, går det ju an att stiga in och se hur trefligt vi ha' det, så kanske hon kan ändra sitt beslut.»

Ingrid följde henne. Det kunde ju aldrig vara någon fara att en gång i världen se, hur fint folk hade det.

På kontoret visades Sven in i det inre rummet, där brukspatronen väntade honom.

»Jag såg dig gå förbi fönstret,» började brukspatronen, »och då föll det mig in, att jag skulle fråga dig, om du vill bli skogvaktare vid Bredvik; den nuvarande skogvaktaren är gammal och skogarna där vidsträckta; det behöfves en ung och kraftig man.»

»Tackar så mycket för anbudet,» svarade Sven, »men jag har nog af att vakta den skog, som hör under Skogstorpet.»

»Men du är ju road af jakt, och där kan väl ej vara mycket att skjuta, mycket att förtjäna på.»

»Å jo, bevars, det är nog inte så illa. För ögonblicket lurar jag dessutom på en hög, som kretsar i närheten; och kommer han bara så nära, att min kula når honom, så lär jag nog få skott-pengar af staten, så det räcker i min tid.»

Sven såg skarpt på den unge brukspatronen.

»Du funderar då inte på saken?»

»På att bli er skogvaktare och nu flytta från Skogstorpet, nej, det gör jag ej.»

Sven hälsade och gick ut i förstugan.

Snart därefter kom Ingrid och hushållerskan ut från våningen, och sedan den förra ännu en gång upprepat, att hon ej kunde antaga platsen, följdes hon och Sven åter på hemvägen.

Då de kommo fram, väntade dem mor Inga nyfiket på tröskeln.

»Nå, barn, är det bestämdt nu?»

»Att jag ej ska' dit, ja, det är bestämdt.»

»Men hvarför i allan dar blef det då icke af?»

»Därför att Sven inte vill det,» sade Ingrid och började snyfta.

»Ja, ni båda vet' väl bäst själfva, hur ni vill ha' det, men kom ihåg, att hundra kronor ä' bra att ha', när man skall sätta bo; det hade inte Bengt och jag på långt när.»

Ingrid, som ville gråta i fred, gick upp på sin kammare. Huru liten, trång och tarflig föreföll den henne inte nu! Huru annorlunda var icke *hans* hem där borta vid bruksgården, stort, rymligt, fint och så elegant, att hon knappast vågat sätta sig på den stol man erbjudit henne! Och där skulle hon kunnat få vistas och hafva sitt

hem, om icke Sven hade varit, den stygge, elake Sven, som för att förmå henne att afslå det gjorda anbudet, hade hotat att skämma ut henne för hela byn genom att tala om, hvad som tilldragit sig nere vid sjön, och det var ju ändock inte så farligt, tyckte hon.

Tvenne veckor förgingo, utan att Ingrid en enda gång aflägsnade sig ensam från hemmet. Om mor Inga sände henne ett ärende till handelsboden eller till bruket, så hade Sven genast till hands en förevändning att följa henne. Mor Inga insåg nog, att han var svartsjuk, men på hvem, det kunde hon ej utfundera, ty Ingrid hade, så vidt hon visste, aldrig brytt sig om någon.

Ute bland bruksfolket märkte man också, att Ingrid och Sven voro mera oskiljaktiga än någonsin, och så började det hviskas om bröllop, och snart talades därom så högt, att ryktet slutligen nådde brukspatronens öron. Han, som den sista tiden varit vid misshumör och visat sig vresig och otålig så väl mot kontorspersonalen som mot sin hushållerska, blef allvarligt ond och förklarade, att han ej skulle tillåta, att en så ung och oerfaren flicka fick gifta sig med en sådan äfventyrare som Sven, som icke hade någon bestämd plats eller kunde något ordentligt yrke. Följden af en sådan förening skulle blott bli den, att han som bruksägare inom några år finge draga försorg om hela familjen. Nej, han skulle tala vid fader Bengt,

och Sven skulle bort, så visst som han hade något att bestämma öfver sina underhafvande.

I ett litet samhälle sprider sig ryktet otroligt fort; brukspatronens ord upprepades och kommo till fader Bengts öron strax innan han erhöll kallelse att följande dag infinna sig på kontoret.

Fader Bengt var en stolt man. Då han uppfyllde sitt kontrakt med bruksägaren, ansåg han, att han sedan ägde rätt att själf styra och ställa i sitt hus så som han fann för bäst, och han hade länge sedan beslutat, att Sven och Ingrid skulle bli ett par. Nu berättade man, att brukspatronen ville åläggga honom att skicka bort Sven. Fader Bengt var så ond, att han, som eljes var en tystlåten människa, blef helt vältalig, då han på aftonen meddelade familjen hvad han ryktesvis hört.

»Jag vill visst inte vara er till någon förtret,» sade Sven, »och jag kan lämna er hvilken dag som helst, men jag tror likväl, att jag varit mera behöflig här på sista tiden än någonsin förut.»

Förstulet kastade han en blick på Ingrid, som satt och stirrade framför sig i rummet, som om hon plötsligen upptäckt någonting, som hon aldrig förr sett.

»Om Sven lämnar er, far,» sade hon slutligen, »så reser också jag härifrån.»

»Hvad i allan dar går åt dig, barn, och hvart skulle du taga vägen?»

»Det är sak samma, jag kan väl alltid få någon plats.»

»Ja, vill du det, så står det dig ännu öppet att taga platsen hos brukspatronens,» anmärkte modern.

»Nej, mor, den platsen antar jag ej; jag har ej förr än nu förstått, hur rätt Sven hade, då han hindrade mig från att komma dit i huset. Tack ska' du ha, Sven, och aldrig skall du behöfva ångra, att du varit en bror för mig, och aldrig skall du behöfva skämmas för mig.»

Hon gick fram och räckte Sven handen. Han tryckte den hårdt utan att yttra ett ord. Ingrid gick därefter fram till fadern, stannade midt framför honom, tog upp ena förklädssnibben, rullade den tillsammans och såg på den, som om hon varit sysselsatt med någon mycket viktig förrättning.

»Efter som brukspatron vill, att far ska' skicka bort Sven, så ska' jag tala om allt sammans för er. Midsommardagen dansade brukspatronen med mig, ja, det minns ni nog, och så sa' han, att jag var vacker, och pratade en hop andra dumheter med mig, och jag tyckte det var rart, kan tänka, bara för det han var brukspatron. Da'n därpå tvättade vi vid sjön, mor minns det nog, och då kom han.»

»Sven, ja, det minns jag,» anmärkte mor Inga, »och han hindrade dig i ditt arbete.»

»Nej, mor, så var det ej. Det var brukspatronen, som kom roende, och som steg i land vid tvättstället, och så tog han mig om lifvet, och när jag ville frigöra mig, så förklarade han, att det ej var något ondt i det, då han ju på samma sätt tagit mig om lifvet dagen förut i dansen; och så tyckte jag, att han hade rätt, bara för det han var brukspatron, och så —» Hon hejdade sig och vred och vred på förklädssnibben, »ja, så kysste han mig och hade nog lyckats bevisa mig, att det

ej heller var något ondt i det, men då kom Sven i detsamma, och se'n dess har Sven stått mycket mer på mitt bästa än hvad jag själf gjort, och därför vill jag inte, att han ska' bort; och lämnar Sven er, så lämnar jag er också, ty det är bara elakhet af brukspatronen att vilja ha' bort Sven.»

»Och vi, som ville, att du skulle flytta till honom,» anmärkte mor Inga.

»Ja, det var du, som ville det,» invände fader Bengt, »jag var aldrig för den saken. Emellertid stannar Sven kvar här, och jag råder minsann inte brukspatron att försöka ställa till några led-samheter i mitt hus.»

»Men, käre Bengt,» sade mor Inga förskräckt och såg sig om, liksom hon fruktat, att någon skulle hafva hört mannens ord. »Akta dig, och tänk på, att du inte får stöta dig med brukspatronen. Vårt kontrakt är ju slut i vår och skall nu i dagarna förnyas.»

»Nå, än sedan, hvad tror du jag bryr mig om det, han må gärna ta' igen sitt torp, om han vill.»

Mor Inga torkade ögonen med förklädet.

»Det skulle bara fattas, att vi skulle på gamla dar stå på bar backe.»

»Bar backe,» upprepade föraktligt fader Bengt, »bar backe, å, nej du, nog kan jag lofva dig, att du ej skall komma på bar backe. Tar brukspatron igen Skogstorpet, så köper jag Sjövik af kyrkoherden.»

»Köper du Sjövik,» upprepade hustrun förundrad, »hvarmed skulle du kunna köpa Sjövik?»

»Med pengar förstås; jag är inte så barskrapad som du tror.»

»Har du druckit, Bengt,» frågade hustrun allvarligt.

»Nej, Inga, det har jag inte, och inte har jag stulit några pengar heller; kyrkoherden har reda på alltsammans, men inte behöfver du vara rädd, att det skall gå någon nöd på oss på gamla dagar, fast jag ej tänker tåla, att någon befäller öfver mig och mitt hus.»

Följande morgon infann sig fader Bengt på kontoret. Han gick trygg och lugn, som om han alldeles icke fruktat att träffa samman med sin stränge herre.

Brukspatronen gick af och an i det inre kontorsrummet; han var tydligen vid misshumör.

Slutligen öppnades dörren af en af bokhållarne.

»Bengt i Skogstorpet är här,» sade han.

»Låt honom komma in,» befalldes brukspatronen och gick att sätta sig på sin plats vid skrifbordet.

Fader Bengt inträdde med mössan i handen, men det oaktadt låg det icke någonting ödmjukt i hans hållning.

»Jag har låtit kalla dig,» började brukspatronen, »för att säga, att jag ej längre kan låta en person kvarstanna här, som ej har något bestämdt arbete, och som förr eller senare kommer att falla bruket till last.»

»Jag förstår inte, hvem brukspatron menar,» anmärkte Bengt.

»Jag menar Sven, naturligtvis.»

»Jaså, Sven, jo, nog har han sitt bestämda arbete alltid.»

»Är han städslad dräng hos dig då?»

»Nej, dräng är han inte.»

»Nå, i hvad egenskap är han då hos dig?»

»Han är mera som mitt fosterbarn, förstås.»

»Har du adopterat honom lagligen?»

»Nej, det har jag inte gjort.»

»Men om han hvarken är dräng eller foster-son, så är han ju bara hos dig på nåder.»

»Nej, se det är då osanning, han har aldrig ätit nådebröd hos mig.»

»Ja, sak samma, det tjänar till intet att vända och vrida på orden. Saken är den, att Sven måste bort härifrån och det med allra första.»

»Det är meningen, kan jag förstå, att han går i vägen för brukspatron,» sade fader Bengt och såg den unge mannen rakt in i ögonen.

Denne vände ett ögonblick bort hufvudet, men återtog i bestämd ton:

»Jag vill icke, att han stannar kvar längre på mina egor.»

»Jag trodde, att det var mina egor, så länge jag uppfyller kontraktet,» anmärkte den gamle stolt.

»Men kontraktet är snart slut, och det förnyas icke på andra villkor, än att Sven kommer bort härifrån.»

Fader Bengt antog plötsligen en ödmjuk ton.

»Är det enda villkoret?»

»Ja, det är det.»

»Då ska' kanske nog brukspatron bli nöjd med som jag tänkt styra till med det, ty innan

våren ska' Sven och Ingrid vara ett par, och då ska' de se sig om efter eget hem, förstås.»

»Är det verkligen sant, hvad ryktet säger, att du vill tillåta din dotter att ta' en sådan karl?»

»Kanske jag borde låta en annan karl ta' henne?»

Fader Bengts drag hade blifvit allvarliga, nästan hårda.

»Er dotter är för god att bli en fattig mans hustru.»

»Hon är för god att bli något annat, herre.»

Detta ord »herre» lät i fader Bengts mun nästan som ett skymford.

Brukspatronen såg på honom, bet sig i läppen, rodnade och bleknade om hvertannat.

»Nå ja,» sade han slutligen, »det är långt till våren, du gör naturligtvis som du vill, men Sven skall bort härifrån ännu i dag, så vida du vill hafva kontraktet förlängdt.»

»Nej tack, brukspatron, jag vill inte ha kontraktet förlängdt, och Sven stannar kvar hos oss.»

»Såå, jag förstår nu, hur det hänger tillsammans. Du är rädd att han, i fall han reser, ej skulle komma tillbaka och gifta sig med Ingrid, men om du ej vill, att folk ska' tala illa om henne, så vore det sannerligen bäst, att du genast gick till prästen.»

»Jag skall så göra, det lofvar jag, och han skall få veta, hur det hänger tillsammans.»

Det låg någonting hotfullt i rösten. Fader Bengt satte mössan på hufvudet, öppnade dörren och aflägsnade sig med fasta steg och om möjligt

ännu mindre ödmjuk än då han kommit till kontoret.

Han vände ej hemåt, utan gick åt motsatt håll och följde vägen, som ledde till prästgården.

Den gamle kyrkoherden satt vid skrifbordet i sitt ämbetsrum. Då fader Bengt inträdde, bjöd han honom vänligt att sitta ned, och så började ett samtal, som räckte länge. Slutligen reste sig kyrkoherden och gick in i hvardagsrummet, där hans hustru satt och arbetade.

Det tycktes vara något mycket viktigt han hade att meddela sin hustru, ty denna lade arbetet ifrån sig och såg helt förvånad ut.

»Naturligtvis har jag ingenting däremot, om du önskar det,» sade slutligen den gamla frun, i det hon reste sig upp och följde sin man in på ämbetsrummet, där fader Bengt satt och väntade.

Då hon hälsat på honom, sade hon vänligt:

»Min man har omtalat för mig era bekymmer, fader Bengt; ni kan sända hit Ingrid redan i afton, det skall ingen nöd gå på henne, det lofvar jag er.»

Fader Bengt hade rest sig vid hennes inträde och förblef stående.

»Jag kan inte tacka som jag ville.»

»Det behöfs ej heller, Bengt,» anmärkte kyrkoherden, »det är nu bestämdt, och vi vänta henne i afton.»

Bengt framstammade ännu några ord om att vara till besvär och aflägsnade sig därefter med lätta steg.

Då han kom hem, var middagen redan framdukad.

»Det var fasligt, hvad du varit länge borta,» sade mor Inga. »Det är ju längesedan middagsdags, men det är sak samma, nu måste du först tala om, hur det gått för dig.»

»Jo, det har gått så, att vi lämna torpet i vår, och att Ingrid lämnar hemmet redan i dag.»

»Men hvad säger du? Och hvarför skulle Ingrid härifrån?»

»Därför att folk ej ska' börja prata om henne hvarken för den ene eller den andre.»

»Men hvart vill du, att hon ska' ta' vägen?»

»Hon ska' till prästgården och kommer att stanna där så länge.»

»Ska' hon till prästgården?»

»Ja, kyrkoherden och hans fru ha' lofvat att ta' vara på tösen. Är du inte glad själf, Ingrid?»

»Å nej,» svarade denna, »jag hade det bra här, och hade nog också här den, som tog vara på mig.»

Hon kastade en blick på Sven.

»Du får det nog mycket bättre i prästgården, Ingrid,» sade Sven; »och det lär väl ej bli så lätt för brukspatron att köra bort kyrkoherden och hans fru.»

»Nej, minsann,» inföll fader Bengt och småskrattade, »det var just hvad jag tänkte; och så ligger prästgården ett godt stycke väg från bruket.»

»Men torpet, fader Bengt,» återtog Sven, »är det för min skull ni ska' lämna det?»

»Nej, min gosse, det är för min egen skull. Jag har vant mig vid dig, och därför flytta vi i vår till Sjövik, det tyckte kyrkoherden också var det klokaste vi kunde göra.»

»Kanhända det dock vore bäst, om jag ej flyttade med er till Sjövik,» anmärkte Sven.

»Hur så? Då kommer ju Ingrid hem igen, och allt blir som förr.»

»Nej, fader Bengt,» sade Sven allvarligt, »det blir aldrig mer som förr.»

Sven reste sig och gick ut.

Fader Bengt åt sin middag, under det Ingrid och hennes mor talade om förberedelserna till afresan.

Ingrid skulle nu blott medtaga, hvad hon för de närmaste dagarna behöfde; det öfriga skulle mor Inga sända senare. Far själf skulle skjutsa henne till prästgården och mor skulle följa med för att tala med prästfrun.

Fram på eftermiddagen var allt i ordning. Sven hade spänt för och väntade på att få öfverlämna tömmarna i fader Bengts händer. Ingrid kom ut, bärande sin lilla nattsäck, som Sven hjälpte henne lägga under sätet. Därefter vände han sig till henne, räckte henne handen och sade:

»Farväl med dig, Ingrid, hvem vet, om vi någonsin mer träffas så här.»

»Hvarför skulle vi inte det. Tiden går fort, och så flytta vi alla till Sjövik.»

»Det beror på dig, Ingrid, om vi flytta dit *alla*.»

»På mig?»

»Ja. Du ska' inte svara nu, Ingrid, utan i lugn tänka öfver saken. Men det säger jag dig, att jag flyttar ej med till Sjövik, om ej du följer med dit som min hustru.»

»Men, Sven, något sådant har du ju aldrig talat om förr.»

»Nej, men jag har tänkt därpå så mycket mer, och nu vill jag, att du också skall tänka efter, hvad du själf vill, men kom ihåg, att det är ett allvarligt beslut du skall fatta.»

»Käre Sven,» sade Ingrid urskuldande, »jag har aldrig tänkt, att det skulle bli tal om något sådant oss emellan.»

»Har du inte, Ingrid? Nå, det beror på dig, om det någonsin mer skall komma på tal oss emellan.»

De båda gamla kommo nu ut och stego upp i trillan och satte sig i framsätet. Ingrid hoppade lätt upp bakom dem.

»Lycka till, Ingrid,» sade Sven och räckte henne åter handen.

»Sven, du,» sade mor Inga, »du ser väl efter huset, medan jag är borta, och så kan du få flytta upp på Ingrids rum, när du vill nu. Jag skall hjälpa dig att flytta sakerna, när jag kommer hem.»

»Tack, kära mor, men de ä' snart flyttade.»

Fader Bengt smällde med piskan, och så bar det af.

Ingrid vände sig om och såg tillbaka på den lilla stugan, som hon nu kanske för alltid lämnade. Hon var både ledsen och glad, ledsen att lämna fosterbrodern, lämna det gamla barndomshemmet med alla dess minnen, men glad att komma bort från den lilla torftiga stugan, som nu mera föreföll henne så trång, bort till den stora prästgården med sina rymliga salar och sin stora trädgård med

de raka gångarna och de brokiga blomsterrabatterna. Och nu, just nu, då hon skulle få komma ut i världen, då hon skulle få lyfta vingarna till flykt, nu kom Sven och ville klippa dem, ville binda henne för alltid. Hur kunde han begära, att hon för all framtid skulle fästa sig vid honom, som hon allt ifrån barndomen dagligen sett? Då skulle ju lifvet ej hafva något nytt och lockande att bjuda henne. Nej, Svens hustru ville hon ej, kunde hon ej blifva, och dock — — Stackars Sven!

Hon torkade bort en tår just som kärran svängde om vid en krökning af vägen och hon för sista gången kastade en blick på Sven, som ännu stod på tröskeln och såg efter henne. Därefter satte hon sig till rätta i åkdonet och blickade framför sig.

Snart voro de ur skogen och ute på slätten. Solen hade gått ned, men längs bort i väster spredo sig klara, röda strimmor på himlen.

»Vi få storm i morgon,» förklarade fader Bengt.

»Det måtte väl aldrig hända oss något ledsamt på vägen,» anmärkte mor Inga. »Sådan där eld på himlen bådär aldrig godt.»

»Hvad världen ändock måtte vara stor,» tänkte Ingrid, och bröstet svällde af välbehag.

Sven stod länge på tröskeln och glömde alldeles, att han lofvat se efter elden; slutligen gick han in, tog sin bössa och sin fiol och gick upp på Ingrids forna rum, som nu blifvit hans. Det lilla fönstret vette åt väster; han öppnade det, tog sin fiol, satte sig vid fönstret och började spela

en djärf, man skulle nästan kunna säga en vild dans, men snart saktades takten, och den ystra melodien öfvergick till milda, smekande toner. Han visste ej själf, hvad han spelade; visste ej, hur det gick till, men det var som om en oemotståndlig makt drifvit honom; han måste spela.

När mor Inga och hennes man återkommo, spelade Sven ännu, spelade så, att han hvarken såg eller hörde, att de återkommo.

»Nej, men se på Sven,» sade mor Inga, »han sitter vid öppet fönster sedan solen gått ned, det bådar aldrig godt; jag måste säga till honom att stänga fönstret.»

»Låt honom vara,» sade fader Bengt, det är ju midt i sommaren, han vet väl för resten själf bäst, hur han vill ha' det.»

Fader Bengt förde in hästen i stallet, och de båda gamla gingo in till sig, men långt sedan de insomnat, hördes mjuka, smekande toner från den lilla vindskammaren; de trängde ända fram till stora landsvägen, och tvenne bruksarbetare, som åkte förbi på väg från staden, hörde det. Den som körde skyndade på hästen, under det han hviskade till kamraten:

»Hör du något?»

»Ja visst, jag hör musik.»

»Det kommer från sjösidan, du, och ändock finns det folk, som inte tror på Näcken.»

Om Ingrid hade tänkt sig, att hon i prästgården skulle få föra ett mindre arbetsamt lif än

i hemmet, så hade hon misstagit sig. Den gamla prästfrun var själf en mycket verksam kvinna, och redan dagen efter ankomsten till prestgården hade Ingrid sitt bestämda arbete bestående af sömnad och sysslor inom hus.

De första dagarna tyckte hon, att det var »rart» att gå omkring och putsa och feja i de redan förut så putsade och fejade stora rummen, att sitta i hvardagsstugan vid prästfruns sida och sy lannesöm; men snart föreföllo henne rummen mindre stora, hon var van att arbeta ute på åker och äng, och hon längtade ut, i synnerhet när husets alla kvinnliga tjänare voro ute för att hjälpa till att bärga in säden, och prästfrun behöll Ingrid inne för att hjälpa till med sysslorna inom hus. Hon längtade ut till det friska, glada lifvet där ute på fälten, men hon vågade ingenting säga.

När hon satt där tyst vid sitt arbete, flögo tankarna hit och dit, och så kommo de att stanna vid Sven och de ord han yttrat till henne sista aftonen.

Stackars Sven, han var bra ensam nu, och så måste det förblifva, ty inte kunde hon binda sig vid honom och de små förhållanden, som han kunde erbjuda henne. Hela hennes håg låg ju åt det stora, det fina och eleganta. Icke ens prästgården med sina stora rum tillfredsställde henne, och det var ju också icke alls värdt att söka jämföra prästgården med ett riktigt elegant hem såsom till exempel brukspatronens. I prästgården var visserligen allt solidt och reelt, men det var icke den där öfverraskande elegansen, som bländar och tjuisar, blott man träder innanför de tunga dörr-

draperierna. Tiden blef henne lång här, men i ett sådant hem som det hon sett hos brukspatronen, måste man känna sig lycklig och nöjd. Hvarför var hon icke nu där? Blott därför, att Sven sett ondt i hvad som ju på det hela taget ej var något farligt. Icke var det något ondt i att brukspatron tyckte, att hon var vacker och väl växt. Hon hade själf funnit detsamma, då hon sett sin bild i den stora spegeln i förmaket. Hon var verkligen vackrare än alla andra flickor på trakten, det insåg hon allt mer och mer, och i samma mån hon insåg detta, kände hon sig manad att förlåta, hvad den unge brukspatronen brutit, förlåta honom till och med, att han velat jaga bort Sven, ty det hade ju varit svartsjuka, som drifvit honom till denna orättvisa.

Bäst hon satt försjunken i dessa ständigt återkommande tankar, körde en vagn upp på gården.

»Det är han,» utropade hon högt.

»Han,» upprepade den gamla prästfrun mildt förebrående, i det hon reste sig. »Du kan gå ut och hjälpa till med säden och skicka in gamla Lina att hjälpa mig med middagen,» fortfor hon.

Ingrid reste sig långsamt och började ordna sitt arbete.

»Jag skall lägga undan arbetet,» sade prästfrun, »skynda dig blott att sända in Lina.»

Ingrid gick mot dörren.

»Nej, inte den vägen, gå andra vägen.»

Det var tydligt, att man ej önskade, att hon skulle träffa samman med brukspatronen.

Snart var Ingrid ute på fälten och arbetade i det fria, hvilket hon så mycket längtat efter att

få göra, men ändock var hon ej nöjd, och nu längtade hon åter in.

Under den närmaste tiden förnyade brukspatronen ofta sitt besök i prästgården, men alltid sändes Ingrid bort än i ett ärende, än i ett annat, och aldrig träffade hon honom utom i kyrkan, där de sutto på hvardera sidan om stora gången.

En söndag, då Ingrid vid utgåendet ur kyrkan följde strax efter prästfrun, närmade sig brukspatronen, och under det han hälsade på den gamla damen, lät han oförmärkt ett papper falla i Ingrids parasoll.

Ingrid såg det, tog papperet och stoppade det i sin ficka. Huru klappade icke hennes hjärta, huru steg icke rodnaden till hennes kinder! Aldrig hade vägen till prästgården förefallit henne så lång.

Då de äntligen voro framme, skyndade hon in i sin kammare och läste den lilla breflappen.

»Möt mig klockan tio i afton vid lilla trädgårdsporten.»

Ingrid läste orden om och om igen. Hvad skulle hon göra? Möta honom vid trädgårdsporten. Hon insåg, att hon ej borde göra det, och dessutom frestade det henne ej ett ögonblick. Om han däremot erbjudit henne att komma i hans hem på samma villkor som förut, så hade hon kanske nu antagit anbudet.

Hon stoppade brevet i fickan, aftog sin kapp och gick därefter in i matsalen för att hjälpa till att passa upp vid middagen.

Då hon drog korken ur en ölbutelj, kom hon att skära sig i fingret, och då detta började att häftigt blöda, drog hon upp sin näsduk, virade

den om handen och gick ut ur rummet utan att märka, att hon med näsduken dragit upp det lilla papperet, som blef kvarliggande på golfvet bredvid kyrkoherdens stol.

Han tog upp papperet och såg på det.

»Möt mig klockan tio i afton vid lilla trädgårdsporten.»

Det var brukspatronens stil, han kände den väl.

»Det skall jag visst göra,» mumlade kyrkoherden för sig själf med ett skälmskt småleende och lät papperet oförmärkt åter nedfalla bredvid stolen.

Snart kom Ingrid åter in.

»Har blödningsen stannat,» frågade prästfrun ifrigt.

»Inte riktigt,» svarade Ingrid och såg orolig ut.

»Du ser helt förskräckt ut, Ingrid, men det är ej farligt, såret var ej djupt.»

Ingrids blickar foro spejande kring golfvet. Slutligen närmade hon sig kyrkoherdens stol, stannade bredvid honom, hvarefter hon råkade tappa sin näsduk; sedan hon upptagit denna och åter virat den kring handen, blef hon helt lugn.

På kyrkoherdens läppar spelade åter ett leende, men det förbyttes snart till det djupaste allvar.

Det blef afton, och enligt vanan bröt man tidigt upp i prästgården. Klockan tre kvart på tio hade hvar och en gått in till sig. Till fruns stora förvåning tände kyrkoherden i afton sin pipa.

»Skall du röka så här dags?»

»Ja, jag känner mig alls inte sömnig; jag går ut ett slag i trädgården, innan jag lägger mig.»

»Du mår bestämdt illa, jag går med dig.»

»Nej, min kära gumma, jag mår visst inte illa, och inte vill jag heller, att du skall gå ut så här dags.»

»Men hvad har du då ute att göra?»

»Ja, ser du, det är en hemlighet.»

»En hemlighet! Har du hemligheter för mig nu?»

Prästfrun såg förvånad på sin man; en sådan möjlighet tycktes hon aldrig hafva tänkt sig.

»Min kära gumma, det är ej min hemlighet, och då vill du väl ej, att jag skall omtala den.»

»Nej, det vill jag visst icke, men hvad jag fordrar, är att du tar på dig din tjocka rock och ej den där tunna regnkappan.»

Kyrkoherden lydde sin hustrus välmenta råd, tog på sig den tjocka rocken och gick därefter ut.

Han drog några drag på sin pipa, under det han gick längs de raka alléerna i trädgården. När han närmade sig lilla trädgårdsporten, stoppade han varligt pipan i fickan och smög sig sedan utefter det höga staketet fram till den lilla trädgårdsporten.

»Ingrid,» hördes en röst därutanför sakta hviska.

Intet svar hördes inifrån trädgården.

»Ingrid,» ljöd det ännu en gång, men denna gång högre.

Likväl hördes intet svar, men nu aflyftes sakta kroken och porten öppnades.

»Ingrid,» ljöd det nu högt och jublande, och porten knuffades häftigt upp af den unge, eldige brukspatronen, som var nära att i sin famn sluta den vördnadsvärde kyrkoherden.

»Jag behöfver ej fråga, hvem ni söker,» började kyrkoherden, ni har själf upplyst mig därom. Hvad vill ni Ingrid?»

Den unge mannen stod ett ögonblick tyst.

»Jag vill säga henne, att jag älskar henne.»

»Här? Platsen och tiden äro illa valda.»

»Här och hvar som helst annorstädes, nu och alltid.»

»I så fall kan ni få säga henne det i morgon i min eller min hustrus närvaro, men betänk er väl; kom väl ihåg, att om ett äktenskap skall bli lyckligt i längden, fordras mer än blott kärlek.»

»Hvad mer än kärlek?»

»Likhet i tankar och åsikter, den aktning och sympati, som öfverlefva kärleken. Kom ihåg, att hur snäll Ingrid än är, så är hon dock ej en bildad flicka, och när hennes fägring en gång är förbi, skall ni kanske hos er hustru sakna de företräden, som blott bildning skänker, och då skall ni kanske ångra er.»

»Jag älskar Ingrid, och det skall bli mig en glädje att gifva henne den bildning hon ännu ej äger.»

»I så fall, välkommen i morgon.»

Några veckor därefter blef Ingrid brukspatron Harald Grundbergs strålande brud, brukspatronessa, fru i det hem, där Sven hindrat henne att inträda som tjänarinna.

Stackars Sven! Hur hade han tagit hennes giftermål?

De hade ej talats vid sedan den afton hon lämnat Skogstorpet; han hade tydligen undviktit henne, men på bröllopet i kyrkan hade han varit, det visste hon, fast han suttit långt nere vid dörren. Senare på bröllopsaftonen, då bruksarbetarne dagen till ära voro inbjudna till dans i den gamla ladan, hade han spelat för dem, spelat de gladaste, ystraste danser, spelat så som ingen förr hört honom spela, och bland folket hade gått en hviskning, att han lärt dessa danser af Näcken.

Huru gärna hade ej Ingrid velat gå dit bort till den gamla ladan och dansa som förr i stället för att sitta stel och rak och höra på, hur de inbjudna gästerna språkade omkring henne. Men det var nog ett fint bröllop, som den dagen firades i prästgården. Doktors, kronofogdens och ingenjören voro bjudna på middag, och hennes gamla föräldrar också, fast de sågo bra enkla ut bredvid henne där hon satt i sin hvita klädning och långa slöja. Det hade också tydligen synt på dem, att de ej kände sig på sin plats så som hon gjorde det.

Och sedan hade hon flyttat in i sitt nya hem, och den lilla stugan å Skogstorpet var ett minne blott, ett af dessa minnen, som man helst förvisar till en vrå längs in i minnets kammare.

Det hade gått henne som sagans förtrollade prinsessor; nu hade hon nått höjden af jordisk lycka, hon var afundad af alla.

Den första tiden gingo dagarna fort, men sedan, under det hennes man var sysselsatt med brukets angelägenheter, blef henne ofta tiden lång, och hon kunde ej utfundera, hur hon skulle fördrifva timmarna. Hushållet behöfde hon ej befatta

sig med, ty den gamla hushållerskan var ännu kvar i huset, och dessutom hade Ingrids man gifvit henne en riktigt fin husjungfru från staden. Ingrid satt med en virkning i handen, men snart ledsnade hon vid arbetet och lade det ifrån sig. Hennes man hade gifvit henne böcker att läsa; hon öppnade dem, läste några rader, men det roade henne ej, och läsa för att lära behöfde hon ju ej, hon var nu fru och ingen skolflicka längre, och därför lade hon bort böckerna. Piano hade hon äfven och hade börjat taga spellektioner, och så slog Ingrid sig ned vid pianot och spelade, men icke heller det ville gå, det lät alldeles icke som när Sven spelade på sin fiol.

Stackars Sven, ljöd åter en röst inom henne, men den tystnade snart. Hur kunde man också begära, att hon i sin nuvarande ställning skulle tänka på en så obetydlig varelse, en stackars »utböling», om hvilken ingen visste, hvarifrån han kom eller hvem han var.

Om hon skulle gå ut på visiter?

Men hon hade redan med sin man varit både hos doktors och kronofogdens.

Om hon skulle gå och hälsa på föräldrarna?

Hon klädde sig och kunde själf ej underlåta att anmärka, att hatten med den långa, hvita plymen klädde henne förträffligt.

Hon visste, att allas ögon voro riktade på henne, då hon gick öfver bruksgården, och hon försökte föra sig så som hennes man lärt henne.

Det föreföll henne eget att hon varit så simpel, att hon hvarken kunnat gå eller stå som fint folk.

Hemma i det gamla skogstorpet sysslade mor Inga som vanligt, och den ena dagen gick för henne fortare än den andra. Man hade nu också att bereda sig på flyttningen till Sjövik.

»Du har väl också mycket att göra för att hålla ett så fint hem i ordning,» sade modern.

»Å nej, jag har alls ingenting att göra.»

»Skicka då bort din ena jungfru, Ingrid, det är aldrig nyttigt att ej ha' fullt upp med arbete.»

»Kära mor, det där förstår ni ej; min man skulle aldrig tillåta, att jag fick deltaga i sysslorna. Det behöfs minsann ändock lång tid, innan mina händer bli lika fina och hvita som doktors Mariés, säger Harald.»

»Har din man sagt dig det,» frågade mor Inga, som fick brådt och slängde med pannorna i spisen, och detta var ju helt naturligt, ty fader Bengt kom nu in för att få sin middag.

»God middag, far. Jag måste gå nu,» sade Ingrid och reste sig.

Hon ville helst slippa att sammanträffa med Sven, som helt säkert snart också skulle komma in.

Ute på gården syntes icke Sven till. Hon skyndade sig bort från det gamla hemmet och trippade lika lätt som i forna dar; hon glömde helt och hållet att i sin gång inlägga den världighet, som det anstod henne i hennes nya ställning. Hvertill tjänade det också nu; här var ju ingen, som såg henne.

Hon hade snart hunnit in i skogen och var nästan glad, att hon sluppit sammanträffa med Sven, ty sedan någon tid kände hon sig liksom rädd för honom.

Just som hon skulle svänga om vid en krökning af vägen, stannade hon och kastade en blick tillbaka på det gamla hemmet, drog en suck af lättnad vid tanken att slippa bo där längre, och skulle därefter åter fortsätta sin färd, då hon på några stegs afstånd varseblef Sven, som kom gående i motsatt riktning.

Han lyfte på mössan och ämnade tydligen gå förbi henne.

Hon hälsade också stelt och främmande och ville fortsätta sin väg, men hon kunde ej.

»Sven,» sade hon nästan hviskande.

Han stannade och såg undrande på henne.

»Känner du inte igen mig, Sven?»

»Knappast.»

»Är jag verkligen redan så förändrad?» frågade hon gladt.

»Ja,» svarade han kort.

»Du kan väl komma fram till bruket en gång och se hur jag har det.»

»Tack, men jag hinner ej, jag lämnar nu trakten.»

»Lämnar du trakten?»

»Ja, jag vill ej längre ligga fader Bengt till last.»

»Men hvad skall du då taga dig till?»

»Jag vet inte ännu, men jag trifs inte längre som jag nu har det.»

»Om du kunde komma dig upp i världen som jag, Sven.»

»Är det så lyckligt?»

Han såg forskande på henne.

»Ja, visst är det lyckligt, det kan du väl förstå.»

»Hvari består då lyckan? I att bära granna kläder och plymer? Den lyckan förstår jag mig inte på.»

»Hur tänker du dig lyckan, Sven?»

»Det är för sent att tala därom nu,» sade han och vände bort hufvudet. »Mor Inga väntar mig till middagen.»

Han gick, och Ingrid stod ännu länge stilla, innan hon fortsatte sin väg till hemmet, till det fina, eleganta hem, som hon så mycket drömte om, och som nu var hennes.

Huru lycklig borde hon ej känna sig!

Tvenne år hade förgått; mycket var förändradt så väl utom som inom bruket. Ingrids föräldrar hade flyttat till Sjövik, där de hade flere tjänare, men icke desto mindre arbetade de själfva lika ifrigt som förr.

Sven var ej längre hos dem. Oaktadt fader Bengts alla försök, hade han ej kunnat öfvertalas att kvarstanna, utan hade gått till kyrkoherden att uttaga sitt prästbetyg.

Hans planer att gifva sig ut i världen och söka lycka hade emellertid förändrats, då den gamle kyrkoherden underrättat honom om att han, från och med den dag han lämnade fader Bengt, hade att årligen lyfta en summa af tre hundra kronor, utgörande räntan å ett kapital, som för hans räkning var insatt i banken, och hvaraf fader

Bengt hade ägt att lyfta röntan, så länge Sven vistades i hans hus.

»Men hvarifrån komma dessa pengar?» frågade Sven förvånad.

»Från dina föräldrar,» upplyste kyrkoherden. Sven såg frågande på honom.

»Du bör anse dem för döda,» fortfor kyrkoherden; »deras namn måste förblifva okända för dig liksom för mig. Papperen hafva blifvit mig tillsända af en ämbetsbroder i Stockholm, och denne är själf bunden genom sitt ord. Du har ingen att tacka för dessa pengar, de äro blott en ringa afbetalning på den skuld dina föräldrar åsamkat sig, då de beröfvat dig den skatt vi kalla föräldravård och som äfven i det fattigaste hem är dyrbarare än alla andra jordiska skatter.»

Sven såg på den gamle kyrkoherden; hans första tanke hade varit att vägra mottaga pennin-garna, men han insåg nu, att detta skulle hafva varit en falsk stolthet, och så gick han hem till fader Bengt.

De blefvo snart öfverens.

Inne i skogen låg en gammal halft förfallen koja, som hörde till Sjövik; denna hyrde Sven af fader Bengt jämte rättighet att jaga i skogen och fiska i sjön, och så flyttade han till sitt nya hem, som han ordnade och pyntade efter sin smak. Han hade köpt de möbler, som han på sista tiden varit van att se omkring sig, då han bebodde den lilla vindsammaren i Skogstorpet, Ingrids förra rum. Dessutom hade han sin bössa och sin fiol, hvad behöfde han väl mer? Hvertill skulle det gagna honom att begifva sig ut i världen och söka

lycka? Hvad kunde väl världen nu mera bjuda honom? Frihet och förnöjsamhet ägde han ju äfven här, och är icke detta den högsta sällhet? Och så afstod Sven från tanken att söka lycka ute i världen och bjöd däremot till att inrätta det så trefligt som möjligt åt sig i sin stuga.

Ingrid däremot hade sitt fina, eleganta hem finare och elegantare än någonsin. Hon hade rikt utgarnerade klädningar i bjärta färger, hattar prydda med plymer och granna rosor, men icke desto mindre såg hon blek och lidande ut.

Det var förmodligen den lilla flickan där inne i vaggan, som tröttade henne så mycket, ty hon grät så ofta, stackars liten Ella. Detta var också orsaken hvarför fadern nödgats flytta ned på undra botten och nu mera blott sällan visade sig uppe i våningen annat än vid måltiderna, och då var han alltid så allvarlig och missnöjd, att icke ens lilla Ella kunde förmå honom att draga på munnen, då hon sträckte armarna emot honom och ropade sitt: »pap, pap, pap!»

»Skicka bort flickan,» var vanligen hans första ord, då han inträdde i salongen, där Ingrid satt med sin lilla dotter.

Ingrid lydde, men det rikt möblerade rummet föreföll henne plötsligen tomt och öde.

Endast tvenne år hade förgått, sedan Ingrid som lycklig brud inträdt i det nya hemmet, som då förefallit henne så präktigt och bländande; nu tycktes henne redan allt bleknadt och liksom förvissnadt, och hon själf, ehuru knappast tjugu år gammal, var blott en ruin af sitt forna jag.

Det stillasittande, sysslolösa lifvet hade ej varit nyttigt för henne, och trots de granna kläderna hade sorg och bekymmer trängt sig in i hennes hjärta.

Hon var ej älskad längre. Hon visste det, ehuru ingen ännu direkt sagt henne det. Hon visste det, och hon vågade ej klaga, ty älskade väl hon sin man? Hade hon väl ens någonsin älskat honom? Var det väl af kärlek hon blifvit hans hustru? Ja, det var af kärlek, men af kärlek till hans granna hem, hans höga ställning i samhället, af kärlek till grannlåt och lyx. Hade hon väl nu rättighet att klaga? Och när de så sutto tillsammans, hvad skulle de väl då tala om? De hade så litet gemensamt, blott ett grant bo och ett stackars litet barn, i hvars mun deras namn förenades till ett: »mam, mam, pap, pap!»

Med hvarje dag blef förhållandet mellan dem allt kallare och kallare och måltiderna allt tystare och tystare; det var det lugn, som föregår stormen.

En dag bröt slutligen ovädret löst. Det blef en häftig strid; bittra ord föllo på ömse sidor, ord, lättare att uttala än att sedan glömma, förebråelser, hårda tillvitelser och slutligen tårar.

Var det då hennes skull, att hon var obildad, att hennes skönhet förgått, att hon ej längre var lika smärt som förr?

Ja, det var hennes skull, ty hon hade narrat honom att gifta sig med henne, med en torpar-dotter. Lyckligtvis kunde han dock ännu bli fri och hon med, de kunde skiljas.

»Skiljas!»

Ingrid upprepade ordet mekaniskt och satt liksom förstelnad och utan att därefter uppfatta ett enda ord af hvad hennes man sedan yttrade, innan han slutligen i vredesmod lämnade rummet.

Skiljas! Ja, han hade rätt, efter en dylik skymf kunde hon ej längre kvarstanna i detta hem.

Hon reste sig och gick att hämta det enda ytterplagg, som det nu föll henne in att begagna, en enkel, hemväfd yleschal, som hon haft med sig från hemmet och som låg inne i sängkammaren.

I korgvagnen sof den lilla flickan. Hennes läppar drogo sig till ett leende; kanske förenade hon nu som bäst i drömmen de båda, mellan hvilkas hjärtan hon bort vara den förenande länken.

Ingrid såg ej vaggan, såg ej barnet; hastigt svepte hon schalen omkring sig och skyndade ut, bort öfver bruksgården, bort mot vägen, som leder till Sjövik. Hon såg ingenting, hörde ingenting, men ett visste hon, att hon aldrig, aldrig ville återvända till det granna hemmet där borta vid bruket.

Hon följde landsvägen, men plötsligen, liksom hade hon fått en hemlig ingivelse, vek hon af in på en liten gångstig, som ledde åt skogen. Spejande såg hon sig omkring med feberaktigt glänsande ögon. Längs där borta in i skogen upptäckte hon en liten halft förfallen koja; ännu några minuters väg och hon var framme, framme vid Svens hem.

Sakta knackade hon på dörren. Ett kraftigt: »Stig in!» besvarade hennes bultning, men hon

öppnade dock ej, utan knackade åter. Då hördes steg därinne och dörren öppnades.

»Ingrid!» utropade den unge mannen, och detta ord lät nästan som ett glädjerop.

»Ja, Sven, nu kommer Ingrid till dig, till dig, som hon försmått och föraktat, nu kommer den stolta Ingrid till dig, försmådd och föraktad af den man, hvars fagra ord förtrollat henne, förjagad från det hem, hvars prakt bländat henne.»

»Ingrid, jag förstår ej.»

»Jag kommer till dig, Sven, såsom till min ende vän i världen, säg, att jag får stanna hos dig, ty till far och mor vågar jag mig ej.»

»Så illa står det nog ej till, Ingrid, att du ej skulle kunna se far och mor i ögonen. Sätt dig här och omtala för mig hvad som händt.»

Ingrid satte sig på soffan och omtalade, hur den flyktiga kärlek, som hennes man fattat för henne, hade förgått hastigt, och hur det slutligen hade kommit därhän, att de ej längre kunde försonas, utan måste skiljas.

»Nå, än barnet, Ingrid, lilla Ella?»

»Ella,» sade Ingrid frågande, liksom visste hon ej hvem det var fråga om.

»Har du glömt ditt barn, Ingrid?»

Han kallade henne åter *du* som i forna dar.

»Mitt barn,» upprepade Ingrid, liksom uppvaknande ur en dröm. »Ella kan väl ingen taga ifrån mig?»

»Nej, Ingrid, ingen skall taga henne ifrån dig, ty du själf skall icke öfvergifva henne, skall icke lämna det hem, där hon första gången öppnat sina ögon, du skall icke öfvergifva den man, som,

hvad han än kan ha brutit emot dig, dock är hennes far.»

»Han har själf jagat bort mig, aldrig, aldrig kan jag återvända till honom.»

»Minns du, att du lofvat älska honom i lust och nöd? Nu har nöden kommit, Ingrid, skall du därför bryta ditt löfte?»

»Jag kan inte, jag vill inte återvända, jag vill stanna hos dig. Huru oändligt mycket lyckligare skulle jag inte vara här hos dig!»

Sven reste sig häftigt upp, och med en röst, som han förgäfves sökte göra lugn och fast, sade han:

»Det är för sent, Ingrid. Du har själf afgjort ditt öde; nu får du bära det sådant det är. Du måste återvända.»

»Till honom, nej, Sven, det kan jag ej.»

»Så återvänd då till ditt barn och ditt hem, sök lefva för dem.»

»Jag kan inte, Sven, jag kan inte.»

»Så skall jag hjälpa dig. Minns du, Ingrid, hur du en gång lofvade mig, att jag aldrig skulle behöfva skämmas för dig? Nu fordrar jag, att du håller ditt löfte till mig. Se så, res dig upp, du bör ej längre stanna här.»

Han räckte henne handen. Hon fattade den med sina båda händer, reste sig upp och behöll hans hand i sina.

»Jagar du bort mig?»

»Nej, Ingrid, men jag ber dig gå.»

»Du har aldrig hållit mig kär, Sven.»

Sven log bittert.

»Om du hållit af mig, skulle du ej nu vara så sträng och hård.»

Han såg på henne, och hans stora, mörka ögon uttryckte allt utom stränghet och hårdhet.

»Du har då ej förlåtit mig ännu,» fortfor Ingrid. »Säg åtminstone, att du förlåter mig.»

Hon fattade hans andra hand och höll dem nu båda i sina.

»Hvad har jag att förlåta dig?»

Hvad han hade att förlåta henne? Hade hon inte brutit mot honom, då hon med hjärtat uppfyllt af kärlek till honom låtit fåfången förleda sig till att bli en annans hustru, bröt hon inte mot honom nu, då hon, en annans hustru, mor till en annans barn, erkände för sig själf, att här inför henne stod den man, hvars hustru hon bort blifva, den man, som bort vara hennes barns far. Och nu var hon här i hans hem, stod där inför honom för sista gången i lifvet, ty aldrig, det kände hon, aldrig skulle hon mera våga beträda hans tröskel, aldrig skulle de båda träffas mer såsom nu.

Öfverväldigad af stridande känslor, af länge kufvad kärlek, af sorg öfver förspild lycka och kanske äfven af tacksamhet mot den man, som i detta ögonblick ej missbrukade hennes svaghet, tryckte Ingrid hårdt hans båda händer.

»Säg mig,» hviskade hon nästan omedvetet, »säg mig, att du förlåtit det förflutna.»

»Ja.»

»Och det närvarande, Sven, säg, att du förlåter det närvarande.»

»Ja.»

Ingrid, som ännu höll hans båda händer i sina, böjde sig häftigt ned och tryckte sina läppar mot hans händer.

»Ingrid,» sade Sven mildt förebrående.

Ingrid vände sig bort och dolde ansiktet i händerna.

»Jag går nu,» sade hon efter ett ögonblicks besinning. »Farväl, farväl för alltid, Sven.»

»Du får ej gå ensam, Ingrid, jag följer dig genom skogen till prästgården; den gamle kyrkoherden skall vara dig en bättre rådgifvare än jag. Kom, Ingrid.»

Han tog hennes hand och ledde henne; hon följde honom viljelöst, liksom i en dröm.

De gingo tysta vid hvarandras sida. Det var som om de varit rädda att tala, som om de fruktat sig själfva.

Vid dörren till kyrkoherdens ämbetsrum lämnade Sven Ingrid.

»Lef väl,» sade han och tryckte hårdt hennes hand.

Därefter återvände han genom skogen till sitt hem.

När han kommit in i sin lilla, låga stuga, kastade han sig ned på soffan, där Ingrid nyss suttit, och utför hans kinder runno ymniga tårar, under det hans stora, starka kropp skakades af konvulsiviska snyftningar.

Han hade gjort sin plikt, men han hade förlorat sin egen jordiska lycka, som med Ingrid hade velat slå sig ned i hans hem, och därför grät nu den kraftfulle mannen.

Många år hafva förgått sedan dess.

Ingrid har åter blifvit en verksam kvinna, som lefver uteslutande för sitt hem och sitt barn, den lilla Ella, som nu är en stor, älsklig flicka, men som ännu ej anar den köld, som råder mellan föräldrarna, mellan hvilka hon är enda förningslänken.

Skall den dag väl komma, då hon skall närma dessa vidt skilda hjärtan, då hon skall förena dem i en känsla ädlare än den, som i ungdomen förnat dem, kärleken till plikt och själförsakelse?

Den lilla kojan i skogen är ännu mer förfallen än förut, men icke desto mindre hedras den ofta med besök af lilla Ella.

Vid dessa tillfällen tjasas hennes ungdomliga sinne af sagor om troll och skogsalfer, eller också smekes hennes öra af tonerna från Svens fiol, som ännu ljuder såsom fordom vid midsommarsdansens i den lilla ladan vid bruksgården.

»Hvem har lärt dig att spela så?» frågar Ella undrande.

»Folket påstår, att det är Näcken,» svarar Sven leende.

»Men då är ju du förtrollad, Sven.»

»Förtrollad,» upprepar Sven och hans vanligen så glada ansiktsuttryck fördystras, och de stora, svarta ögonen tyckas blicka långt bort i rymden. »Nej, Ella, *jag* har aldrig varit förtrollad, men se väl till, att lilla Ella själf ej må bli det.»

När så lilla Ella hemkommer, omtalar hon för modern, hvad Sven sagt, hur vackert han spelat, och berättar de egendomliga sagor hon hört. Och modern lyssnar, under det arbetet hvilat och hon

blickar framför sig liksom sökte hon något där längs bort i rymden. Det är hennes förgångna ungdom, som nu hägrar för henne, det är hennes förspillda lycka, hvaraf en sista solstråle förgyller hennes lefnads afton.

Men när lilla Ella ber henne följa med till den lilla kojan i skogen, då blir modern plötsligen helt allvarsam och ser nästan skyggt på Ella; det är som fruktade hon ännu i dag att bli förtrollad.

De gamla ekarna.

Utanför den lilla torparstugan där högst uppe på de kala bergen, som sträcka sig längs nordvästra sidan om Kinneviken, sågs en liten parfvel, barhufvad och barfotad, med håret och den tunnslitna jackan fladdrande för vinden, stå och se dit ned öfver det leende landskap, som utbreder sig väster om Bösshamnsbergen och af dessa skyddas mot de olika vindar, som med växande kraft hvina öfver Venerns stora yta och svepa kring de ofruktbara bergen. Mellan dessa ligga torpets små jordlyckor inbäddade och bilda liksom gröna fläckar, hvilka hjärt afsticka mot de enformigt grå bergen, där inga träd gifva skugga för sommarsolen eller skydda för höstvindarne, när dessa tjuta i knutarne och Venerns vågor vräka högt mot stranden.

Nere i dalen är en helt annan natur; där utbreda sig Ängens vidsträckta ägor, längs utmed en vik af Venern, som här frångår sin vanliga storsjökarakter, skär in i landet och bildar otaliga små vikar och sund, i hvilkas lugna vatten stränderna med sina många holmar och uddar spegla sin frodiga grönska. Och där, på slätten, stå fälten i brokig fägring, säden böljar på åkrarne,

öfver hvilka en eller annan liten lummig kulle reser sig, och hvilka omslutas af leende, frodiga hagar eller stora mörka skogar.

Timme efter timme kunde den lille torpargossen stå så där och med längtansfulla blickar se ut öfver slätten, dit ner till herregården, dit hans far hvarje morgon gick för att först på kvällen återkomma.

»Den som fick följa med ändå,» tänkte han.

Fadern var nog lycklig att få tillbringa hela dagen där nere i den fredliga, leende dalen, men en sådan lycka kan ju blott vara de stora förunnad.

»Vänta bara,» tänkte Carl-Erik, »min tur kommer väl också, och då — — —»

Ja, hvad han då skulle göra, det hade han inte riktigt klart för sig ännu, men det skulle han nog veta då.

Och tiden gick, och Carl-Erik stod ej längre dagen i ända och blickade dit ned åt dalen, han traskade den långa vägen till småskolan och gick slutligen den ännu längre vägen till folkskolan. När han var hemma, hade han läxor att läsa och måste dessemellan leda Hjälma, under det denna afbetade gräset i dikena.

Allt emellanåt glömde han likväl både katekes och Hjälma, och stod som förr och såg dit ut öfver dalen.

»Men hva' går åt dek, Carl-Erik,» ropade då modern, »du låter ju Hjälma gå å äta midt i hafren, mens du står å bliger te väders. Jag tror den pojken är rent förhäxader,» mumlade hon för sig själf och kastade en skygg blick dit ned åt dalen, i det hon sprang för att jaga kon ur hafreåkern.

Där nere i dalen, midt i Ängens vidsträckta ägor, ligger ett stort gärde, som kallas Trollgärdet och om hvilket en mängd sägner och berättelser äro i omlopp. Där finnas nedgräfdade skatter, där tändas om nätterna klara ljus, där höja sig ur jorden täta dimmor, bland hvilka hvita, mystiska skepnader sväfva öfver fältet, hvilket, sedan man förgäfves sökt odla det, numer blott användes såsom betesmark.

Det var verkligen till Trollgärdet, som Carl-Eriks blick drogs, under det han ledde föräldrarnas enda ko, då han långsamt gick framåt allt efter som kon betade i diket. Hvilket slalif att vara så där fastbunden vid ett djur, och hvilket friskt lif hade icke däremot vallgossen nere på Trollgärdet, där han låg under den stora eken, under det djuren betade, eller där han fritt sprang omkring och motade kreaturen, då dessa stod i begrepp att öfverskrida Trollgärdets gränser.

»Den som ändå fick springa så där fritt omkring,» tänkte Carl-Erik, då han åter såg sig fjättrad samman med Hjalma.

Tiden gick, och snart hade Carl-Erik tagit det stora steget, som leder ut i världen; han hade läst sig fram för prästen och skulle bort från hemmet, som borde befrias från en onyttig mun, ty Carl-Erik kunde ju nu själf förtjäna sitt bröd.

Så kom han till herregården, och det var nu hans tur att valla den stora hjorden där nere på Trollgärdet, att springa fritt omkring fältet eller hvila där borta under den stora eken. Han tillbragte hela dagen i den leende dalen, på den stora herregården, och blott en eller annan sön-

dagsafton återvände han dit upp på de kala grå bergen och till den lilla låga stugan, som varit hans barndomshem.

Först trodde han sig vid alla önskningsars mål, men snart hägrade detta åter på afstånd. Det delvis sysslolösa lif han förde tillfredsställde honom ej; hans lifliga sinne, hans med hvarje dag ökade krafter fordrade ett mera verksamt lif, och när han inte fick arbeta sig trött, drömde han sig trött, där han låg under den stora eken.

Hvad han drömde, ja, det visste han inte rätt, men att det var om guld och gröna skogar, om land och sjö, det visste han, och antingen han drömde med öppna eller slutna ögon, var det alljämt samma tafla han såg framför sig. Ängen med dess frodiga ägor.

Hur långsamt tiden än tycktes gå för Carl-Erik, blef det dock snart slut på enformigheten; ett nytt, friskare lif började för honom, sedan han stigit i graderna från vallhjon till dräng och börjat deltaga i alla de olika arbeten, som medfölja landtbruket. Nu föreföll ej längre tiden lång, tvärt om ville dagen aldrig räcka till för Carl-Erik, vare sig han gick i arbetet med de andra drängarne eller han satt och pratade bort sin söndagseftermiddag hos den gamle skogvaktaren i stället för att liksom de öfriga drängarne ligga och sofva i drängkammaren eller fördrifva tiden med kortspel.

Den gamle skogvaktaren och han talade om hvarjehanda, under det de sutto tillsammans inne i stugan, där Anna gick och sysslade med ett eller annat för att hjälpa far, då hon på några

timmar var hemma från herregården, där hon hade tjänst.

Carl-Erik tyckte i synnerhet om att höra gubben tala om den gamla goda tiden, då han som skogvaktare hade något att vakta, då ännu ingen yxa gått fram i skogen och då träden i hagarne voro högstammiga löfträd och ej som nu ungräd, som visserligen kunna vara vackra att se på, men som ej ha' något egentligt värde. Af forna tiders stolthet återstod numera blott de gamla ekarna, men dem åtminstone skulle han vakta så länge han lefde. Nog hviskades det om, att de voro förpantade och att deras tid snart skulle vara kommen, men så illa ville han inte tro sin husbonde om. Att han låtit fälla den andra skogen var en helt annan sak, ty därtill hade han varit nödd och tvungen, och det hade kostat lika mycket på honom som på hans skogvaktare, som aldrig trott sig kunna förlåta husbonden, men det var nu så länge sedan, och tiden helar allt, försonar allt. Vattnade af den gamle skogvaktarens tårar, hade nya skott spirat upp mellan stubbarne, unga, hoppfulla tendingar hade vuxit upp vid de fallnes fot, och gamle Olof hade förlåtit sköflandet, om han än ej kunnat glömma det. Men om det nu skulle vara sant, att man ämnade fälla ekarna, fälla hans ekar, ty de voro hans, det var ju ändock han, som var skogvaktare på Ängen, ja det skulle han aldrig förlåta, aldrig öfverlefva, och för att rädda ekarna gifve han gärna den sista droppen af sitt hjärteblod.

Carl-Erik kunde sitta så timme ut och timme in och höra den gamle tala, och kärleken till

Ängen, dess skogar, hagar och ängar, ett frö, som allt ifrån barndomen grott och spirat upp i hans hjärta, växte och frodades timme för timme, men huru denna kärlek en dag skulle kunna göras fruktbarande, detta hade han ännu icke klart för sig.

»Hvad säger du, Anna,» sade Carl-Erik en söndagsafton, under det de tillsammans återvände från det lilla skogvaktartorpet, »hvad skulle du säga, om vi två en dag finge gå så här sida vid sida och trampa egen mark?»

Anna rodnade. Nog hade det länge varit väl emellan Carl-Erik och henne, men så tydligt som nu hade han aldrig förr talat med henne om deras gemensamma framtid.

»Vi ska' väl tänka på te' komma samman en gång,» fortfor han.

»Du vet väl, att Sjötorpet blir ledigt nästa år,» sade Anna blygt.

»Menar du, att jag skulle tänka på att ta' det,» frågade Carl-Erik.

»Ja, hvarför inte, om du vill, att vi två skola komma samman.»

»Och du tror, att jag skulle bli glad vid te se dig gå där nere och slita och släpa så som jag i alla dessa åren sett mor min släpa och slita där uppe hos oss? Nej, du Anna, så illa vill jag dig inte, så vill jag inte ha' det.»

»Hur vill du ha' det då, Carl-Erik,» frågade Anna.

»Hur jag vill ha' det? Ja, ser du, det vet jag inte, men hur jag ville ha' det, det vet jag. Jag ville, att Änga vore vår, ser du, det ville jag.»

»Änga,» upprepade Anna och såg på honom liksom om han sagt en hädelse, »och patron då, hvad ville du de' skulle bli' af honom?»

»Ja, ser du, patron, han går ju sin egen väg rakt fram och alltjämt utför, och vet du, hvart den vägen bär, jo, rakt till fattighuset.»

»Du rent af förskräcker mig, Carl-Erik, att tala så om våran husbonde.»

»Nå nå, så farligt är det väl inte; hans rika släktingar få väl ta' hand om honom, när han blir nödder te lämna Änga, för ser du, därhän går de' allt te sist, så som patron huserar; eller hva' tror du de' kostar te gå och göra ingenting och hålla vagnshästar och ridhästar och kusk och tre drängar på en gård, som jag skulle kunna sköta ensammen med torparne, om jag ägde gården.»

»Om du ägde gården, hur kan du tala så oförståndigt, det är ju stört omöjligt, å inte behöfver en så värst möe heller för te vara lycklig.»

»Å nej, det kan du nog ha sant i. Egentligen så behöfver en då inte mer än en kan famna om,» sade han och slöt henne i sin famn där de stannat på gångstigen i den tätbevuxna hagen. »Men ser du, Anna, hva' gagnar de' te' ha' en dyrbar ädelsten, om en inte mäktar fatta in den så som det passar den, och ser du, för mig är Änga det ädlaste guld, och i det skulle jag vilja fatta in dig, om jag bara visste någon råd, hur jag kunde bli ägare till gården.»

»Du rent af förskräcker mig, Carl-Erik, för blefve du ägare till Änga, så fann du mig alltför tarflig te' bli din hustru.»

»Nu förtalar du mig, Anna, och lofvar du bara att vänta på mig, så nog lofvar jag te vara dig trogen, men inte gifta vi oss, förr än jag får det som jag vill.»

»Då lär vi allt få vänta länge,» sade Anna misstroget.

»Kanske kortare än du tror,» sade Carl-Erik, och hans ansikte antog ett uttryck af beslutsamhet, som gjorde dragen hårda och sträfva.

»Hvad ämnar du ta' dig te', Carl-Erik, du tänker väl inte göra patron nå't ondt?»

»Å nej, det är nog han själf, som gör sig värst ondt, men hvad jag ämnar göra, de' ä' te' resa te' Amerika och söka förtjäna pengar, så att jag kan köpa Änga, när patron om några år måste sälja alltsammans och gå ifrån gården.»

»Te' Amerika,» upprepade Anna, som tanken på det aflägsna landet förskräckte till den grad, att hon ej ens hörde de öfriga orden; »tänker du ge' dig af te' Amerika? Då går det nog med dig som det gick farbror Johan, för han la' ock å te' Amerika och hördes sedan aldrig mera af.»

»Inte visste jag, att du hade någon farbror i Amerika.»

»Å nej, jag har nog ingen heller, för han är nog död.»

»Är det länge sedan han gaf sig af?»

»Ja, det var innan jag eller ens du var födder.»

»Det är för besynnerligt, att far din, som så gärna hålls å talar om gamla tider, aldrig talat om honom me' mig.»

»Far tycker aldrig om att tala om farbror Johan, för båda bröderna hade visst ett godt öga te' mor min, och så var han aldrig för att farbror Johan gaf sig af te' Amerika, för se far tycker som så, att en inte ska ge sig ut hvarken te' andra socknar eller te' andra länder»

»Ja, det tycker jag me'.»

»Och ändå vill du resa te' Amerika?»

»Baresta för te' se'n komma tebaks och få mig ett hem här; men får jag väl en gång det hemmet, så byter jag inte ut det, vore det så mot det största konungarike på jorden.»

»Är det då verkligen ditt allvar te' resa?»

»Ja, mitt fullaste allvar.»

»Och du funderar inte på Sjötorpet?»

»Hvarken på det eller något annat, men du får allt lofva mig, att du väntar på mig.»

»Jag skall vänta på dig intill min sista stund,» sade Anna högtidligt.

»Så går jag i morgon till patron och säger upp tjänsten,» sade Carl-Erik beslutsamt.

Åren förgingo. Skogvaktarens Anna hade allt som oftast bref ifrån Amerika, från Carl-Erik, som skref, att han arbetade och slet ganska ondt, men ville likväl ej klaga; så mycket kunde han dock säga, att inte var det som man trodde där hemma, att man i Amerika skär guld med tålgknivar; nog fick man slita och arbeta, om man ville ha något, men arbeta kunde nu Carl-Erik, och hade drängarne där hemma på Ången hånat honom därför att han arbetade för två, så kom det honom nu väl till pass. Några stora kapital hade han dock ännu icke lyckats

förtjäna, och målet, det stora målet, som utgjorde hans lefnadsdröm, hägrade ännu på afstånd, dock hade han det ständigt för ögonen, liksom man där hemma på Ängen ständigt, hvar man än är, ser Kinnekulle höja sig än klar och blå, än mörk och dyster, insvept i moln och dimma.

Och under det Carl-Erik gick sin mödosamma väg där borta på andra sidan Atlanten, gick allting där hemma sin gilla gång. Patron åt och drack och gjorde sig glada dagar; han skötte sina nöjen, drängarne och torparne skötte Ängen, där grödan växte och frodades, men samtidigt växte där inne i staden växlarnes antal, och en dag befanns det, att ej blott ekarna, inventarier och kreatur voro »förskrifna», utan hela Ängen var öfverintecknad och måste gå under klubban.

Det blef en allmän sorg och bedröfvelse på alla godsets underhafvande. Den som tog saken jämförelsevis lugnast var patron själf; han, som aldrig varit riktigt road af landtbruket, skulle nu börja en agentur i Stockholm, och han var fullt öfvertygad om, att hufvudstadslifvet skulle passa honom mycket bättre än landtlifvet.

Anna skref och berättade alltsammans för Carl-Erik, ehuru hon väl visste, att han där ute ej förtjänt nog stora summor för att ännu kunna se sina ungdomsdrömmar förverkligade, men hon försäkrade honom, att hon trodde det de båda kunde bli lika lyckliga på ett torp här på hemtrakten eller, om han så önskade det, där ute i främmande land, dit hon vore färdig att följa honom nu, då hon lämnade sin plats.

Carl-Eriks svar kom inom kort. Han tackade henne för alla underrättelser. Där hemma hade det gått fortare än han beräknat och där ute hade det gått långsammare än han beräknat. Allt hade svikit honom utom modet och Anna, och de båda hoppades han skulle följa honom till grafven. Men hade han förr sagt, att han ej ville, att Anna skulle släpa och sträfva där hemma som mor, så ville han ännu mindre nu, att hon skulle släpa och sträfva som han därute, och därför tyckte han det var bäst, att hon flyttade hem till sin far och skötte om honom på gamla dagar och sökte trösta honom, »för jag förstår godt,» skref Carl-Erik, »att hugger nu den nye ägaren ned ekarna, så blir det för din gamle far som om de satte yxan till roten på hans lif.»

Anna lydde sin fästmans råd, och på det gamla skogstorpet, där en kvinnas vårdande hand nu mera spårades öfver allt, var det särskildt stora högtider hvarje gång ett bref med amerikansk poststämpel anlände, och fastän den gamle skogvaktaren tviflande skakade på hufvudet åt svärsonens leende framtidstaflo, så hvilade det dock nu mera idel solsken öfver hans brunbrända ansikte, sedan ekarna, hans ekar, hade af den nye ägaren fått sin friande dom: »De prydde sin plats, och i händelse af försäljning ökade de gårdens värde.»

Tiden gick; tyst och undergifvet, men på samma gång full af gladt lefnadsmod och hopp, väntade Anna på sin lyckas dag, den dag, då Carl-Erik skulle tröttna på sitt sträfsamma lif därute, tröttna på sina drömmar att en gång trampa egen jord, ty en sådan lycka kan ju blott vara

de stora förunnad, och de båda måste nöja sig med mindre.

En dag, då fadern var ute i skog och mark, lämnade man henne ett bref, som hon leende mottog, ty redan vid första ögonkastet hade hon igenkänt, att det bar amerikanska frimärken. Hon gick in i stugan för att ostörd få läsa sitt kära bref och stod just i begrepp att öppna det, då hon märkte, att det ej var adresserat till henne utan till fadern.

Hvarför skref Carl-Erik till hennes far och ej till henne? Det hade han aldrig förr gjort, hvad hade nu händt?

Helt orolig vände och vred hon på brefvet, och då först upptäckte hon, att det ej var skrifvet af Carl-Eriks hand. Nu blef hon helt förskräckt och stirrade ängsligt på utanskriften.

En olycka hade inträffat, det var tydligt, en förfärlig olycka, ty Carl-Erik kände henne, och att låta någon annan skrifva utanskriften för sig, det skulle han aldrig i lifvet gjort. »Aldrig i lifvet», upprepade hon och slöt ögonen liksom för att förjaga den hemska bild, som visade sig för henne, ty nu insåg hon tydligt och klart, att det var ett dödsbud hon höll i sin hand. Hon satt länge och stirrade på brefvet liksom förstenad, ur stånd att gråta, ur stånd att tänka en enda redig tanke. Så småningom började dock den ena tåren efter den andra rulla utför hennes kinder, den ena tanken efter den andra trängde sig på henne.

Stackars Carl-Erik, det var för hennes skull han dukat under, han hade velat bereda henne lycka och glädje, och nu hade allt förbytt i sorg.

Han hade arbetat och sträfvat för att en dag trampa egen mark, och nu hade han fått sin egen torfva i vigd jord, den hon aldrig ens skulle få beträda. Ack, hvarför hade han ej velat nöja sig med den lott, som var dem båda anvisad i lifvet, de ringes lott; hvarför hade han ej nöjt sig med ett torp här hemma; när då än hans timme slagit, hade de dock tillsammans haft en lycklig tid, och äfven den kortaste tid af sällhet kan aldrig uppvägas ens af ett helt lifs bitter saknad, men däremot att för alltid vara skild från den man älskar utan att ega minnet af en enda dags sällhet, det är den bittraste sorg i lifvet, näst den att älska utan gensvar; dock detta var ej hennes lott, ty hon visste, att han hållit henne kär och denna tanke skulle likt en sista solstråle lysa henne intill hennes lefnads afton.

Det hade blifvit afton, men ännu satt Anna med brefvet framför sig, då fadern hemkom.

»Hur är det fatt, barn, hva' sitter du och bleger på?»

»Det har kommit bref från Amerika,» svarade Anna med dof röst.

»Nå?»

»Det är till er, far.»

»Till mig, nå, så tag hit då.»

Han gick fram till den gamla chiffoniern, öppnade klaffen och framtog sina glasögon, satte dem på näsan och slog sig därefter ned vid bordet, tog sin fällknif och öppnade därmed brefvet med den långsamhet och försiktighet, som tyder på ovana vid en dylik viktig förrättning; därpå började han helt långsamt läsa brefvet, under det hans ansikte

blef allt allvarligare och allvarligare; det var tydligt, att brevet innehöll en viktig underrättelse.

Anna satt och såg ängsligt på honom med tårfylld blick, men han märkte det ej, upptagen som han var af sin läsning.

»Far,» sade slutligen Anna, i det hon reste sig till hälften, drifven af en oemotståndlig önskan att få visshet, »är han död, far?»

»Ja, barn,» sade den gamle och fortfor tyst sin läsning.

Anna sjönk åter ned på stolen med ansiktet doldt i händerna. Det hade plötsligen blifvit mörker omkring henne, inom henne, och nu först fattade hon sanningen, tillintetgjordes af den, ty hvad som förut uppehållit henne var det omedvetna hoppet, att hennes farhågor ej voro grundade.

När gubben slutat läsningen, vek han samman brevet och lade åter in det i kuvertet, tog där-efter af sig glasögonen, och först då föll hans blick på den djupt förkrossade dottern, som satt midt emot honom på andra sidan bordet.

»Men hvad går åt dig, Anna, du får väl ge dig te freds, barn.»

Anna såg förebrående på honom.

»Ser du,» fortfor fadern, »hans tid var väl kommen, och hva' mig anbelangar, så har jag länge sört honom för död.»

»Far, far, hur kan I tala så?»

»Därför att jag sört honom redan i många, många år.»

»För Guds skull, far, säg mig, om hvem talar I?»

»Om Johan, förstås, om bror min, som for te Amerika.»

»Menar I, far, att det står om hans död i det där brevet?»

»Ja, så men gör det så.»

»Nå men om Carl-Erik då, hvad står där om honom?»

»Ingenting, hvad vill du det skulle stå, han var ju inte ens födder, när Johan gaf sig af.»

»Det står då inte där, att Carl-Erik är — är —»

Hon kunde ej avsluta.

»Nej, Anna, nej, det står det inte; det står aldrig ett endaste ord om Carl-Erik. Men läs för all del brevet själf; nu förstår jag, hvad du fruktade, och du tror mig nog inte med mindre du får läsa det själf.»

Anna tog brevet och genomögnade det. Därefter lade hon det ifrån sig med en suck af lättnad.

»Har du redan slutat? Du läser fort, du, men nu ser du, om jag hade rätt.»

»Ja, Carl-Eriks namn är inte nämndt där.»

»Nå, men hvad säger du om underrättelserna för öfrigt?»

»Farbror Johans död, menar I, ja, honom ha' vi ju länge ansett död.»

»Nå, men om den andra underrättelsen då?»

»Hvilken underrättelse?»

»Den, att det gått honom väl därute och att han lämnat efter sig en stor förmögenhet.»

»Det såg jag inte, far, jag tänkte bara på hvad som kunde röra Carl-Erik.»

»Nå, rör det inte Carl-Erik kanske, om du blir rik?»

»Jag, far?»

»Ja, såg du inte, att det står i brevet, att hans förmögenhet skall delas mellan mig och mor din, eller, för det fall vi skulle vara döda, mellan våra arfvingar. Nu är mor din död, och du får ärfva hennes lott.»

»Är det mycket, far?»

»Det lär allt vara det.»

»Är det så mycket, att Carl-Erik kan komma hem, för nu får jag aldrig en glad dag, förr än han är hemma igen, så hvad som sedan händer oss, jag ej behöfver upplefva en gång till på allvar, hvad jag i dag genomgått i onödan.»

»Jag begriper mig inte på deras dollar, men nog låter det på det som om det skulle räcka till te döddar.»

»Räcker de' te köpa Änga me', far?»

»Te minstingens räcker väl min lott te friköpa eker, som de' nu sägs ska' fällas.»

»Nå, men jorden, far, månne min lott och det Carl-Erik under dessa år kunnat förtjäna, räcker te att köpa jorden?»

»Jag kan inte svara dig på det i afton, men i morgon ska' jag gå in te stan och tala vid en sakförare, som förstår sig på sådant, och vill du följa med, så får du så mycket förr veta, hvad du har te rätta dig efter.»

Anna tillbragte en natt full af ljusa drömmar, blandade med mörka bilder. Följande morgon vandrade skogvaktaren och hans dotter den långa vägen in till staden, medförande det viktiga brevet.

Det var verkligen fråga om ett stort arf, men om de trott sig blott hafva att lyfta penningarna på banken, så hade de misstagit sig betydligt, upplyste dem deras rådgifvare. Dessförinnan var det många formaliteter att uppfylla, många afbrännningar, mycket bråk och besvär, hvilket dock allt han lofvade åtaga sig mot en ringa procent af arfvet.

Skogvaktaren gick in på allt, skref under allt och återvände slutligen helt belåten hem med sin dotter, sedan man försäkrat honom om, att, sedan alla omkostnader blifvit afräknade, det med all säkerhet ändå skulle komma att återstå en anseelig förmögenhet.

Följande dag gick den gamle skogvaktaren fram till herregården.

»Jag skulle fråga patron,» började han, »om det är sant, att patron funderar på te hugga ned eker.»

»Ja, det kan allt hända, att jag blir tvungen därtill.»

»Men patron' sa en gång, att de prydde sin plats och att de i händelse af försäljning ökade gårdens värde.»

»Ja, jag minns nog, att jag sade det, men det är nu andra tider, ingen vill nu mera för några gamla ekars skull öfverbetala en gård; jag har förgäfves sökt sälja gården, och då jag nu behöfver pengar, så måste jag sälja ekarna.»

»Hur mycket har patron begärt för gården?»

»Trettio tusen kronor.»

»Är det med eker?»

»Ja, men hypotekslånet och sparbankslånet kan få kvarstå.»

»Är patron nöjd, om jag inom året skaffar köpare till gården?»

»Ja, det vore jag visst.»

»Men det är med det villkor, att ingen under tiden får röra ett hufvudhår på mina ekar, ja, och inte på den andra skogen heller.»

»Nej, det förstås.»

»Ja, då ska' jag väl bju' te.»

När den gamle skogvaktaren kom hem, satte han sig att prenta ihop ett bref till Carl-Erik. Det var ett torrt, men innehållsrikt bref, en förfrågan om Carl-Erik ville slå sig tillsammans med Anna och honom och köpa Ängen, dock med villkor att ekarna skulle skonas. Anna hade redan förut sitt bref i ordning, det var mindre torrt, men inte mindre innehållsrikt. Hon skref, att hon hoppades, att detta var sista brefvet hon behöfde skriva, och att han nu skulle återvända hem och dela ljuft och ledt med sin trogna Anna.

Svaret dröjde ej länge, och en tid därefter inträdde en afton en reslig ung man i skogvaktarens låga stuga.

»Nej, se Carl-Erik,» sade skogvaktaren, där han satt vid ena bordsändan och stoppade sin pipa, förutan hvilken man nu mera sällan såg honom.

Vid Carl-Eriks inträde stod Anna vid spisen, hon skyndade ej emot honom, hon hade ej kraft därtill, utan måste stödja sig mot muren, så öfverväldigande var lyckan att återse den älskade.

Carl-Erik hälsade på skogvaktaren, gick där-
efter fram till Anna, lade armen kring hennes lif
och drog henne tätt intill sig, därefter förde han
henne med halft våld mot dörren.

»Se så, Anna,» sade han, då de stego öfver
träskeln till stugan, »nu trampa vi båda egen
mark.»

Den gamle skogvaktaren, som följt efter dem,
hörde hans ord.

»Hva' för slag, har du köpt Änga ensammen?
Men patron hade ju lofvat mig — hur har detta
tillgått?»

»Det är helt enkelt, far, jag hade kontanter.»

»Nå men eker, mina eker?»

»Dem säljer jag er, men jag vill ha' bra be-
taltdt.»

»Hur mycket?»

»Så mycket jag kan famna om,» sade Carl-
Erik och slöt Anna i sin famn.

Anna dolde hufvudet mot hans axel, ty stora
tårar rullade utför hennes kinder, och hon skäm-
des att gråta nu, när hon ingen orsak hade
därtill.

»Nå, men hva' ska' du sätta upp och bruka
gården me',» frågade skogvaktaren buttert.

»Med Annas pengar och mina båda armar,
och räcker inte det, så hugger vi väl ned ekarna,»
sade Carl-Erik gladt.

»Du ska' så tusan heller, pojke,» sade skog-
vaktaren, »ekera ä' mina, ja, och den andra
skogen me' för resten. Nå, men när står bröllopet,
barn?»

»I mars, på Änga, far.»

På Trollgärdet hafva eldarna slocknat, dimmorna skingrats, och folket hviskar om funna skatter.

Olycklig för sin skönhet.

I början af 1860-talet räknade Upsala studentkår bland sina yngre medlemmar en ung man, som vanligen plägade kallas »Kyrkängeln», delvis på grund af det lockiga håret, de stora klarblå ögonen och den skära och hvita hyn, men mest af den anledning, att hans fylliga kinder gjorde, att han såg ut som han skulle blåsa i någon osynlig basun.

Kort efter sin ankomst till universitetet blef han en af de mest kända personligheterna i Upsala, dock icke på grund af sin skönhet, ty denna var af det slag, som i allmänhet ej uppskattas ute i världen lika mycket som af mammor och barnjungfrur, hvilka lätt nog låta sig tjusas. Hvad som i Upsala väckte så stort uppseende var, att den nykomne studenten, oaktadt sommaren det året glömt sig kvar i Norden långt in i början af terminen, gick klädd i tillknäppt öfverrock, en tjock högröd yllehalsduk, uppdragen ända upp till öronen, och lädergaloscher, som kippade vid hvarje steg han tog, och sådana tog han många för sin hälsas skull, som han väl vårdade; bevis: yllehalsduken, ytterrocken och galoscherna.

På en väns rekommendation hade han mottagits till inackordering i en familj, där ett halft dussin studenter hade sitt hem. Ett lifligt samtal fördes vid bordet, och dagens stora och små tilldragelser diskuterades ifrigt af dem alla; endast den nykomne förblef stum, stum som en fisk, om man undantager, att värdinnan lyckades aflocka honom ett: »Ja tack!» »Nej tack!» eller: »Jag har redan fått två gånger!»

Hans tystnad började väcka kamraternas intresse; man började undra, om man hade för sig någon djupsinnig tänkare, någon framtidsman, hvars ord voro guld, och som därför vägde dem på en guldvåg.

En middag blef det emellertid fråga om olika nationers vänskapsbevis, och en af sällskapet kommer händelsevis att omnämna ryssarnes slöseri med — kyssar.

Då reste sig plötsligen den hittills stumme gästen, och med en djup och nästan graflik stämma och en teatralisk åtbörd säger han:

»En kyss är tvenne själars förbund!»

Därefter sätter han sig ånyo och återfaller i sin förra tystnad, men bland de närvarande höres ett undertryckt skratt.

Nu var dock isen bruten, nu hade han blottat sin svaga sida, och anfölls af alla; det var en äflan om att få honom att tala. Hvilken erfarenhet hade han af kyssar? Hvad visste han om tvenne själars förbund? Han var så ung, så oerfaren, icke kände väl han till kärleken?

Och med rodnande kinder och med en viss illa dold stolthet försäkrar han, att han

mycket väl känner till kärleken och förklarar slutligen orsaken härtill:

»Jag har nämligen varit kär tre gånger, en gång innan jag gick och läste och två gånger sedan.»

Skallande skrattsalvor mottogo detta oväntade öppna förtroende, och sedan den dagen var det alltid någon i sällskapet, som så där tillfälligtvis kom att nämna ordet kärlek, då den eljes så tyste unge mannen genast blef vältalig, men detta var också det enda ämne, om hvilket man kunde få honom att öppna sin mun, men det var äfven nog för att kamraterna skulle finna ett särskildt nöje i att höra honom tala.

Snart kände honom alla så godt som utantill. Man visste, att han, utom de där gångerna han varit kär, en gång innan han gick och läste och två gånger efteråt, hade otaliga gånger väckt kärlek hos det täcka könet, ehuru hans hjärta ej kunnat besvara deras ömma böjelser, ja, snart erfor man, att han var formligen olycklig för sin skönhet, och att han var fullkomligt öfvertygad, att hvarje kvinna, ung eller gammal, med hvilken han gjorde bekantskap, suckade af obesvarad kärlek till honom.

Det behöfdes naturligtvis icke mer för att vår unge Adonis skulle bli utsatt för en ständig drift och de mest bizarra upptåg i världen, och tack-sammare föremål har aldrig kunnat finnas.

Ett äfventyr hade han dock, som fördunklat alla andra och som öfver hans lif spridt ett vemodigt skimmer, vid tanken att, om icke successionslagen i Sverige varit så gräsligt »kitslig», om Sverige blott haft samma lagar som det närliggande England,

så skulle nu han varit Sveriges konung eller kanske rättare Sveriges drottningens man.

Det var våren 1868, under det landbruksmötet som bäst pågick i Stockholm. Alla svenskar, som möjligen kunde komma ifrån hemmet, skulle naturligtvis resa upp till hufvudstaden. Vår hjälte gjorde upp resällskap med fyra af sina bordskamrater, och så bar det af till Stockholm.

Våra unga studenter togo in på Hotell Rydberg, man skulle väl visa stockholmarne, att man var gentilt folk; de fingo tvenne rum med utsikt åt Gustaf Adolfs torg; visserligen voro rummen belägna högst upp i öfversta våningen, men det gjorde nu ingenting, ty under rubriken: Anmälde resande, står ej, i hvilken våning man bor.

Och så gick man på utställningen.

Vår vän Aron hade i och för resan köpt sig en om möjligt mera högröd ytterhalsduk än vanligt, och oaktadt den kväfvande sommarvärmen gick han med tillknäppt ytterrock och de oundvikliga lädergaloscherna.

»Ser du inte, Aron,» sade slutligen en af kamraterna, och knuffade med armbågen helt menande till honom, »ser du inte, att damerna se mer på dig än på utställningsföremålen?»

»Jo,» svarade Aron med en suck, »tror du inte jag länge märkt det?»

Då de unga studenterna lämnade utställningslokalen för att äta middag, talade de ifrigt om det uppseende Arons skönhet väckt bland Stockholms damer.

Till aftonen hade de skaffat sig operabiljetter, första raden till höger närmast scenen; gentilt skulle det ju vara.

Man uppförde en af publikens favoritoperor, våra unga upsalabor följde med intresse, hvad som försiggick på scenen, alla utom vår vän Aron, som hela tiden hade sina blickar riktade mot den kungliga logen.

I denna satt konung Karl XV, men huru omtyckt den folkkäre konungen än var, får man likväl ej föreställa sig, att det var han, som väckt vår vän Arons synnerliga intresse; nej, ty bredvid kung Karl satt hans unga dotter, kronprinsessan Lovisa, då 17 år gammal, och vår vän Aron var fruntimmerskarl framför allt.

Den unga prinsessan satt och blickade rakt framför sig, och hvem som helst som observerat henne, skulle kunnat tro, att hon följde med hvad som försiggick på scenen, men vår vän Aron, han såg bättre, han; han märkte tydligt, att det ej var på scenen, utan på första logen till höger närmast scenen, som den unga prinsessan hade sina blickar oafåtligt fästade. Ja, flere gånger såg han till och med tydligt, att hon tog sin kikare och riktade den på honom; blodet steg honom åt kinderna, alltså ännu en eröfring, och hvilken eröfring!

Hans hjärta började slå, slå af stolthet, icke af fruktan. Hvad skulle kungen säga, om han märkte, att prinsessans blickar hvilade på en ung obekant? Han var visserligen ej rädd af sig, men det kan dock vara mindre angenämt att ådraga sig majestätets vrede.

Under första mellanakten kunde han ej underlåta att anförtro kamraterna den nya eröfring han gjort och den oro han erfor; äfven de erkände sig hafva sett, hur prinsessan hela tiden suttit och blickat rakt framför sig ut i salongen, och när man sitter i kungliga logen till vänster om hans majestät konungen, så är det att blicka rakt framför sig ut i salongen nästan detsamma som att hafva blicken fäst på första logen till höger närmast scenen.

Äfven under andra akten fortfor prinsessan att sitta och blicka rakt framför sig, men när denna var slut, proponerade en af Arons kamrater, att man för att undvika att väcka skandal skulle gå ned på operakällaren och dricka ett glas punsch.

När de återvände till sina platser, satt kung Karl och talade vid sin dotter, och vare sig nu att det var hans ord eller något annat, som kom den unga prinsessan att småle just när Aron inträdde i logen, nog af hon smålog, och Aron gömde detta småleende i sitt hjärta. Och så gick ridån upp, majestätet tystnade och prinsessan satt åter och blickade framför sig, men om det var på scenen eller på logen där närmast intill, det vet ingen, utom Aron, ty han visste det, han.

Och så gick ridån ned, och prinsessan aflägsnade sig, våra vänner från Upsala stannade i »våningen inunder», där biffstekarna smakade förtäffligt och där stämningen var hög.

Endast Aron kunde ej äta, kunde ej dricka; han satt drömmande och tänkte, att han kommit för sent till världen, några tusen år förut, det hade varit något det; och så genomgick han i minnet alla sagor han i sin barndom hört om herdar och

andra dödlige, som vunnit ädla prinsessors hjärta och hand. Långt sedan våra upsalavänner kommit hem och gått till hvila, och kamraterna snarkade rundt omkring honom, låg han vaken och tänkte på sin nya eröfring.

Följande morgon anhöll en person om ett enskildt samtal med vår vän Aron.

Hans hjärta klappade häftigt och hans kinder purprades, då han bad kamraterna gå in i andra rummet. Dessa lydde, och Aron öppnade med bäfvande hjärta dörren.

Om han hoppats få se en i täta slöjor insvept kvinnogestalt, så misstog han sig, det var endast en herre, men en elegant och gentil, frackklädd herre, som inträdde.

»Är det med studeranden af X. nation, herr Aron Rosenblad, jag har den äran att tala?»

»Ja, det är det.»

»Mitt namn är ***, jag är kammarherre hos Hans Majestät, kung Karl XV, som gifvit mig i uppdrag att uppsöka er, och efter hvad som i går afton händt, torde ni lätt inse mitt ärende.»

»Nej, det gör jag sannerligen ej,» svarade vår vän Aron, som ej var nöjd med att *veta* hvilken eröfring han gjort, utan som också ville *höra* det af andra.

»Ni var på operan i går afton.»

»Ja, det var jag.»

»Hennes Kungliga Höghet, prinsessan Lovisa, var äfven där.»

»Ja, det såg jag.»

»Hon såg er, min herre, vare detta nog sagdt, ni förstår mig väl?»

»Nej, minsann jag det gör.»

»Nåväl, så mycket bättre, om ni ingenting märkt, men Hans Majestät däremot har sett allt, allt, förstår ni, och det är därför han sändt mig hit för att säga er, att det är hans uttryckliga önskan, att ni ej visar er på gatorna i dag eller besöker utställningslokalen, då hans majestät med sin dotter, Hennes Kungl. Höghet, prinsessan Lovisa, ämnar sig dit. Ni torde därför vara god och stanna på ert rum i dag.»

Arons vanligen så röda kinder bleknade, det var ju en formlig arresteringsorder, och hans lilla glada rum på Hotell Rydberg med den fria utsikten öfver Gustaf Adolfs torg tycktes honom plötsligen förbytt till ett fängelsehvalf.

»Jag skall lyda hans majestäts befallning,» framstammade han.

»Och ni får för ingen omtala denna konungens order, förstår ni?»

»Jag förstår.»

»Farväl då!»

»Farväl!»

Den främmande herrn aflägsnade sig, och Aron förblef ensam. Han stod en stund orörlig med båda armarna hängande utmed sidorna, sedan vacklade han och sjönk ned i en länstol.

Men i rummet bredvid började kamraterna blifva otåliga, de bultade på dörren.

»Får man då aldrig slippa in?»

»Nå, är det då äntligen slut med besöket?»

Aron reste sig, öppnade dörren och bad kamraterna komma in.

»Men för pocker, bror, har du fått några ledsamma underrättelser?»

»Nej.»

»Hvem var den besökande?»

»Det var blott en gammal bekant.»

»Jo, du har fina bekantskaper, du; jag såg genom nyckelhålet, det var mig en tusan så fin karl; hvad ville han dig?»

»Just ingenting.»

»Men hur är det med dig, du är så hemlighetsfull och så blek sedan.»

»Hemlighetsfull, nej visst icke, om jag är blek, så är det därför att jag mår illa.»

»Det är bara för det vi dröjt så länge med frukosten, tag på dig nu, så gå vi ned och frukostera, innan vi gå på utställningen.»

»Jag går ej på utställningen i dag,» förklarade Aron; »jag är alltför trött att gå omkring där.»

»Nå, så ta' vi en vagn och resa omkring och bese staden.»

»Nej, jag går ej utom dörren i dag.»

»Så kom då åtminstone ned och frukostera.»

»Jag vet inte, om jag vågar, jag tror jag beställer litet kaffe hit upp.»

»Ja, då frukostera vi alla häruppe, och efter som du är sjuk, så skola vi väl ej öfvergifva dig, utan vi stanna här och spela en priffie med dig; vi bli fem, men den som är ifrån kan roa sig med att se på folket, som går öfver Norrbro.»

Sagdt och gjordt. Efter frukosten dukades preferencebordet; viran hade ännu ej kommit på modet, och snart var man i fullt arbete, och färgen

återvändande på vår vän Arons kinder, men så kry, att han vågade sig ut, kände han sig ändock ej.

Fram emot tolf tiden var det Arons tur att vara ifrån spelet. Han satte sig vid fönstret och blickade ut.

Där på andra sidan Norrbro reste sig kungaborgen; det ståtliga slottet låg där grått och kallt, men där innanför visste han, att ett varmt hjärta klappade, klappade för honom, den unge studenten, och kanske att just nu ett lifligt sjuttonårigt flickansikte blickade ut genom de små gröna fönsterrutorna och sökte honom, honom!

Kamraterna vid spelbordet kastade förstulna blickar mot fönstret, löjet lekte på allas mun, men ingen vågade skratta. Det skulle ju också hafva varit att förstöra ett godt skämt, och därtill voro de ej hågade.

Plötsligen uppger Aron ett litet rop, kamraterna resa sig.

»Hvad är det?»

»Hvad står på?»

»Mår du illa?»

»Se!»

Detta var allt hvad Aron kunde svara, och de sågo ut genom fönstret. Där längst bort till höger om slottet sågs en öppen kunglig vagn, och i vagnen sutto Karl XV och hans unga dotter.

Nu körde vagnen öfver Norrbro, den närmade sig mer och mer.

»Ser ni inte, att hon tittar hitåt?» anmärkte en af kamraterna.

»Ja minsann,» utbrast Aron.

Den unga prinsessan satt och blickade rakt framför sig, och när man kommer från slottet och far öfver Norrbro, så är det att blicka rakt framför sig ungefär liktydigt med att se på Hotell Rydberg.

»Nu hälsar hon hit upp,» anmärkte en af kamraterna, »besvara då hennes hälsning, ditt nö!»

Och Aron, som de andre knuffat fram midt i fönstret, under det de själfva höllo sig på sidorna om detsamma, bugade sig djupt rodnande; och prinsessan hälsade och hälsade, och folket där nere på Norrbro trodde, att det var på dem hon hälsade, men Aron visste bättre, han.

Vagnen rullade snedt öfver torget och försvann ur deras åsyn.

»Tror ni, att kungen såg mig?» frågade Aron helt förskräckt, då han hunnit sansa sig efter den första sinnesrörelsen.

»Nej, visst inte,» lugnade honom kamraterna; »kungen är ju så förskräckligt närstynt.»

»Jaså, är han det?»

»Vet du inte det?»

Nu ville kamraterna ovillkorligen på utställningen för att se kungen och prinsessan, som tydligen rest dit, men det var omöjligt att öfvertala Aron att följa med dem; slutligen gingo de utan honom.

Aron lade sig på soffan och började i sin ensamhet reflektera öfver hvad som händt honom. Han var ju dock man och skulle söka bära sitt öde, men han rördes, när han tänkte på den unga prinsessan, i hvars hjärta han ofrivilligt tändt kärlekens ömma låga; hans ögon fuktades och han

grät, grät af medlidande med det unga hjärta, som en drakonisk lag förbjöd att till make välja annat än en furste. Nu skulle prinsessan förblifva ogift, ogift för hans skull, hon skulle aldrig erfara hvad huslig sällhet är, aldrig vagga på sina knän en liten ljuslockig, blåögd kyrkängel med fylliga, skära och hvita kinder. — Omedvetet uppgjorde han i tanken ett miniatyrporträtt af sig själf. — Den arma prinsessan skulle aldrig erfara lyckan af att blifva mor, ty aldrig, det kände han, aldrig skulle hon trösta sig öfver denna olyckliga kärlek.

Hur länge han legat så där filosoferande visste han ej, då han hörde kamraterna återkomma. Han torkade varsamt sina blå ögon och reste sig upp från soffan.

Kamraterna föreslogo, att man skulle dinera på Hasselbacken, men han förklarade, att han förkyllt sig och ej vågade sig ut. Slutligen beslöt man att gå ned och äta i matsalen och sedan fortsätta det afbrutna priffepartiet.

Följande morgon anhöll åter någon att få tala vid Aron. Åter samma rodnad, åter samma missräkning; det var icke heller nu en beslöjad dam, utan blott samme fräckklädde herre som föregående dag.

»Jag kommer ånyo å Hans Majestäts vägnar. Ni har i går begått den oförsiktigheten att visa er i fönstret, då Hennes Kungl, Höghet for här förbi.»

»Jag visste ej —» stammade Aron.

»Lika godt, min herre, jag har i uppdrag att säga er, att Hans Majestät önskar, att ni med första aflägsnar er från hufvudstaden.»

»Men äger jag då icke rätt att vistas hvar jag vill?» frågade Aron, som tyckte att detta började gå hans studentära för när.

»Visserligen,» anmärkte den fränmande. »Hans Majestät bad mig också blott för er uttrycka sin önskan, men jag råder er att ej vänta till dess han befaller, ty då är han ej att leka med.»

»Nåväl, jag skall göra Hans Majestät till viljes.»

»Jag får då svara, att ni reser?»

»Ja, och säg äfven, att jag är mycket ledsen öfver hvad som hänt.»

Kammarherren aflägsnade sig, och Aron, som var mycket ordentlig, började packa in sina effekter.

»Hvad i all världen tar du dig till?» frågade kamraterna, som nu inträdde.

»Jag reser tillbaka med middagsbåten.»

»Men du var ju omöjlig att öfvertala i går afton.»

»Ja, men nu har jag ändrat åsikt.»

»Nå, skönt, så få vi då sällskap. Men hvad ville din frackklädde besökande?»

»Det är min hemlighet,» svarade Aron.

Och denna historia liksom hela Aron Rosenblads tillvaro förblef städse en hemlighet för den unga prinsessan, som med en sjuttonårings hela intresse följt med operaföreställningen på scenen, utan att ägna någon synnerlig uppmärksamhet åt publiken i salongen och allra minst åt personerna i första radens loge till höger närmast scenen.

Det förblef äfven en hemlighet för konung Karl XV, som aldrig anade den fara som hotat hans dotter, riket och successionsordningen.

Det förblef också en hemlighet för kammarherre * * *, att en annan person vågat presentera sig under hans namn.

Men det förblef ej en hemlighet för de fyra glada studenter, som repartiserat om att betala kalaset. Och det förblef ej heller en hemlighet för stadsbudet n:o 79, Carlsson, ett ståtligt och elegant stadsbud, ett stadsbud, som på ett förträffligt sätt kunde utföra de mest kinkiga uppdrag i världen.

Ett år förgick, kronprinsessan Lovisa blef danske kronprinsens gemål. Den unga bruden strålade af hoppfull lycka, en enda människa trodde sig spåra vemodiga tårar i de glansfulla ögonen, det var Aron Rosenblad. Han stod där på Norrebro bland hela den öfriga folkmassan, då bröllopsståget passerade förbi, och om en brud ej vanligen hade så mycket annat att tänka på, att hon ej ser mer än en enda person i sin närhet, så skulle prinsessan hafva observerat i sommarvärmen bland mängden en ung man i galoscher, tillknäppt ytterrock, studentmössa och den oundvikliga röda halsduken, det var Aron Rosenblad.

Nära tjugu år hafva förflutit; ytterrocken, galoscherna och den röda halsduken lefva ännu och Aron Rosenblad också, fast med litet lif. Han flackar från den ena badorten till den andra för att söka en plats, där han i ro kan få sköta sin hälsa, men hvart han kommer, tror han sig förföljd af en skara unga damer. Han klagat sin nöd för sina vänner, men i grund och botten är han lycklig öfver att tro sig olycklig för sin skönhet.

Vid hvarje stjärnfall väntar Aron Rosenblad, att någon minsta stjärna skall falla på hans rock, och han tycker, att det är »kitsligt» af höga vederbörande att gå hans knapphål förbi, då de ju ändock varit så nära att bli släkt.

Ett minne af August Blanche.

Det var en sommar i medio af 1850-talet.

August Blanche hade lofvat tillbringa åtta dagar hos en af sina vänner på dennes landegendom i Västergötland. På landet är det ovanligt nog att få taga emot ryktbara personer, och det var också med en viss spänning och oro man väntade den mest populära bland Sveriges författare.

Han kom, och få äro de, som lärt känna Blanche så väl som de personer, hvilka från morgonen till sent på aftonen tillbragte med honom dessa åtta dagar. Helt säkert är, att ingen lärt känna honom från en ljusare sida. Om det i hans själ fanns några mörka skuggor, och sådana finnas ju hos hvarje människa, så voro de under denna tid förjagade eller förvisade längst bort i dess djupaste gömslen.

Han talade mycket, skämt och allvar följde på hvarandra, blandade sig med hvarandra, och öfver allt hans tal hvilade detta poetiska skimmer, som förmildrar såväl skämtet som allvaret.

Blanche tycktes trifvas godt, omgifven som han var af en härlig natur och glada, okonstlade människor, som förstodo att uppfatta hans historier,

hans tal och hans sång, ty han sjöng mycket, helst svenska tonsättares alster. Själf improviserade han dansmusik och komponerade mindre stycken, och ännu bevaras i troget minne en liten visa, som han komponerat, och som han under dessa åtta dagar ofta sjöng.

August Blanche var road af ungdom, och man företog därför en landtlig utflykt, i hvilken, utom världens tvenne brorsdöttrar, som vistades på besök hos farbrodern, hela traktens ungdom deltog. Bland andra lekar, som anordnades, var äfven pantlekar. Det var i den gamla goda tiden, då den ädla satsen ännu var gällande: »Dem renom är allting rent», då, under pantlekens skyddande hägn, en kyss gafs och mottogs lika oskyldigt som nu ett handslag.

I pantlekar är det ju vanligt, att den skyldige ådömes ett straff, och så kom turen till Blanche. Godsägaren, som väl kände den ryktbare skriftställaren, ansåg sig böra ålägga den gamle ungkarlen ett hårdt straff, och så dömde han August Blanche att kyssa alla de unga damerna. Det var en hård dom, ty där voro många unga flickor, blondiner och brunetter, fula flickor och vackra flickor, men bland dem fanns det en, som framför alla de öfriga utmärkte sig för sin ovanliga skönhet; det var den gamle godsägarens ena brorsdotter. Med sitt korpsvarta, glänsande hår och sina mörka, svartblå ögon skulle man kunnat taga henne för ett söderns barn, förflyttadt hit upp till norden. Redan från första ögonblicket hade August Blanche ägnat henne en beundran, som, det var tydligt för alla, hade vuxit med hvarje dag, med hvarje stund.

Det oakadt underkastade sig Blanche domen som det anstår en man, och exekutionen började.

De unga damerna tänkte förmodligen redan då i sitt hjärta: »Som Gud vill, jag står still!» Hvad skulle de väl också ha gjort, det var ju ett allmänt antaget bruk att kyssas i pantlekar, och när ha väl unga damer mod att opponera sig mot ett antaget bruk?

August Blanche hade i det närmaste gått laget omkring; hans ansikte klarnade synbarligen, då han märkte, att det blott återstod en. Det var hans väns unga brorsdotter, den mörkögda söderns dotter, som han plägade kalla henne.

Han närmade sig, ej såsom en ångerfull delinquent, som utstår sitt straff, men leende och med blixtrande ögon, lik en segrare, som fordrar sin lön.

Vid hans ankomst rodnade ej Mathilda, såsom de andra flickorna gjort, hon blef blek, mycket blek, och hon, den lifliga, eldiga, sjuttonåriga, stod där kall och stel.

»Nej,» sade hon, »kom icke hit.»

»Men det är ju så bruket, alla de andra flickorna ha' ju underkastat sig det.»

»Må vara, men icke jag.»

»Är ni obeveklig?»

»Ja, obeveklig.»

»Ni är hård, Mathilda, känslolösare än solen, som ni för öfrigt liknar. Liksom hon strålar ni, bländar ni, men under det solen hvarje morgon med sin kyss förlänar värme och lif åt den mörka, kalla jorden, så vägrar ni att ens för ett ögonblick sprida en stråle af ljus öfver en mörk och sorglig tillvaro.»

»Jag kan icke,» sade Mathilda allvarligt, »en kyss är helig och hör ej gifvas bort så här; bed mig ej längre.»

Han lydde henne, och kanske gillade han henne; säkert är, att hans intresse för henne ej minskades.

Men de andra flickorna hviskade sins emellan:

»Hon törs ej för sin fästman, han är så svartsjuk, så gränslöst svartsjuk.»

Mathilda var trolöfvad. Redan innan hon fyllt sexton år, hade hon lofvat sin hand och sin tro åt en äldre man, som vunnit hennes aktning kanske snarare än hennes kärlek, och på den tiden var en trolöfning heligare och oupplösligare än nu för tiden äktenskapet.

August Blanche sökte ej förmå henne att bryta sin förbindelse, men flere gånger sade han till sin vän:

»Det är skada, att din brorsdotter skall vara förlofvad, och skada, att jag skall vara gammal och kal i hjässan.»

Aftonen innan August Blanche skulle fara, satt man på terrassen utanför stora byggnaden och språkade i det klara augustimånskenet.

Någon i sällskapet kom att tala om Mathildas rika, mörka hår.

Blanche uttryckte sin önskan att få se det utslaget, men Mathilda, som denna afton var tystare än vanligt, och som efter scenen med kyssen iakttagit en mera reserverad hållning gent emot sin farbroders gäst, vägrade. August Blanche var en vis och slutligen sade han:

»Om ni tillåter er syster att lösa upp edra flåtor, skall jag berätta er en historia, en bild ur verkligheten,» tillade han.

Nu förenade sig alla att söka öfvertala Mathilda, en historia af August Blanche, berättad af honom själf, det var väl värdt ett litet brott mot konvensans drakoniska lagar.

Snart satt Mathilda med upplöst hår, och Blanche berättade sin historia, under det han beundrande såg på Mathilda, öfver hvars vågiga, korpsvarta hår månen göt sitt silfverskimmer.

Han började:

»Lyckan är en nyckfull härskarinna, hon har sina gunstlingar, ehuru de äro sällsynta, men det unga par, hvarom denna berättelse rör sig, hörde till hennes mest gynnade favoriter.

Allt hvad i världen skattas högst, rikedom och rang, ungdom och skönhet ägde de; dessutom älskade de hvarandra och hade svurit hvarandra trohet i döden. Intet hinder fanns för deras för-
ening, och så nalkades den efterlängtade dagen.

Bröllopet firades på brudgummens gods, i deras nyinredda hem, där de skulle tillbringa smekmånaden, och först när någon tid förgått, ämnade de företaga sin bröllopsresa. Allt var färdigt för bröllopet, och till och med för resan var allt ordnadt; ända till den stora reskofferten, i hvilken den unga fruns eleganta toaletter skulle förvaras, stod där uppe i en vrå af vinden; resdräkten var färdig, smekmånaden skulle ej störas af resbestyr.

Och så kom äntligen bröllopsdagen, gästerna samlades, prästen anlände, marskalkarne omgäfvade brudgummen och tärnorna bruden, som strålade

af ungdomens hela behag för att ej tala om siden, blonder och juveler.

Aldrig har en brud varit gladare, lyckligare; inga tårar, icke ens glädjetårar fördunklade hennes ögons glans, hon var det glada, skämtsamma barnet, lyckans förklarade gunstling, som ej fruktar olyckan, emedan hon aldrig lärt känna den, aldrig pröfvat ens hvad motgång är.

Och så lofvade de hvarandra trohet i lust och nöd. Och den skummande champagnen flödade, uniformerna glittrade, diamanterna gnistrade, och på alla gästernas ansikten syntes ett återsken af brudparets lycka.

Brudgummens ansikte förmörkades dock ett ögonblick, liksom himlen förmörkas af ett moln.

'Vår lycka,' sade han till sin unga brud, 'tyckes mig så stor, så ofattlig, att jag ej kan tro, att du är min, min för evigt. Jag nästan bäfvar för att framtiden ej skall hålla, hvad stunden lofvar.'

'Ja,' sade den unga bruden skämtande, 'gör dig ej för säker. Hvem vet, kanske bäst du tror du har mig som säkrast, är jag bortflugen.'

'Skämta icke, Alice!'

'Och när skulle jag skämta och vara glad, om ej på min bröllopsdag? Det råder jag dig också att göra,' tillade hon, 'så framt du ej vill komma mig att tro, det du redan nu ångrar dig, och i så fall behöfver du blott säga ett ord, och jag skall försvinna som genom ett trollslag.'

Hon skrattade själf hjärtligt åt sina ord, hon kunde ej vara allvarsam i dag, det var henne omöjligt.

Aftonen förgick, vagnarna rullade fram, och gästerna sade farväl.

Den artige brudgummen beredde sig att följa sina gäster ut till vagnarna.

'Akta dig,' sade bruden skalkaktigt, 'när du återkommer, är jag försvunnen, och det blir då din ensak att söka reda på mig.'

Brudgummen log, han tycktes vara säker på sin lycka nu, då gästerna aflägsnade sig och hon stannade kvar hos honom.

Den sista vagnen rullade bort och brudgummen stod ej kvar länge för att se efter den.

Ändtligen skulle han få vara ensam med henne, som nu var hans, hans för hela lifvet.

Han skyndade in i bröllopssalen, in i gemaken, in i smårummen, och med bäfvande hjärta och varsamma steg trädde han öfver tröskeln till det allra heligaste, brudkammaren, men ingenstädes fann han sin brud. Leende drog han sig till minnes hennes ord:

'När du återkommer är jag försvunnen, och då blir det din ensak att söka reda på mig.'

Och han sökte och sökte, och allt efter som tiden led och han ej fann sin brud, blef han allvarligare och allvarligare, blekare och blekare.

Slutligen underrättade han tjänarne, och äfven dessa började söka, men ej det minsta spår efter den försvunna kunde upptäckas.

Timme efter timme förgick; den nyss så glada och lifliga bröllopgården hade blifvit mörk och dyster; fram och åter sprungo tjänare, hvilkas blekhet belystes af de flämtande ljusen, som de buro i sina händer. Bland dem gick brudgummen

i stum förtviflan nu, sedan hans rop förgäfvdes skallat i det öde huset.

Det blef morgon. Den gryende dagen trängde in i den ståtliga byggnaden och tycktes, äfven den, söka i vinklar och vrår, men förgäfvdes. Trädgården och parken genomsöktes, bud sändes till grannarna och bröllopgästerna; ingen hade sett bruden sedan de sagt henne farväl i brölloppssalen. En olycka måste hafva inträffat; man lät dragga i floden, som flyter genom parken. Ett brott måste hafva begåtts; man underrättade myndigheterna och undersökning verkställdes, men allt var förgäfvdes.

Slutligen, efter flera dagars fruktlösa spaningar, måste man uppgifva allt hopp om att någonsin återfinna den försvunna, och läkarne, som började frukta, att sorgen skulle inverka menligt på den öfvergifne äkta mannens hälsa, tillrådde honom att företaga en längre resa för att söka glömma.

Hans vänner öfvertalade honom att lyda läkarnes råd, men innan han for, ville han på ett säkert ställe förvara alla den älskades personliga tillhörigheter. Där uppe, på en vrå af vinden, stod den stora koffert, som en gång var afsedd till att användas vid deras bröllopsresa; däri skulle nu hennes dyrbarheter förvaras. Kofferten var läst, men nyckeln hängde i nyckelskåpet, och den öfvergifne maken öppnade själf den stora järnbeslagna kistan.

Han uppgaf ett förtviflans rop, han hade återfunnit den älskade, men för sent, hon var ej längre hans, hon var dödens bleka brud, där hon låg strålande ännu i dödens skönhet, för att ej tala om siden, blonder och juveler.

Glad och lekfull, hade hon velat sätta sin hotelse i verket, hade velat dölja sig för sin brudgum för att sedan så mycket hjärtligare få skratta åt det spratt hon spelat honom.

Men det tunga locket på kistan hade fallit ned, låset hade slagit igen, och hon var fången, lefvande begrafven.

Hade hennes dödskamp varit lång? Ingenting vittnade därom, där hon nu låg blek och allvarlig i sin vackra bruddräkt.»

August Blanche tystnade, och i Mathildas ögon glittrade tårar.

»Gråt ej öfver Alice,» sade Blanche; »tro mig, ingen är lyckligare än den, som får gå ur lifvet, innan ännu en enda illusion ramlat. Må ni bli lika lycklig som hon; må ni dö, innan ännu en enda af edra illusioner ramlat.»

Det var tid att bryta upp; han fattade Mathildas hand, tryckte den hårdt mellan sina och bad henne lofva, att, om hon någonsin komme till Stockholm, de båda skulle träffas.

Hon lofvade detta, och man skildes åt.

Tidigt följande morgon for August Blanche, men innan han reste, tog han ett löfte af sin vän, att denne skulle underrätta honom, i fall hans brorsdotters förlofning blefve bruten.

Något öfver ett tiotal år hade förgått, det var på hösten 1868, minnet af August Blanche kvarstod ännu lifligt för Mathildas sinne.

Hon var gift och flyttade med sin man till Stockholm.

Nu skulle hon uppfylla det löfte hon gifvit August Blanche; nu skulle de båda träffas.

Genast vid ankomsten till Stockholm hade hon velat med sin man uppvakta den frejdade författaren, men hennes man var ej lika angelägen som hon, det brådskade ju ej.

Kort därefter, då Mathilda vid sin mans arm gick ifrån en teaterföreställning, varseblef hon helt nära intill sig Blanche, som också trängdes bland mängden i teaterförstugan.

»Där är Blanche,» hviskade hon till sin man, »får jag nu tala vid honom?»

»Inte nu,» svarade han, »det är ju ingen brådska.»

I detta ögonblick varseblef August Blanche henne, han såg på henne länge och undrande, liksom en person, som söker i sitt minne. I den mognade kvinnan igenkände han ej den sjutton-åriga flickan; den späda knoppen hade utvecklat sig till en yppig ros.

Några dagar därefter, det var den 30 november 1868, samma dag som Karl XII:s bildstod aftäcktes, hörde Mathilda, att August Blanche skulle hälsa de upsalasångare välkomna, hvilka kommit för att medverka vid aftäckningsfesten. Hon påmindes åter om sitt ouppfyllda löfte, och hon beslöt nu att ej längre uppskjuta att infria det, i morgon skulle det ske, i morgon.

Några timmar därefter flög genom Stockholm, från mun till mun ett sorgebudskap, glädjefesten förbyttes till sorg. August Blanche var död.

Mathildas löfte blef aldrig uppfyllt, och kanske var det bäst så. Han hade ju önskat, att hon skulle få dö, innan en enda af hennes illusioner ramlat. Hon hade lärt känna August Blanche som den poetiske, den ädle, den varmhjärtade skalden; hvem vet, om ej, i fall hon återfunnit honom i hufvudstadens vimmel, något af det poetiska skimret förbleknat.

Och Mathilda? Har August Blanches önskan gått i fullbordan? Har hon fått dö, innan ännu någon enda af hennes illusioner ramlat?

Nej, hon lefver ännu, och månen behöfver ej gjuta sitt silfverskimmer öfver hennes mörka lockar, där finnes silfver nog ändå. Minnet af August Blanche är kanske den enda af hennes illusioner i lifvet, som ej ramlat.

Bryngel.

Du rike, som finner ditt palats för lågt, ditt ståtliga hem för trångt och obekvämt, böj ditt stolta hufvud! Du gamle, som med bitterhet klagat öfver svunna rikedomar och ehuru ännu i välmåga knotar öfver ett oblidt öde, böj dig; och du, ungdom, som tror att lycka och förnöjsamhet endast träda öfver mattbeklädda trösklar, böj dig djupt och följ med in i gamle Bryngels stuga!

Du tvekar, ty den lutar vådligt och ser mer än tillbörligt bräcklig ut, men frukta dock intet, den har nu hållit ihop i så många Herrans år, att nog står den väl uppe ännu någon tid, tack vare gamle Bryngels moderliga omsorger, som, hvar gång han ser en plankstump flyta i land, tar detta dyrbara strandfynd och spikar fast det vid sin stuga, hvars multnade stockar sålunda ännu hålla tillsammans, trots den utomordentliga växtlighet, som utvecklats på torftaket, där gräs och örter frodas och där taklöken antagit gigantiska former; den håller tillsammans trots bläst och storm, trots alla hittills kända och okända tyngdlagar.

Böj dig djupt, då du stiger öfver Bryngels höga tröskel, ty ett tolf års barn kan knappast stå

rakt inne i förstugan, där han förvarar sina fiskredskap. Bryngel är nämligen fiskare och har varit det så långt han själf eller någon annan människa minns tillbaka. Böj dig, då du stiger in i den enda sal, hvaraf Bryngels palats består, ty stugan är blott elfva kvarter hög mellan de nedstående stockarna, och dessa senare träffar man alltid på, just då man minst anar dem, men Bryngel, han känner dem han och de honom, och på hans hufvud hafva de aldrig krökt ett hårstrå.

Det stora rummet är jämförelsevis rikt möbleradt, och mången granne har afundadts gamle Bryngel hans trenne träsoffor, som stå uppradade, två på långväggen och en framför fönstret, men gamle Bryngel är konservativ af sig; sofforna liksom de öfriga möblerna och husgeråden äro gamla minnen från den tid, då Bryngel var lycklig make och far, och därför behåller han dem.

På ömse sidor om den ena soffan står ett skåp och en tallrikshylla. På långväggen öfver den bäddade soffan hänga två små tafloer med ramar af pressadt silfverpapper. Öfver hufvudgärden hänger en stor jungfru Mariebild med blå mantel och Kristusbarnet på armen; under densamma en gammaldags silfverrofva, en liten spegel och två saxar. I taket öfver de båda sofforna finns en lång brödstång, där åtta brödkakor och fyra par strumpor äro upphängda i broderlig sämja sida vid sida.

I ena fönstret står en gaslampa, en kopp, tvenne korkar, ett saltkar, innehållande två byxknappar, en urnyckel och en knappnål; dessutom ligger där en bunt svafvelstickor och två bitar bly.

Vid andra fönstret — ty Bryngels stuga har två fönster om fyra miniatyruror hvardera, däraf dock två spräckta och hopkittade — står ett bord med draglåda. På bordet stå framdukade en cigarrlåda med pipa och tobak, tvenne halfva kakor uppblötnadt bröd samt en bleckkruka med mjölk. Instuckna i taket ofvanför fönstret synas tvenne knifvar och tvenne gafflar, en tång, en syl och några andra verktyg. Vid sidan af bordet står en stol och framför detsamma ytterligare en stol. På ena soffan en kaffekittel, ett papper och en butelj, som tjänar till kaffekvarn; vid den stora låga spiseln en gryta, en eldkäpp, en pall, en kubb och en kvast; detta jämte tre hattar och en kavaj är gamle Bryngels alla jordiska skatter, frukten af hans arbete och sträfvan sedan snart åttio år tillbaka.

Nu sitter Bryngel med pipan i mun på pallen vid spiseln och har fått potatisgrytan framför sig på golfvet, och där stöter han och stöter med den stora träslefven sitt potatismos allt hvad krafterna förmå, ty Bryngel är gammal, och hel potatis kan han inte äta längre. Men språka kan han dock än, och vill ni stiga in och slå er i samspråk med honom, kan det nog hända, att ni får svar på tal, ty Bryngel är ej den, som är svarslös af sig. Frågar ni då noga ut honom, skall ni erfara hans lefnadssaga, enkel och utan känsloppjoller som det anstår en folkets son, som är van vid försakelse och lidande, en gammal sjöbuss, som hela sitt lif trotsat faror och död.

»Jak ä' soldatson frå Rackeby,» börjar Bryngel, »och har lite å krigsfolket i mek. När jak va' tre

år flötte far min te' Synnesberg och jak ble' när'n te' jak va' på sextonde året, då jak tok tjänst hos en feskare. Sen tjänte jak te' jak ble' tjugu år, då jak börja feske för egen del. När jak så va' på andra och tjugonde året gefte jak mek. Kvinna mi va' sju år äldre och hade tongt bryst likasom Svanesa.»

Här stannar Bryngel, drar ett drag ur pipan liksom för att ägna ännu ett rökoffer på minnets altare, sedan fortsätter han å nyo:

»Jak har allt hatt styfva sjukdomar te' genomgå. Ena vänna dog två barn i rösjuken, sen ble' de' rösjuken ena vänna te', och då sjukna hustrua först och låg sjuk menna två barn dog, och så sjukna jak, och når jak då börja ble' bättre, så va' jak ensam me' flecka och pojken.»

Åter stannar Bryngel och drar ett styrkedrag ur pipan.

»Då va' de' te' ta' styfva tak, för jak va' ensammen te' arbeta för barna och hade inte längre Greta te' hjälpa mek. Då va' jak karl te' ge mek ensam öfver te' Dal och ränna öfver refva dit, och så hanka jak upp na andre dan, för jak va' nödder te' söka mer fesk då än nu, för vi va' mere ätare då och så orka jak me't bättre. Nu är jak inte go' te' göra så styfva tak mer, och så, når de' blir skumt, blir de' mörkt för öga mina. De' börja me' te' slänga änna som ena stor mygga för öga, och nu ä' jak mest blind på ena ögat.»

Åter drar Bryngel ur sin pipa några väldiga rökmoln, dem han ej själf ser. Frågar ni då efter barnen, fortsätter han:

»Jo, Maja, ho' ble' gefter förstås, å Anders han kom ut i värila. Se, han va' så viosen te' försöka sek på allting, och så geck han te' sjös; sen kom han hem och va' hemma en vinter frå julafta te' siste februari, sen reste han te' Stockholm, där lär han ble't gardist te' häst, sporde jak då i bref; sen har jak inte hört af en, men om Anders va dö feck jag nok vete de' me', för de måtte la skrifva te' prästen i församlinga, där han ä' födder.»

Bryngel stiger upp, drar ut bordslådan, och ur locket till en pappask framtar han ett gulnadt papper; det är brefvet från Anders, hvilket den gamle fadern med glädje hör föreläsas än en gång, ehuru han kan hvarje ord utantill.

Sådan är Bryngels historia berättad af honom själf. Men samlar man tillhopa år ifrån år små drag ur Bryngels lif, skall man slutligen ha den helgjutna bilden af en man, som förtjände att målas af en mästaress pensel, att skildras af en Dickens penna.

Bryngel är ful, måleriskt ful; det hvita, stripiga håret och skägget står som borst kring det väderbitna ansiktet med sina markerade drag, sina djupa fåror, sina små, plirande ögon, hvilka likna kol, som glöda ännu under falaskan; han har hög panna, bred näsa, stor mun med ett bredt grin; tänk er sedan ansiktet ingnidet med tobakssaft, skägget beströdt med snus, ge det hela ett på samma gång barskt och genialiskt, men i synnerhet intelligent uttryck, och ni har Bryngels porträtt tröget aftecknadt; är ni då genremålare kan ni använda det till Bacchus, till Faun, till isbjörn, till vingskjuten örn eller till gammal okufvad viking.

Tänk er sedan Bryngel i fiskarkläder, hela, men lika lappade som hans stuga, och Bryngels bild är fullständig, bilden af en kolnad ruin, men en ruin, där det ännu glöder under askan.

En gång har dock gamle Bryngel varit ung, hur svårt man än har att tänka sig det; och det var då han blef bekant med Greta, och än i dag hörs Bryngel berätta:

»De' va' ena kvinna, som sto' i mantal; ho' va' minsann inte smal och spinketer, utan ho' va' så hålig och grann, så de' va' änna te'.»

De blefvo gifta och arbetade och släpade hela året om, men humöret var godt, fast det ofta var klent med Guds gåfvorna för de många barnens skull, men på julekvällen dukade Greta fram den hvita gröten på den hvita duken, och det plägade Bryngel kalla att »sitte te' bords». De andra dagarna på året, när hvar och en tog sin tallrik och slog sig ner hvar helst det bäst passade, tog han ej med i räkningen.

Ännu i dag firar Bryngel julen som den största högtid på året; då ser man honom så rentvättad, nyrakad och slätkammad, att han svårligen skulle kunna känna igen sig själf, men frågar man honom dessemellan, om han ej snart tänker tvätta sig, svarar han:

»Te' jula, jo, te' jula!»

När Gretas plats i båten och i hemmet var tom, hängde ej Bryngel på hufvudet, men hans saknad gaf sig luft i den enkla klagan:

»De' ä' så kallt på sängebräet.»

Och som han ej kunde sköta barnen och hushållet själf, tog han sig en hushållerska. Det

var »Svanesa», hon, som hade »tongt bryst» liksom Greta.

Sen gick det ingen nöd hvarken på barnen eller på Bryngel, och som han bestod både kaffe och socker och dopp och rodde själf hem ris att elda med, så hade inte Svanesa heller något att klaga öfver.

Men det är omöjligt att göra alla människor till lags här i världen, och därför lät prästen kalla till sig Bryngel och förehöll honom, att han borde gifta sig med Svanesa eller också sända henne ur huset.

Bryngel satte hufvudet på sned, tänkte på Svanenas gamla, urblekta söndagskjortel, plirade med sina små ögon och såg först på sina egna lappade kläder och så på prästen; därpå förklarade han lugnt, att det var hans ensak.

»Jak vill se den, som kan hindra mek te' ha ena hushållerska.»

Och därvid blef det. Svanesa blef kvar i huset långt efter sedan Maja blifvit gift och Anders gått till sjös.

Men så, en vacker dag, blef Svanesa sjuk. Bryngel ville gå till staden och tala med läkaren, men Svanesa sade:

»De' nöcker te' inget te' tale ve' doktarn, men jak har de' så tongt för brystet, så jak måtte tale ve' prästen.»

Och Svanesa fick tala med prästen, och det hjälpte. »Brystet» blef ej längre så »tongt», och med lättadt samvete gick hon att svara för sitt brott att utan lön hafva släpat ut sig för en man,

som ej var hennes man, för barn, som ej varit hennes barn.

När Svanesa var nedbäddad i den frusna grafven, blef Bryngel alldeles ensam i sin stuga. Åter klagade han sin nöd som vid hustruns graf.

Och då var det som Sollesa kom i huset. Men hon och Bryngel klagade båda, att de inte kunde komma sams, och det gjorde, att Bryngel hvarken bjöd på kaffe eller dopp eller förde hem så mycket ris som Sollesa tyckte, att det fordrades för att hålla stugan varm, och som hon hvarken ville svälta eller frysa, lämnade hon Bryngel, som numer var för gammal och för »le» för att få någon annan hushållerska.

Det evigt kvinnliga representeras nu i Bryngels stuga af Malin, katten; sedan sexton år dela hon och Bryngel ljuft och ledt, och han klagar ej längre att det är »kållt på sängebräet».

»Ho' ha vart mek trogen,» säger Bryngel, »och vi sa hålla ihop te' dödar; ho' måtte la hålla ut så länge som jak,» menar Bryngel.

Och det ser nästan ut som han skulle få rätt.

Bryngel fyller i år åttio år, och ändock har han aldrig ännu legat någon människa till last. Stugan där han bor står på allmänningen, där han uppodlat tvenne potatislyckor åt sig. Dessutom fiskar gamle Bryngel ännu; visserligen ser han ej längre, när det nappar, men han känner det. När lyckan är god, kan han få sig några abborrar, som han säljer till fem skilling marken; Bryngel räknar nämligen ännu skilling och mark; är fiske-lyckan dålig, delar däremot han och Malin broderligt. Skulle fisket blifva allt för klent, ger Malin

sig ut på jakt efter fetare stek, men vanligen håller hon sig vackert hemma, under det husbonden är ute och samlar gods och guld. Bryngel tjänstgör nämligen understundom som färgkarl för dem, som vilja anförtro sina dyrbara lif åt en båt, hvars egentliga beståndsdelar numera utgöras af bleckbitar efter anjovisburkar och af tjära.

De slantar han sålunda förtjänar förvaras väl tills den onda dagen, d. v. s. vintern, kommer, och det har händt, att den skatt han sålunda samlat vissa år stigit till hela tio kronor, och för den, hvars enda utgifter, förutom snus och tobak, är fem öre mjölk hvar annan dag, mjöl till bröd och »nykaffe» till högtidsdagar, räcker denna summa långt. Ja, den räcker till och med att i nödens stund med ett litet handlån hjälpa en fattig granne, och eget nog får Bryngel alltid igen, hvad han lånar.

»De kan inte me' te bedra mek,» säger han med sitt bredaste grin.

Också, när den onda dagen kommer och gamle Bryngels stuga är till hälften begrafven i snön, händer det, att någon af dessa grannkvinnor, dem Bryngel sålunda hjälpt, eller dem han en eller gång, när tillgången varit riklig och afsättningen klen, »presentat» med »feska», lånar fars storstöflar och banar sig väg till »gubbastackarn», medförande en »mjölkaskvätt» eller en »bakekaka».

Visserligen yr snön ofta in genom väggar och tak till Bryngels stuga, men fryser gör han inte, tack vare den lifliga riselden, som flammar i den öppna spiseln, där Malin steker sitt gråa skinn. Ved fattas nämligen aldrig för Bryngel; sådan ror

han obehindradt hem hela båtlasten från den närliggande kronoskogen.

En gång hände det dock, att han träffade på innehafvaren af kronogodsens, hvilken det tillkommer att efterse, att af allt det ris, som bör multna på kronans mark, ej en enda kvist värmer fattigmans stuga.

Bryngel hade just samlat sig en hel hög af torrt ris och döda kvistar, hvilka han med ett rep knutit tillsammans för att släpa dem ned till båten, då han hörde en kraftig stämman bakom sig.

»Hvad tusan gör Bryngel?»

»Jak samlar ve' te' vintern, ser han la.»

»Men vet inte Bryngel, att det här är kronans skog?»

»Jo, så men vet jak de.»

»Men hur kan Bryngel då ta' ved här?»

»Jo, se jak tror, att vår Härre låter träna växa i skogen för konglig majestät och krona, men att han låter kvesta dö för fattigman, och därför så tar jak ris här.»

»Men det är ju att stjäla!»

»Om de' ä' te' stjäla,» sade Bryngel och borade sina små hvassa ögon rakt in i den förnäme mannens, »om de' ä' te' stjäla, så sa' jag säga härrn, att jak har stölet här i öfver förtio år, och jak kommer te' stjäla te' min dö.»

Och den gamle rätade på sig, tog lugnt sin börda och stultade af ned mot stranden, utan att någon sedan sökt hindra hans förehafvande; och än i dag brinner kronris i Bryngels stuga.

Men så i vintras var det några dagar, som ingen rök slog upp ur skorstenen till Bryngels

sluga; grannarne märkte det och gingo in för att höra, hur det var fatt.

Bryngel hade sjuknat och orkade ej upp ur sängen. Malin gick fram och åter på golvet och klagade sin och husbondens nöd; men Bryngel klagade ej, han låg där tyst och tålig. Grannarne börja tala om att »söka läkare».

»De' nöcker te' inget,» sade Bryngel; »de' ä' inte möe te' lefva för, när en ä' ensam som jak, och så ä' de' la på tia, jak ä' gammal nok.»

Men Bryngel var ej gammal nog, och så blef det en lång sjukdom, under hvilken grannkvinnorna turade om att se till den gamle.

»Om de' häriga påstår länge,» sade Bryngel, »vet jak inte, hva' jak ska' ta' mek te'. Grannfolka ha väl annat te' göre än te' ture om och gå här och valle mek.»

»Var inte orolig, Bryngel, det skall ingen nöd gå på er, vi få väl underrätta fattigvården.»

»Fattigvården,» sade Bryngel och reste sig med ansträngning upp på armbågen, »nej, jak har pröfvet möe här i verla, jak har pröfvet kärlek och hynger och nakenhet, men allt har jak genomgått; så ock detta. Grafva orkar jak icke och tigga blyges jak.»

Och nu inträdde en lång konvalescens, och slutligen kryade gubben till sig igen. Litet skröpligare än förut är kroppen, litet skummare är blicken, men för öfrigt är gamle Bryngel sig lik; i ur och skur sitter han där ute vid skäret med sitt metspö i handen, och så ifrig är han att förvandla sin fångst till de skatter, på hvilka hans frihet och oberoende beror, att det händer honom att

ännu sent på aftonen, då han hör någon gå förbi, skynda ut och visa sig i dörren med fiskbyttan i handen, pipan i munnen och i den lättaste dräkt man gärna kan tänka sig, fråga er, om ni vill köpa fisk.

»Se jak står teress te' lägga mek,» säger Bryngel till ursäkt för sin bländande hvita skjorta.

Lyckas då Bryngel göra affärer och utbyta sin rika fångst mot några kopparslantar, så grinar han helt bredt och förnöjdt. Detta är ju de vapen, medels hvilka han än en tid kan bevara sin frihet mot den allt närmare och närmare anryckande fienden, fattigvården, som alltjämt hotande skymtar för Bryngels skumma blick, men han klagar ej!

Och du, som klagat öfver din lott i lifvet, träder du öfver tröskeln till Bryngels stuga, så böj dig djupt!

När folket processar.

Att, sedan man gjort sina fyra dagsverken på herregården, på lediga stunder och de två återstående arbetsdagarna i veckan sköta torpet, är så mödosamt, att ingen kan undra på, om en stackars torpare, för att underlätta sina egna och hustruns mödor, till hvarje pris söker skaffa sig och mor en vän och hjälpare, som arbetar och släpar i kapp med dem och som, när det behöfves, svälter i kapp med dem; och så börjar han tänka på, hur han skall kunna skaffa sig en häst, och för detta ändamål tillgriper han alla medel, tillåtna eller otillåtna; och för fattigman är skuldsättning ett otillåtligt medel eller borde åtminstone vara det.

Det var detta medel »Backetorparn» använde för att skaffa välstånd i hemmet, där hittills enda välsignelsen utgjorts af en stor barnskara.

Det där hästköpet gick till en början så lätt och ledigt, att »Backetorparn» själf förvånades, att han ej skaffat sig häst långt förut.

Lars-Erik i Storebo, en af hans förmögnare grannar, en bonde, som låg ute i stora och vidlyftiga affärer, hvilka, vare sig de uppgjordes i godo eller afgjordes vid tinget, alltid slutade till

hans förmån, befanns villig och ädelmodig nog att sälja honom en häst för tre hundra kronor.

Visserligen äro tre hundra kronor mycket pengar för en torpare, men då summan fördelas på tre år, gör det blott hundra kronor om året, och den summan bör det vara lätt att anskaffa, när man äger häst och ej behöfver som Backetorparn hittills gjort, släpa ut sig på torpet.

Hästen var gammal och skulle nog ej betingat på långt när så högt pris, om han ej varit assurerad för tre hundra kronor, och därför var det ju ingen under, att Lars-Erik i Storebo begärde denna summa för honom. Visserligen utgick försäkringen tre år därefter, men tre år äro en lång tid, och hästen var skröplig och sjuklig, hvilket under sådana assurancesförhållanden var ytterligare en förmån. Någon risk kunde det dessutom aldrig blifva, det hade Lars-Erik bevisat Backetorparn; assurancen skulle utfalla, om hästen dog, innan de tre åren voro tilländalupna, och om tre år var hästen ju betald. Detta var så enkelt och klart, att hvem som helst kunde förstå det, till och med Backetorparn, som dock ej var särdeles klyftig af sig.

Och så skref Lars-Erik ett »köpebref», och det gjorde han som en hel karl, ty sådant förstår sig Lars-Erik sig på att göra. Han läste upp det för Backetorparn, och denne behöfde endast skriva sitt namn därunder, och detta gjorde han med stora tjocka bokstäfver som en hel karl, ty fast han inte kunde »läsa skrifvet», så plägade han gärna skryta med att han kunde skriva och läsa

med, både svenska och latin.* Detta jämte katekesen hade han lärt i folkskolan, men vikten af att teckna sitt namn, det lär man ej i folkskolan, utan först i den storskola, som kallas lifvet; och därför tecknade han under det där papperet, och därefter var hästen hans.

Då han kom hemridande på hästen, blef det en uppståndelse och en glädje där borta i Backetorpet, där hittills kon och grisen utgjort mors stolthet och barnens lekkamrater. Mor kunde nu knappast tro sina ögon och ville hafva reda på alla omständigheterna vid köpet, under det hela barnskaran stod häpen och beundrande. Och far berättade hela förloppet så godt han förmådde med en stolthet som framkallats af det lyckliga köpet, hvilket blifvit stadfästadt af en nektar, vid hvilken han var ovan.

Nu började ett nytt lif på det lilla torpet. Far behöfde ej längre som förr arbeta i jorden ännu sent om kvällarna, sedan han fullgjort dagsverket på herregården. Mor behöfde ej längre som förr spänna sig själf för »kroken» och med barnens hjälp kupa potatisen. Nu hade man häst och behöfde ej längre släpa själf. Potatisen skulle nog blifva kupad, trädeså kern plöjd och alla andra sysslor uträttade, så snart far fick tid.

Numera hade han dock mer ondt om tid än någonsin. Härtill bidrogo naturligtvis de många stadsresorna, som alltid äro tidsödande, men när man har häst och endast bor en och en half mil

* Härmed menar allmogen de tvänne olika slags tryckstilarna: *antiqua* (latin) och *fraktur* (svensk).

från staden, måste man ju resa in om torgdagarna och själf göra sina små uppköp.

Dessa kunde visserligen snart vara gjorda, men har man bara kommit in till staden, så är det ej lätt att komma därifrån. Man träffar bekanta och vänner, och alltid har man något att prata om och något att bjuda på; och har man inte det själf, så finns det alltid andra, som hafva det, och inte kan man säga nej, när folk vill bjuda; och så hände det nog i bland, att Backtorparn blef litet oklar i hufvudet och satt och slumrade till och nickade och nickade i kärran; och med hemfärden vet ingen, hur det hade gått, om ej Blacken känt till vägen så väl som han gjorde.

En lördagskväll hände det emellertid, att Blacken kom hem ensam med kärran, och då blef mor orolig, men sedan hon förvissat sig om, att häst och kärra voro välbehållna, lugnade hon sig i tanke, att en af grannarne, som äfven varit i staden och ännu ej hemkommit, nog skulle finna far på vägen och skjutsa hem honom, ty hon kunde förstå, att far ramlat ur vagnen.

Mor hade gissat rätt; far kom mycket riktigt hem med grannen, som funnit honom i ett dike, där han legat och sofvit helt lugnt och obekymradt liksom om det i denna världen hvarken funnits hustrur eller sparlakansläxor, eller som om han aldrig i lifvet tecknat under en skuldförbindelse, som dag för dag, timme för timme växte med ränta på ränta.

Där hemma rönte far ett så varmt emottagande han gärna kunde vänta sig. Under andra omständigheter skulle det kanske ha känts hett

om öronen för honom, men nu bekom det honom föga, när mor förehöll honom det obetänksamma i hans uppförande.

»I hade så när fördärfvat både häst och kärra och er själfver me' för rexten, fast de' hade då inte var't nå'n värst skada på er. De' ä' både synd och skam te komma hem så där söpen.»

»Å djäken,» sade Backetorparn sluddrande på målet, under det han kryssade sig fram till sängen, »synna ä' la' inte så värst stor, och inte skamma heller för rexten.»

Ögonblicket därefter slumrade han godt, och hustruns fortsatta sparlakansläxor förvandlades för honom till ljuf musik, hvars smekande toner nådde honom långt bort i drömmarnas rike.

Från den dagen ansåg emellertid mor det vara klokast att själf följa med mannen in till staden. Barnen voro nu så pass stora, att de under några timmar kunde sköta kon och grisen, och sig själfva med naturligtvis. Hvad skulle dessutom kunna hända barnen och de hemmavarande djuren, då däremot Blacken var utsatt för hvarjehande faror, nu sedan far börjat dricka.

Och så började mors stadsresor. Först tyckte hon, att de voro besvärliga, men när hon väl blifvit van, fann hon det helt naturligt och nödvändigt, att hon reste in till staden minst en gång i veckan.

Det fanns dock någon, för hvilken dessa stadsresor voro mindre angenäma och för hvilken de föreföllo besvärliga nog, och denne någon var Blacken. Det är hårdt för en stackars häst att illa född och illa skodd gå på den soliga, steniga och

backiga vägen, som leder från Backetorp in till staden, och att en gång väl framkommen stå bunden på torget med en liten säck dåligt hö framför sig, under det han lider Tantali kval vid åsynen af det frodiga gräset, som växer på torget.

Blacken var missnöjd, och han gaf allt som oftast sitt missnöje till känna på ett för de åkande allt annat än angenämt sätt. Vare sig han fann kärran för tung eller backarna för branta, alltnog Blacken, som började bli gammal och orkeslös, visade sin trötthet därigenom, att han midt på landsvägen kastade sig ned på marken och förblef liggande. Med hustruns hjälp spände Backetorparn honom då från vagnen, lossade selremmarna, slog med piskan och svor af alla krafter; det oakadt gjorde Blacken ej minsta försök att röra sig ur stället; till sist tyckes han dock ha hvilat länge nog, och då reste han sig plötsligen och fortsatte sedan vägen hem, som om ingenting förekommit.

En dag blef han dock liggande så länge, att far måste gå till närmaste stuga och hämta hjälp. Först sedan Backetorparn återkommit med fyra starka karlar och ett långt rep, tycktes Blacken förstå hvarom frågan var, och han, som förut legat orörlig och liksom död, gjorde vid åsynen af repet och karlarne en våldsam kraftansträngning och reste sig upp, men stod därefter skälfvande i hela kroppen.

Efter en längre rådplägning spändes Blacken åter för åkdonet, men hvarken Backetorparn eller hans hustru ansågo rådligt att stiga upp i kärran, utan de fortsatte färden gående bredvid Blacken.

Nu måste stadsresorna för en tid inställas. Blacken var sjuk, och ingen kunde komma underfund med, hvad som gick åt honom, icke ens kloka Malin, som eljes, när ett kreatur »kommit ut för något», plögade förstå det och bota det, men denna gången, oaktadt hennes föreskrifter följdes till punkt och pricka, blef Blacken allt sämre och sämre.

En dag såg det ut, som om han närmade sig slutet af sitt sträfsamma lif.

»Han har nock inte så värst långt kvar,» försäkrade Backetorparn lugnt.

»Tror I det,» sade mor med ömkelig stämma och torkade ögonen med förklädessnibben. »Herre Gud,» fortfor hon »en sådan olycka, att de' just var Blacken, som skulle lägga sek te och dö, det var la de' värsta, som kunde hända oss.»

»Töst du, Lotta, och tale inte så oförståndigt. Om Blacken dör, får vi tre hundra riksdaler, och hvem tror du sulle betala de' hvasken för nå'n å barna eller di ara kriterä?»

»Hva' säger I, far? Får vi tre hundra riksdaler för hästen?» sade mor och fårarne torkade liksom genom ett underverk.

Mor Lotta hade aldrig lyckats få de där köp-affärerna riktigt klara för sig; hon visste blott, att hennes man betalt sextio kronor för hästen, och att de haft svårt nog att skrapa ihop de pengarna. Och nu skulle Blackens död inbringa dem tre hundra kronor! Hon knäppte samman händerna och bad en andäktig bön för Blackens saliga hädanfärd. Detta hjälpte dock lika litet

som alla de signerier kloka Malin föreskrifvit. Blacken ville tydligen »hvarken lefva eller dö».

Tiden gick och vintern kom, och som Backetorparns stall kanske var något för luftigt och de där köpebrevet kanske inte var så riktigt klart kom Lars-Erik och erbjöd sig att taga hästen hem till sig öfver vintern och vårda honom som sitt eget barn.

Denna senare hotelse skulle under andra förhållanden varit nog för att skrämma Backetorparn, men nu var Blacken lifförsäkrad och vinterfodret på Backetorpet ringa; dessutom hade Lars-Erik låtit förstå, att det var osäkert, hur det kunde gå att få ut assuransen, om någon skulle kunna vittna, att hästen blifvit vanskött af ägaren, och därför flyttades Blacken till Lars-Eriks stall och öfvervinttrade där.

Äntligen kom våren och göt nytt lif i hela naturen, till och med i gamle Blacken, som tycktes helt förnygrad, där han gick och drog plogen eller harfven på Lars-Eriks åker.

Men Backetorparn skulle äfven plöja och så, och därför tyckte han, att det var tid på, att han fick igen sitt förlorade får, och så gick han att hämta hem sin häst. Till sin stora öfverraskning erfor han nu, att äfven Lars-Erik ansåg Blacken vara sin egendom, och så uppstod dem emellan en häftig tvist angående hvem som egentligen var ägare till hästen.

Backetorparn sökte bevisa sin rätt genom att åberopa det undertecknade köpekontraktet och de inbetalade sextio kronorna.

Lars-Erik talade om ränta, om försummade inbetalningar och öfriga bestämmelser vid köpet, hvilket han förklarade vara förverkadt, då de trenne åren nu snart voro gångna, utan att de stipulerade hundra kronorna om året blifvit inbetalda; de sextio kronorna voro blott ränta på pengarna, hyra för hästen och ersättning för det Lars-Erik vinterfödt Blacken.

Allt det där lät så visst och bestämdt i Lars-Eriks mun, att Backetorparn af rädsla att förlora på en gång sina sextio kronor, hästen och de tre hundra kronor, som dennes död skulle inbringa honom, lofvade guld och gröna skogar, d. v. s. lofvade att med allra första betala det återstående af skulden, och så uppgjordes saken den gången i godo.

Och nu började åter Backetorparns stadsresor, och tiden gick och gräset växte på ängarna, säden på åkrarna och potatisen i kolgården och ogräset växte i kapp med dem, men hvad som icke växte, det var hoppet om att de tre hundra kronorna, som utgjorde Blackens försäkringssumma, skulle utfalla; dag efter dag bleknade detta hopp, och så en vacker dag var försäkringen förfallen. Hoppet om de tre hundra kronorna var dödt, men Blacken lefde, och detta tröstade i viss mån Backetorparn, som glömt sitt löfte till Lars-Erik, glömt det där skuldebrevet, som växte med ränta på ränta.

Lars-Erik däremot tänkte dagligen därpå, och då nu assuranzen var förfallen, ansåg han sig ha mindre god säkerhet, och så fann han det klokast att köpet gick tillbaka, och därför sände han sin son att hämta hem hästen.

Sonen tog Blacken där han stod i Backetorparns stall och förde honom därifrån och till Lars-Eriks gård; men nu tyckte Backetorparn, att det gick för långt, och så vandrade han in till staden för att rådföra sig med en sakkunnig person.

Han vände sig till en sakkörare, som nyligen kommit till orten och kanske just på grund däraf ägde stort anseende bland folket. Denne talade om själfpantning och om en mängd andra lärda saker, som Backetorparn erkände sig »inte så noga förstå», men det begrep han, att sakkörar Larsson var »en folkets vän, en rättskaffens man, som ville, att rätt skulle vara rätt» och att han endast behöfde taga ut stämning på Lars-Eriks son för att få rätten på sin sida.

Den unge advokaten åtog sig saken och uppsatte alltsammans på ett papper.

Sålunda blef Lars-Eriks son stämd för att ha gått in i Backetorparns stall och därur ha tagit hästen, ett brott som skulle komma att kosta honom dyrt.

Lars-Erik, som ej beräknat, att Backetorparn på gamla dagar skulle börja processa, blef rädd och ansåg det vara klokast att göra upp saken i godo, och när då vid tinget målet uppropades, så voro Backetorparn och Lars-Erik där och förklarade, att målet blifvit förlikt.

Backetorparn hade återfått hästen, och Lars-Erik hade räddat sin son, och så var den saken slut, kunde man förmoda, men det vore ett misstag, ty när det blef fråga om rättegångkostnaderna, som advokaten lagt ut, vägrade Backetorparn att betala, då han vid förlikningen uppställt som villkor

att ej behöfva vidkännas några vidare utgifter i och för hästköpet. Lars-Erik vägrade också att betala, då det ej var han, som vidtalat advokaten och som börjat processen.

Då nu båda vägrade att betala och advokaten ju måste ha betalt för sitt besvär, måste rätten afgöra, hvem som skulle betala krigskostnaderna, och åter måste Backetorparn och Lars-Erik inställa sig vid tinget med advokaten och vittnena, som intygade, att Backetorparn visserligen förbehållit sig att ej behöfva vidkännas några vidare utgifter i och för hästköpet, men att det ej varit tal om, hvem som skulle betala rättegångskostnaderna.

På grund häraf beslöt rätten, att dessa skulle kvittas parterna emellan. Lars-Erik betalade sin lott, men då Backetorparn ej hade några pengar att betala med, gjordes utmätning hos honom, och han mistade sin ko. Hästen fick han dock behålla, och det hade advokaten förklarat honom, att den skulle ingen kunna ta ifrån honom, utan den skulle förblifva hans intill döddagar.

Men nu kommo vittnena med anspråk på ersättning för sin inställelse vid tinget. Lars-Erik betalade det ena vittnet, det andra skulle Backetorparn ersätta, men som denne vägrade att betala, blef han stämd att betala både vittnet och kostnaden för utslaget, och nu hade han inte annat att göra än att betala, det sade honom advokaten, och så måste grisen säljas.

Men nu var allting klart, till och med advokatens räkning, som innehöll tydligt detaljerad

redogörelse för hvarje rådpläging, hvarje uppställd handling, hvarje tingsresa och hvarje utlägg.

Backetorparn vägrade att betala, det var hans specialitet, liksom det var advokatens att förklara sig vara en folkets vän, en rättskaffens man, som ville, att rätt skulle vara rätt. Han försäkrade nu äfven, att han gärna gaf sig till tåls huru länge som helst, blott Backetorparn erkände sin skuld genom att underteckna ett litet papper, som advokaten uppsatte med en färdighet, som öfverträffade den, hvarmed Lars-Erik uppsatt köpebrevet. Backetorparn fattade åter pennan med sin grofva, ovana hand och tecknade åter sitt namn med stora, tjocka bokstäfver, ehuru han ej rätt insåg, hvartill det tjänade.

Hvartill det tjänade?

Jo, helt enkelt därtill, att advokaten, som sålunda fick en revers, undertecknad med Backetorparns namn, skulle kunna lagsöka honom.

Backetorparn blef åter lagsökt, men han tog saken lugnt, ty advokaten försäkrade åter, att han var en folkets vän, en rättskaffens man, som ville, att rätt skulle vara rätt, och att hela utmätningen endast var en formsak; detta förstod också Backetorparn så väl själf, ty sedan kon och grisen vandrat all världens väg, återstod honom endast hästen, och det hade advokaten så många gånger försäkrat honom, att ingen människa i världen skulle kunna taga ifrån honom Blacken, och på advokaten trodde han som på Vår Herre, så nog hade han skäl att vara lugn.

En vacker dag gjordes utmätning hos Backetorparn, och som intet annat fanns att taga i

mät, så togs hästen, men detta var endast en formsak, försäkrade advokaten, ty blott Backetorparn inlöste sin revers, skulle ingen ta' ifrån honom Blacken, som han så väl behöfde för sitt jordbruk och sina stadsresor.

Slutligen såldes Blacken på utmätningsauktion till den högstbjudande, men Backetorparn tog det lugnt, ty den högstbjudande var advokaten, och han var ju en folkets vän, en rättskaffens man, som ville, att rätt skulle vara rätt, och Blacken skulle ingen människa i världen kunna taga ifrån honom.

Men som Backetorparn på det där hästköpet förlorat kon och grisen, hyste han groll mot Lars-Erik, och så stämde han honom på nytt för den där själfpantningen.

Och tiden gick, och Blacken stannade verkli- gen kvar på Backetorpet hela föråret ända tills våren kom och det blef godt om bete och krea- turen stodo i högt pris. Då stämde Lars-Erik å sin sida Backetorparn för att antingen utfå de å hästköpet återstående två hundra fyrtio kronorna jämte ränta eller också att återfå sin häst.

Nu ansåg advokaten det vara tid att sälja Blacken, men som han var en folkets vän, en rättskaffens man, som ville, att rätt skulle vara rätt så förklarade han sig ej vilja ha mer af för- säljningssumman än hvad hans fordran var, och det öfriga skulle tillfalla Backetorparn.

Det blef en undran och en rådplägning mellan far och mor, hvad dessa pengar skulle användas till. Mor röstade för att man skulle köpa en ko och en gris, far däremot tyckte, att man borde

skaffa sig en ny häst, men mor var envis och far fick gifva med sig, och så skrattade båda vid tanken på hur flat Lars-Erik skulle blifva, om han vann vid tinget och hästen var borta.

Marknadsdagen kom, och far red in till staden, där han träffade advokaten, som bjöd på traktering, och som upprepade alla sina löften och försäkringar, och så öfvergick Blacken i en annan ägares händer.

Och köpesumman?

Ja, sedan advokaten hopsummerat alla olika poster, arvoden och utlägg, m. m., så hamnade hundra tjugu kronor i hans ficka; alltså hela köpesumman med undantag af fem kronor, hvilka Backetorparn fick, och så kom han hem till hustrun. Ja, att han kom hem den dagen var inte hans förtjänst, ty en af grannarna hade funnit honom redlös på torget och med vederbörlig hjälp lyft honom upp bakpå vagnen och forslat honom hem.

Af penningarna återstod honom föga, men af ruset hade han godt i flere dagar, likaså af det mottagande han rönte af sin trogna maka.

Vid nästa ting afgöras de båda målen mellan Lars-Erik och Backetorparn, och hur de utfalla vet ingen, men Backetorparn tar saken lugnt, ty antingen han vinner eller förlorar, så inverkar det föga på hans ekonomiska ställning. Stallet är tomt, båset likaså och svinstian äfvenledes, men vid tanken på stadsresorna, hvilka numera äro ett minne blott, drar han en djup suck, och arbetet kännes tyngre än förut.

Mor har åter spänt sig för kroken och kupar nu själf med barnens hjälp potatisen, under det hon funderar på, hvad hon hädanefter skall mäta barnens hunger med. Förr hade de ju både mjölk och fläsk, men nu — — —?

Ja, så går det, när folket processar.

Granrismor.

Mor Maja hade nyss blifvit änka. Hennes tvenne små barn voro faderlösa och, hvad mer var, hemlösa och brödlösa.

Mor Maja och hennes man hade varit så kalladt inhysesfolk; de hade fått bo inne i kammaren hos ett bondfolk mot att mannen gjorde familjens skodon och hustrun hjälpte till vid förefallande sysslor, men när nu skomakarhammaren hade tystnat för alltid, behöfde bonden själf sin kammarare, och ingen kunde väl heller begära, att han skulle hysa änkan och de tre faderlösa; hvem skulle lönat honom för det?

»Hva' ska' I ta' er te' me' barnkräka,» frågade han mor Maja, »de' ä' la så godt ja' hjälper er te' få komma på rota, när I nu inte längre kan få bo kvar här.»

Mor Maja visste ännu icke hvad hon skulle taga sig till med barnen, men ett visste hon, att hon ej ville ha' dem ut på rota för att som ett slags privilegerade tiggare gå från gård till gård och stanna en dag här, två å tre dagar där, allt efter gårdens storlek.

»Tack, fader Bengt, men jag vill inte vara någon till last; en bra karl hjälper sig själf, heter de', och ja' vill fresta på, om inte ett kvinnfolk kan göra de' me'.»

»I ä' högfärdiger, mor Maja.»

»Nej, fader Bengt, de' ä' inte högfärd, utan jag tänker som så, att barna inte lär sig nå't godt me' te flacka och fara så där land och rike omkring, och därför vill jag söka dra' mig fram efter mitt eget hufvu'.»

»Och hva' ska' I ta' er te'?»

»Jo, jag tänkte som så, att om jag ber vackert, så låter I mej nog plocka lite' grönt i eran skog mot att jag gör några dagsverken för er, och detsamma gör nog de andra grannfolkena ock.»

»De' kunde väl gå an, men hvart kommer I med några riskvistar?»

»Små styfrar ä' inte te' förakta, fader Bengt.»

»Men hvar ska' I bo med barnkräka?»

»Nu ä' de' mot sommaren, och då ä' de' hus i hvar buske.»

»Nå, men te' vintern då?»

»Kommer dag kommer råd, vet I väl, far.»

Några dagar därefter vandrade mor Maja första gången den långa vägen in till staden med en stor börda kvastar, vispar och enris. Hon ställde sig på torget bredvid hela raden af andra granrisgummor, men sålde sina varor ett öre billigare än de öfriga; hon hade ju inga kunder och måste därför vara mera tillmötesgående. Hennes lilla handel gick förträffligt, och sedan hon sålt sitt förråd, gjorde hon sina inköp för veckan och återvände med lätta steg hemåt. En mil fram och en mil

åter, hvad betyder väl det för en människa, som haft svåra sorger och pröfningar att genomgå och som plötsligen finner, att framtiden ligger ljus och hoppfull framför henne.

När hon kommit hem och berättat, hur kommersen gått, började fader Bengt undra, om han ändock ej fortfarande kunde undvara sin kammare mot att mor Maja lämnade honom en liten styfver hvar gång hon kom hem från staden, men mor Maja svarade, att hon hade andra funderingar, och att hon skulle lämna gården, som det var bestämdt, till midsommar.

Mor Maja gick in i kammaren, där barnen voro. Här packade hon upp sina varor. Hon hade köpt litet af hvarje, men när hon ur sin rena hvita grannlåtsnäsduk, som naturligtvis aldrig användes till sitt ursprungliga ändamål, packade upp trenne stora skorpor och trenne »enstyfverskarameller», så blef det en stor fest där inne i kammaren, ty så rar traktering hade barnen icke fått sedan fars begrafning. Slutligen packade hon upp ett paket spik.

»Hva' ska I me' spikera, mor?» frågade den äldste gossen, som var tolf år gammal.

»Jo, ser du, Carl, jag tänkte som så, att du skulle hjälpa mig, och att vi båda kunde bygga oss en löfsal, som annat folk plägar te' midsommar. Vi kunde bo där under sommaren, och sen blir de' väl någon råd.»

»Ja, mor, vi ska väl freste på,» svarade Carl.

Redan följande dag valde de ut platsen, där de skulle uppföra den löfhydda, som borde tjäna dem till bostad under den varma årstiden. Det

var vid skogsbrynet på allmänningen nedanför ett högt berg, hvars branta sluttning skulle tjäna på samma gång som stöd och som ena väggen i deras byggnad.

Fader Bengt förklarade, att det var dumheter allt sammans och att de gärna kunde bo kvar nu, när han sett, att mor Maja kunde ta' sig fram med barnen och han således ej skulle få något obehag af fattigvården, men när mor Maja förklarar, att hon ju kunde bli sjuk och hon och barnen då kunde komma att ligga honom till last, så lofvade han att sätta upp de pålar, som skulle tjäna som stöd för löfverket. I grund och botten var han en välvillig människa, men att hysa en familj, som han kunde bli tvungen att dra' försorg om, det var mer än man kunde begära af en man, som själf hade svårt att reda sig.

Midsommaren kom, och mor Maja och hennes barn flyttade in i sin löfhydda.

»Det känns riktigt godt att komma under eget tak,» förklarade mor Maja.

Och taket var nog bra, utom när det regnade, förstås, ty då var det si och så därmed, och alltid var det just precis där sängen och soffan stod, som det regnade värst, och sak samma blef det hvar än de flyttade dessa deras viktigaste möbler. Öfver den lille minste gossen spände de då upp fars gamla blå bomullsparaply, och de andra lade sig under halmbolstrarna, och så var den saken hjälpt. Väggarna voro också bra, utom när det blåste, förstås, men det kunde ju ingen hjälpa.

Emellertid arbetades det med ifver så väl inne som utanför löfhyddan; hvar och en hade fått sin

syssetsättning, och till och med den lille minste fyraåringen lärde sig repa enris eller skrapa vispinnar.

Hvarje lördag vandrade mor Maja in till staden med sin stora börda ris, viskor, vispar och kvastar. Under det hon var borta, såg Carl efter sina små syskon, och när modern på aftonen kom hem, möttes hon alltid af någon öfverraskning; än var den del af taket, under hvilken sängen stod, torfbelagd; än var den primitiva spiseln förbättrad med några nya, lämpliga stenar, än hade barnen hemfört från skogen hela högar med ris och kvistar.

Snart hade dock sommaren förgått, och hösten med sina svala nätter var kommen. Det blef kallt i löfhyddan, och mor Maja började fundera på hvart hon skulle taga vägen med barnen.

Kommersen i staden gick nog bra, men så hade också barnen bra god matlust, och slita kläder kunde de också, så nog gick pengarna åt, och hur skulle hon då kunna betala hyra?

»Mor,» sade en dag hennes störste gosse, som förstod, hvad det var, som bekymrade modern, »sulle vi inte få de' varmare, om vi gräfde oss ned i jorden?»

Hon såg förvånad på sonen.

»Jag har så mycket grunnat på,» fortfor han, »om vi kunde skotta undan jorden här på golfvet, så vi kom en aln eller så ned i marken, då behöfde I icke gå så där krokig längre här inne, och jorden kunde vi lägga upp på bägge sidorna om vår stuga tillika med en mängd stenar ur stenröset här bredvid, och så kunde vi lägga torf på hela taket.»

»De' ä' alltid bättre vara brödlös än rådlös. Det kanske inte var så dumt, Carl, tänk om vi de' kunde göra.»

»Vi få väl fresta på, mor; värst ä' att en borde ha' både dörr och fönster och riktigt murad spis med skorsten på.»

»Nå nå, Carl du, en ska' aldrig gapa öfver för mycket. En får vara nöjd med lite om sänder.»

Nu började för den lilla familjen ett dubbelt arbete; affärerna fingo ej afstanna, och dessutom hade man ett storverk att utföra där hemma; löfhyddan skulle förvandlas till en vinterbostad, och med träget arbete lyckades det också slutligen. Deras byggnad var visserligen hvarken vacker eller ståtlig, men de voro dock i själ och hjärta mycket mera belåtna än mången husägare, som anlitat både arkitekt, byggmästare och murare. Deras löfhydda hade blifvit förvandlad till en jordkula, det var mindre poetiskt, men dock betydligt mera praktiskt, i synnerhet för vintern, som nu närmade sig med stormsteg.

Med lugn och glad förtröstan såg mor Maja de första snöflingorna falla; de föllo tungt och tätt, och snart var ett tjockt, mjukt snötäcke utbreddt öfver deras jordkula.

Inne i stugan var en stor riseld upptänd; vid skenet af denna arbetade mor och barn, sedan de från skogen hemfört nödiga materialer för tillverkningen af sina arbeten. Så förgick vecka efter vecka, och hvarje lördag i snö som i tö vandrade mor Maja in till staden med sin börda. Ofta foro bönderna förbi henne på vägen, men det var blott

sällan de erbjödo henne en plats i deras åkdon, och aldrig bad mor Maja att få hänga sig på, och det höllo bönderna henne räkning för.

År efter år förgick; i jordkulan hade man just ej så noga reda på tidens gång, men att den lilla familjen bott där länge, det visade de förbättringar, som efter hand blifvit gjorda. Stugan hade fått golf och brädfodrade väggar; utanför voro tvenne små potatisland och några krusbärsbuskar, och alla dessa skatter tillhörde änkan och hennes barn.

Mor Maja var så innerligt nöjd och belåten med sin värld; »barnkräka» hade vuxit upp, och hon hade försökt uppfostra dem till hederliga och arbetsamma människor, och det hade lyckats henne.

Carl var nu stora karlen, han hade gått och läst och var erbjuden drängtjänst hos fader Bengt. Äfven de andra barnen hade artat sig väl och hade utvecklat sig till nyttiga varelser. Mor Maja själf hade blifvit gammal, men hon kände ej, att krafterna började svikta. Förgäfves sökte Carl få företaga stadsfärderna i hennes ställe, hon ville ej släppa sin gosse in till staden, hon hade ofta själf varit i tillfälle att se, hur många faror, som där hota en oerfaren yngling. Och så fortfor hon själf med kommersen.

En vinterdag hade hon som vanligt begifvit sig till staden med en mängd viskor, kvastar och grönt. Det var ett svårt väder, snön yrde ned och dansade omkring i den vildaste fart rundt, rundt, så man blef riktigt hufvudyr att blott se därpå genom rutan.

På aftonen dröjde mor Maja längre än vanligt och barnen började bli oroliga. Det var nedmörkt; man kunde knappast se handen framför sig.

»Jag måste ut och söka rätt på mor,» sade slutligen äldste sonen, som förgäfves bedt att få följa med till staden.

Han gick, och de två yngre barnen sutto hopkrupna framför riselden vid spisen; stormen tjöt och snön piskade mot rutan, och allt emellanåt slog elden långt fram ur spisen.

»Hvad mor dröjer,» sade den stora flickan; »vill du ej gå och lägga dig, Anders?»

»Nej,» svarade den yngste gossen, »jag vill vänta tills mor kommer.»

Den vanliga trakteringen, skorpan och enstyfverskaramellen, hägrade för honom.

»Men du är sömnig, Anders,» sade systemen.

»Nej vars, jag ä' bara lite' trött, men inte sömniger,» svarade gossen, som dock snart öfvervåldigades af sömnen, där han satt på stolen framför elden.

»Hva' kan ha' händt mor,» undrade inom sig den vakande systemen, då timme efter timme förgick. »Hvad kan ha' händt mor och Carl,» undrade hon slutligen, i det hon lade ny ved på brasan. Det hade blifvit så kallt, så kallt inne i stugan, tyckte hon; hvad skulle det då icke vara där ute?

Hon lyssnade och lyssnade, men intet ljud af röster eller steg hördes.

Slutligen trodde hon sig på långt afstånd urskilja klängen af bjällror.

Hon reste sig häftigt och gick ut.

Det snöade alltså ännu, men de hvita flingorna svängde ej längre i vild yra sin svindlande dans, de tillryggalade lugnt och allvarligt sin väg från himmel och till jord och sökte utjämna och utplåna de ojämnheter, som bildats af deras ystra systrar.

Det var verkligen bjällerklang hon hörde; ljudet kom allt närmare och närmare; mor hade förmodligen fått löfte att åka hem med någon af granarna, därför kom hon så sent.

Snart körde en släde upp framför jordkojan, det var fader Bengt, som kom hem från staden, och Carl satt vid hans sida.

Hästen stannade, de hoppade ned af skrandan, men sade ingenting.

»Har I icke mor med er?» frågade den unga flickan oroligt.

De svarade henne icke, men hon såg, att brodern strök med handen öfver ögonen.

»Carl,» sade hon och tog honom kraftigt i armen, »Carl, hva' har hänt mor?»

»Död,» ljöd broderns svar, och rösten lät så märkvärdigt dof och ihålig.

»Död,» upprepade hon, liksom hon ej förstått det ordet.

»Hon hade inte varit go' te' arbeta sig genom drifvorna,» upplyste fader Bengt, »och så fann vi henne.»

Det var hela förklaringen, som behöfdes för att redogöra för olyckshändelsen; det var också allt hvad man kunde veta, ty den kamp, som utkämpats, innan mor Maja insomnade och lifsgnistan

slocknade, den hade ingen lefvande varelse varit vittne till.

De lade mor Maja på den enkla sängen, och vid skenet från den nästan nedbrunna risbrasan såg det ut, som om hon legat inslumrad.

»Hva' ska' I nu ta' er te',» sade fader Bengt, som i alla lifvets skiften var en praktisk man.

»Ja' tar la ve' efter mor,» sade Carl.

»Mor,» utropade den lille, som nu vaknade, »ä' mor hemma nu?»

»Tyst, tyst,» sade systemen och lyfte upp gossen i sin famn.

»Sofver mor allt?» frågade den lille.

Ingen svarade, men några varma tårar rullade ned från systemens kinder.

Fader Bengt bröt slutligen tystnaden.

»De' ä' la så godt I följer me' mek, här kan I ej stanna.»

»Ja' vill bli när mor,» invände den lille.

»Tag du på dek, så får du åka me' mek.»

»Mor har me' sig skorpor och karameller,» invände gossen.

»De' ä' nock kvar i mors korg därute,» anmärkte fader Bengt.

»Kom med, ska' du få dem allesammans,» sade systemen.

Huru kunna motstå ett sådant anbud; han följde villigt.

Riselden släcktes, dörren tillslöts, och snart låg den lilla jordkojan tyst och allvarlig som det anstår en dödens boning.

Några dagar därefter sågs ett sorgtåg sakta skrida framåt på landsvägen; i spetsen för tåget

gick fader Bengt, som helt långsamt körde sin skrinda, på hvilken en enkel kista stod. Det var granrismör, som för sista gången färdades på vägen som leder till staden och — kyrkogården.

Intet grant liktal hölls öfver henne, och hvad skulle man också kunnat säga öfver en så enkel och tarflig människa? Hennes lif hade ju förrunnit i det stilla; hon hade sträfvat så länge hon orkat, ja längre än hon orkat, och nu var hennes lifsgärning slutad, dock nej, icke slutad: hon hade fostrat sina barn till redbara och arbetsamma människor, hon hade utsatt ett frö, som då det faller i god jord spirar upp, och en dag skall mogna till skörd.

Från det gamla barnhuset.

Det är ej ofta man i Stockholm får se en dräkt sådan som den, hvilken bars af en gammal kvinna, som den dagen vandrade uppför Drottninggatan. Hon bar en kort, sliten klädningskjortel, som skiftade mellan brunt och grönt, en hatt med bred nackskärm och spetsundermössa, en hatt, som sett många vårar, och vintrar med för resten. Öfver de magra axlarna bar hon en tunnsliten, brokig schal af det slaget, som man vanligen pryder med det pretentiösa namnet »äkta», men som i själfva verket är lika oäkta som den elegans, hvarpå den nu för tiden kan göra anspråk. Sedan många år tillbaka hade dock denna schal lämnat alla anspråk bakom sig, och hela dräkten var en af dessa, på hvilken en mäktig hand tycktes ha skrivit de välkända orden: *Lasciate ogni speranza voi che entrate.*

Den gamla bar i ena handen en stor ridikyl med stålbeslag och kedja, en af dessa grant utsydda tingestar, prydda med blommor af kulört crêpe, blad af sammet och silfvertråd, hvilka tillhöra längesedan förgångna tider. Alla färger voro nu urblekta och hade antagit den där obe-

stämnda, grådaskiga tonen, som förråder fattigdom och nöd; men i ett eller annat veck af crèpen syntes ännu en friskare färgskiftning, som talade om bättre dagar.

Stödd på sitt gamla paraply stultade den gamla framåt, under det hon allt emellanåt trefvade framför sig såsom en person, hvars syn är betydligt försvagad.

Hon gick långsamt och skulle oftare kommit i kollision med de förbigående, om dessa ej sorgfälligt undvikit det, de fina damerna för att ej komma i alltför nära beröring med den brokiga schalen och den urblekta klädningen, och herrarne för att undvika ett angrepp på kassan; blott en eller annan son af det unga Sverige gick modigt sin väg framåt; han skulle ju fram i världen, och det tillkommer ju allt och alla att vika för honom, och så gaf han den stackars halfblinda gumman en puff, så att hon var nära att falla i rännen, men det betydde ju föga, blott vår unge, förhoppningsfulle man ostörd fick gå sin bana framåt. Och den gamla klagade ej, utan fortsatte tyst sin väg; hon var för öfrigt van därvid, hon hade fått mer än en knuff i sitt lif, den stackars kvinnan.

Hon vandrade långsamt uppför gatan, tills hon kom till hörnet, där spårvägen korsar Drottninggatan; den gamla stannade undrande, om hon skulle våga sig öfver; i samma ögonblick ljud klockan, och strax därefter rullade spårvagnen tätt förbi.

Nu vågade hon sig öfver gatan; men hela trottoaren var afspärrad och hon måste gå ned på själfva gatan, där hon följde tätt utmed stängslet.

»Gå öfver åt andra sidan,» röt en barsk stämma,
»ser ni då ej?»

Nej, hon såg ej, men med brådskande steg skulle hon trippa öfver gatan.

»Se upp där,» ropade en man och ryckte henne häftigt åt sidan.

I samma ögonblick hörde hon det hvina tätt invid sitt öra; någonting föll ned bredvid henne.

»Hvad var det?» frågade den gamla.

»Det var en sten, som höll på att krossa ditt hufvud, min gumma lilla.»

»Kastar man då sten på mig?» frågade den förskräckta gamla.

»Nej, ingen kastade stenen, den föll ned från gamla Barnhuset där.

»Från Barnhuset?»

»Ja, man håller på att rifva det, som ni ser.»

Den gamla såg det ej, men nu hörde hon det tydligen. Det var ett huggande och skrapande där uppe; det lät som om en riktig förstörelseanda gripit arbetarne, som om de funnit glädje i att grusa och tillintetgöra den sekelgamla byggnaden.

Huru väl kände ej den gamla igen detta förstörelsebegär? Så hade hon också, gripen af förstörelseanda, huggit och skrapat där inne i sitt hjärta för att tillintetgöra alla de minnen, alla de förhoppningar, som grusats vid dörren till detta barnhus.

På motsatta trottoaren hade samlats en liten skara nyfikna, som stodo och sågo på, huru arbetet skred framåt; den gamla stannade också med ansiktet vänt mot Barnhuset; hon hörde, hvad som försiggick där uppe, men hon såg intet.

Dock huru oegentligt att säga: Hon såg intet; ty där den halfblinda gamla stod, såg hon längre, mycket längre än de andra.

Hon såg långt tillbaka i tiden, återsåg sin barndoms oskyldiga dagar, sin ungdoms glada förhoppningar, sin kärlek, hon återsåg honom, honom för hvilken hon glömt allt, offrat allt, honom, som hon trott på som på en gud.

Sedan hade det följt en mörk och orolig tid med fruktan för skam och vanära, men med hoppet om rättfärdigande skimrande på afstånd; så kom barnet, hennes barn, och hon fick själf välja mellan skam och vanära, eller Barnhuset. Hon valde Barnhuset. Sedan hon åter blifvit frisk, uppsteg hon en afton med hans förtrogna i en täckvagn, som stannade just här, den andra kvinnan steg ur vagnen och gick in med barnet; hon själf hade ej kraft att följa med in, men hon hade dock velat följa med hit för att se, att barnet verkligen aflämnades där inne.

Hon hade själf önskat, att man ej underrättade henne om det namn och nummer, under hvilket barnet blifvit inskrifvet; hon misstrodde sig själf och fruktade, att ett ögonblicks svaghet sedermera skulle kunna förmå henne att återfordra barnet, och sålunda draga skam och vanära öfver sitt hufvud.

Huru hade hon ej sedan ångrat detta, men ej förr än hennes förhoppningar på upprättelse ramlat, hennes kraft var bruten, hennes syn förörknad af de många tårarna och de sömnlösa nätterna.

Då hade hon ångrat, att hon varit feg, att hon svikit sina modersplikter. Om hon i stället ägnat sitt återstående lif åt sin son, om hon arbetat och släpat för honom, skulle hon i sonen funnit en tröst, när *han*, den andre, öfvergaf henne.

Hvad hade det blifvit af sonen? Kanske han mången gång saknat en moders famn, en moders kärlek! Kanske ock att han i förtviflan förbannat den, som skänkt honom lifvet för att sedan låta honom hamna på Barnhuset!

Hon stod där stilla och hörde, huru den ena stenen efter den andra lossades på den fordom så ståtliga byggnaden, hvars öde nu var att jämnas med jorden, och på hvars grund en ny byggnad snart skulle resa sig, och det föreföll henne som om hon hade sett en bild af sig själf. Hvad återstod det väl för hennes fordom så ståtliga kroppshydda annat än att jämnas med jorden, men skulle väl en ny, härligare byggnad uppstå ur dess grund?

Denna fråga hade aldrig förr framställt sig för henne; hon hade varit så nedtyngd af hjärtesorger och näringsbekymmer, att hon ej haft tid att tänka på något därutöfver.

Ännu länge stod den gamla kvar i sina betraktelser, under det vagnar och fotgängare korsade hvarandra på den af stängslet upptagna gatan. Plötsligen kommo några åkdon i kollision med hvarandra och till följd däraf måste flere vagnar stanna.

En äldre man med vördnadsbjudande anletsdrag stack ut hufvudet ur dörren på ett elegant ekipage.

»Hvad tusan är det här för krångel, och hvad gapar folket på?»

Den gamla väcktes ur sina drömmar; den rösten kände hon synbarligen; hon såg dit, och genom det töcken, som skymde hennes syn, kunde hon tydligen urskilja de välkända dragen. Hastigt drog hon ned för ansiktet den täta slöjan, som dolde hattens skröpligheter; i samma ögonblick rullade vagnen hastigt förbi. Just som den kom bredvid den gamla for ena hjulet ned i rännstenen så häftigt, att vattnet yrde omkring; det stänkte högt upp på trottoaren, högt upp på den gamla kvinnans nötta klädning och urblekta schal, då hon sökte oförmärkt smyga sig bort till den lilla torftiga vindskammare, som nu föreföll henne så kall och ödslig, men där hon kunnat finna kärlek och en tacksam sons omvårdnad, om hon ej svikit den heligaste af alla plikter, en moders.

Till Amerika!

nder en af de större egendomarna på Kållandsö lyder ett torp, som sedan några år tillbaka innehafts af ett ungt folk, hvilket där haft sin utkomst.

Visserligen har det ibland varit rätt svårt att få brödkakorna att räcka till, och »soflet» har alltid varit knappt nog, men hur det varit, har ändock det ena året gått efter det andra, utan att nöden kommit in i huset. Däremot smög sig en annan, lika farlig gäst in i familjen; det var missnöjet.

Det var hustrun som först angreps af den farliga sjukdomen, men så härstammade hon också från »bättre folk» ehuru i sned linie; det låg förmodligen i blodet, och så började hon sina anfall mot mannen:

»Ett så'nt här arbetande och trälände passar då rakt inte för mig, det är jag för go' te'.»

»Jaså, du säger, *att du också arbetar och släpar allt hvad du förmår?* Ja, det måtte ja' väl se; men hvad hjälper det, när vi ändå ej kunna lägga af något, utan allting går åt till brödfödan.

»*Hvad du ska' göra ve't?* Du kunde ju resa till Amerika, som bror din gjorde. Nu ä' han herre där ute, och vi ä' bara gement folk, och hans hustru har hatt och silkesklädning och skälles för fru, under det jag bara har schalet och hemväfda klädningar.

»*Du ä' fäst ve' hemmet,* säger du, ackurat som vore du hemmansägare, fast du bara är torpare. Men bror din, han har både jord och gård i Amerika, han.

»*Inga respengar,* säger du, som om inte vi kunde ställa till auktion här och sälja bort kreaturen och bråten och få respengar till både oss och barnen.

»*Jaså, du ska' skriva till bror din om'et?* Nå, det var då det klokaste du sagt på mången god dag, fast jag käxat på dig mest både natt och dag.»

Så afsändes bref till brodern med klagan öfver de onda tiderna här i Sverige, öfver att man måste arbeta och släpa utan att vinna något därmed. Och så väntade man och längtade, och stugan föreföll lägre i taket, hemmet tycktes trängre och brödkakorna mindre än någonsin.

Endast barnen voro lyckliga och nöjda med sin värld, men så vill det också bra litet till att förnöja barnen. På ett litet berg strax utanför stugan hade de två äldsta barnen byggt sig en miniatyrladugård af sten och stickor; den var full af kreatur, hästar, kor och oxar, får och kalfvar; det är aldrig ondt om gran- och tallkottar på landet, och därför äro barnens ladugårdar vanligen rikligare försedda än föräldrarnes. Denna lilla rikt

försedda ladugård utgjorde en af barnens största sommarfröjder, men icke ens om vintern tänkte de på att stugan var trång och deras kläder torftiga; de hade icke bättre förstånd än att vara nöjda med sin värld, men så visste de också så litet om Amerika och sidenklädningar.

Ändtligen kom det svar från Amerika, och i brevet funno föräldrarna såsom hjälp till resan två biljetter, och dessutom stod där, att de väl själfva kunde försöka på något sätt att få råd för att få barnen med sig.

Nu var tärningen kastad, deras öde afgjort! Till Amerika, till Amerika! Så stod det skrifvet i ödets bok, och det måste ske snart, på det biljetterna ej skulle blifva allt för gamla.

Men nu först framstodo alla svårigheterna. Huru skulle man komma ifrån torpet, hinna utlysa auktion, lyfta auktionsmedlen och få allt i ordning för resan? Jo, man lyckades verkligen att få ägaren att återtaga torpet, och så utlystes auktion, och nu blef det ett putsande och fejande, så att det såg ut som om hustrun rakt glömt bort, att hon var för god att arbeta och tråla. Snart var allt putsadt och fint och auktionsdagen inne.

Grannarne hade redan från tidigt på morgonen samlats kring stugan, de sågo på möblerna, vred o på spinnrocken, vände på väfskedarna, klappade korna och räknade deras på hornen upptecknade meritlista, synade grisen, fåren och hönsen, prövade lien, yxan och spaden och lyfte i den sista väfbunken, som ännu ej hunnit bli sydd.

Ågarne gingo omkring och sågo, hur man värderade och kritiserade deras tillhörigheter, och

själfva tyckte de, att det var skräp allt sammans mot hvad de skulle få i Amerika.

Nu skulle de inom några timmar vara befriade från alla dessa djur och saker, som föreföllo dem som lika många band, hvilka höllo dem kvar vid deras gamla trällif, under det de, en gång väl skilda ifrån dem, skulle vara fria och oberoende, fria att uppsöka lyckan, som väntade dem, fria att resa till Amerika.

Hustrun var i synnerhet glad och lycklig; huru hade hon icke längtat efter denna dag, och nu var den inne! Men huru hade hon ej också måst käxa på sin man, innan hon fått det därhän! Det var *hennes* verk, det visste hon, och detta medvetande gjorde henne dubbelt tillfredsställd.

Barnen sågo undrande ut, de hade nu frågat och frågat så länge, att de tröttat ut mor och ej längre vågade komma fram med sina »hvarför?» Men *det* visste de, att mor skulle få »silkesklädning och hatt»; men ändock kunde de ej förstå, hvarför allt skulle säljas.

Nu stodo de två äldsta barnen stumma och försagda i en vrå, under det den lilla yngsta flickan troget höll mor i kjolen och trippade med, hvar hon än gick.

Den gamla klockan i vrån slog två slag, auktionsförrättaren tog plats i högsätet, slog klubban i bordet, och så började försäljningen. Gång efter annan ljödo klubbslagen och förkunnade, att ett af de gamla banden i detta hem brustit, men också att reskassan växt med några kronor eller några öre.

Det gick raskt undan med slagen, ty till följd af den svåra torkan hade landtfolket i trakten mera ondt om pengar än någonsin, och det var därför ej många spekulanter på hvarje sak.

Flere gånger vände sig auktionsförrättaren frågande till ägaren för att inhämta hans åsikt, om t. ex. verkligen den bästa kon skulle slås bort för fyrtio kronor och liggsoffan för tjugufem öre, och ägaren vinkade bifallande och sade blott:

»Låt bråten gå!»

Hvad gjorde väl det också honom, om han fick några kronor mer eller mindre? I Amerika skulle han få igen allt tiodubbelt. Och så fortgick auktionen, tills allt, till och med den lilla yngsta flickans vagga, gått under klubban.

Enligt på förhand uppgjort aftal utbetalade auktionsförrättaren genast hela den lilla summa, auktionen inbragt, sedan man dock afräknat lämplig ränteersättning för den förlust han led genom att i förskott utbetala auktionsmedlen.

Alla papper ordnades, och så bar det af.

Resan till Lidköping gick förträffligt, en af grannarne skjutsade dem och sakerna, och hustrun, som plägat färdas denna väg till fots med schalen på armen och smörbyttan i handen, tyckte riktigt, att de nu blifvit liksom litet bättre folk.

Då de kommo till Lidköping, fick vägmaten en riklig tillökning i karameller och pepparkakor. Hvertill skulle det väl också ha tjänat att knussla på styfrarna? Sådana finns det godt om i Amerika.

Och så steg man ombord på den lilla ångbåten, sade farväl till grannen, som skjutsat, och till några bekanta, som stodo på kajen, grät några

tårar, emedan det ändock kändes litet »könstit» att resa så långt, när man aldrig förr i sitt lif varit längre än till Kullen, viftade med näsdukarna, snöt sig, torkade ögonen och viftade sedan återigen, under det ångbåten lade från land och ångade ut på Venern.

Våra amerikafarare inrättade sig så bekvämt de kunde på fördäck. Det blåste friskt, och när det blåser på Venern, kan en liten resa öfver denna insjö tjäna som en lämplig inledning till en resa öfver Atlanten.

Snart började båten gunga till barnens stora förnöjelse, men glädjen blef ej lång, och inom kort blef det jämmer och elände af.

»Så går det, när man skall ha barnungar med sig,» sade hustrun och bäddade ned barnen i de medförda sängkläderna. »Men så hjälp mig då med ungarne,» tillade hon och kastade en vredgad blick på mannen. »Gu' hjälpe mig, står du inte där och stöttar dig mot kistan, ackurat som du vore färdig att göra barna sällskap! Se så där ja, var det inte det jag kunde tro, du är då en kruka, Anders, så väl till sjös som till lands, det har jag då alltid sagt dig!»

Anders plägade just aldrig försvara sig, och denna gång hade han laga förfall.

Men hustrun tystnade, hennes stolta mod lade sig snart, och inom kort låg hon och kastade sig fram och åter vid sidan af de insomnade barnen på däck, under det hon högt klagade sin nöd.

»Det är ditt fel, Anders, att jag skall lida så här. Hvad skulle vi också på denna usla båten att göra? Det är ditt fel allt i hop, jag vänne de

ville kasta mig i sjön, så det blefve slut på eländet så godt först som sist.»

Allt mer och mer ökades blåsten, och allt mer och mer jämrade sig våra amerikafarare på fördäck.

Snart bredde sig nattens mörker öfver däckets, de flesta bland passagerarne hade tystnat, men ännu hördes från ett håll ett ständigt jämrande, ur hvilket man då och då kunde urskilja orden:

»Det är din skuld, det är din skuld alltsammans.»

Anders hörde det icke, han hade slumrat in och drömde nu som bäst om guld och gröna skogar.

Natten förgick, och en del af följande dag också; äntligen låg ångbåten i Göteborgs hamn.

Helt blek ännu och med friskt minne af de kval hon genomgått, gick hustrun i land. Mannen hjälpte barnen öfver landgången och följde dem fram till modern.

»Det säger jag dig, Anders, att aldrig, så länge jag lefver, kommer min fot på någon ångbåt mer.

»*Hur vi ska' komma te' Amerika?* Ja, det kvittar mig lika, Anders, men det vet jag, att inte reser jag på ångbåt.

»*Finns de' ingen järnväg te' resa på?* Det var skräp till land; då är allt Västergyllen mycket likare, för se dit kan man då komma på järnväg.

»*Hvarför vi nånsi'n skulle lämna't?* frågar du. Ja, det kan du just fråga, du, som alltid har käxat på att få komma till Amerika, till dess jag slutligen var nödder och tvungen att ge med mig;

men se den, som vill hindra mig att vända om till Öna, den vill jag se.

»*Begär du inte bättre än te' få fara te-baks?* sa' du. Nå, se det var då första gången i lifvet, som vi båda kommit öfverens, men, ser du, på ångbåt blir det då aldrig.»

Sagdt och gjordt. Kaptenen vidtalades att sakerna skulle få följa med tillbaka till Lidköping, och snart rullade de tilltänkta emigranterna på järnvägen fram mot den plats, som de trott sig för alltid hafva lämnat.

Då de anlände till Lidköping, uppsökte de några bekanta, hos hvilka hustrun och barnen fingo bo, under det mannen gick ut till Kållandsö för att efterhöra, om det ej var möjligt att få det gamla torpet tillbaka.

Följande dag återkom han med grannens häst, som han lånat för att hämta ut hustrun och barnen; han hade verkligen lyckats få igen torpet mot samma villkor som förut, men han klagade, att han nu stod där utan något att börja med.

»Vi ha' ju reskassan,» sade hustrun, »och litet snygga möbler ska' vi väl ha' till minne af att vi varit ute i världen.»

Och så gingo de till möbelhandlaren, köpte en soffa, ett bord, några stolar och en chiffonier. Detta lättade betydligt på kassan, men också på hustruns lynne, ty nu skulle de ju ändock få det litet finare än grannarna, och det var ju alltid något.

»Du säger, att *vi kanske hade gjort bättre i att köpa en ko* i stället. Ja, se du är då alltid dig lik, men vi ska' väl ha' lite' snyggt inne först.»

Några timmar därefter stannade de resande framför sitt forna hem.

Den lilla stugan låg ödslig och tom, redskapsboden var tom, ladugården tom, men till barnens stora förtjusning var den lilla ladugården på berget där utanför lika rikligt försedd som förut.

Mannen lassade af sakerna och lämnade hästen till grannen; då han därefter stod i begrepp att träda öfver tröskeln till sin gamla stuga, spottade han i händerna och slog dem kraftigt tillsamman.

Hustrun, som slagit sig ned i den nya, stoppade soffan, hoppade högt i luften.

»Men hvad tänker du på, Anders?»

»Jag bara tänker på, att nu fordras de' allt te' spotta i näfven och ta' bättre tag.»

Hans första flamma.

Då de voro helt små, hade de båda barnen om sommaren lekt tillsammans i den stora trädgården, som skilde de båda hemmen från hvarandra; de hade grävt i sanden och af sand och vatten bakat kakor på alla bord och bänkar i trädgården.

Så hade de vuxit upp och tillsammans börjat småbarnsskolan, och i den mån de utvecklats i skolan, hade också deras lekar antagit en annan karakter. I sanden anlades nu trädgårdar, planterades blommor och träd, gräfdes sjöar och floder, bildades berg och öar, slogos broar och byggdes slussar, och vid sidan af alla dessa storverk, reste sig en slottslik byggnad; åtminstone ansågo de båda barnen, att de åstadkommit ett mästerverk.

Då de om morgonen före affärden till skolan gingo att se till sitt bygge, hände det nog, att trädgårdsmästaren med sin kratta jämnat slott och berg med jorden, och att intet spår af hvad de uppbyggt återfanns, men det gjorde dem ingen sorg, kanske snarare motsatsen, ty nu återstod dem ju nöjet att börja om igen.

När så snön lade sig öfverallt i trädgården och dolde sanden, hade de ju ett ännu tacksammare byggnadsmaterial, och då uppfördes fästningar och höga slott. Att hvad de byggde skulle smälta för solen, därpå tänkte ej de båda barnen.

Och tiden gick, och Algot och Bertha måste skiljas åt under skoltimmarna, men blott för att så mycket säkrare återfinna hvarandra under fristunderna i hemmen eller i den stora trädgården.

Med åren undergick dock förhållandet mellan dem en förändring; han blef allt mer och mer den beskyddande, hjälparen, stödet. Om hon icke förstod en läxa, strax var det han, som skulle förklara. Om skridskorna sutto för hårdt eller för löst, var det åter han, som måste spänna om dem; och när de båda sida vid sida på snön gledo på skidor utför den stora slutningen i trädgården och därvid gjorde en eller annan kullerbytta i drifvorna, då var det åter han, som måste hjälpa henne upp och lofva att stöda bättre nästa gång.

Och så kom den tid, då de efterlängtade gymnasistbalerna blefvo tillgängliga äfven för dem. Det var naturligtvis själfskrifvet, att han skulle inbjuda henne, och en mera förtjusande dam kunde han väl svårligen hafva funnit. Han liknade henne vid en rosenknopp, hvars svällande blad, för att slå ut, blott vänta på en smekning af västanvinden eller en kyss af solen, och huru gärna skulle han icke varit denna västanvind, denna solstråle, men han var blyg och föga företagsam, och så blef det hvarken smekning eller kyss utaf, utan rosenknoppen fick utveckla sig helt långsamt och naturligt.

Hur stolt var han icke, då han förde henne omkring i dansen; i hans tycke var ingen så vacker som hon. Det mörka, vågiga håret var helt vårdslöst bortknutet med ett band, från hvars tvång dock den ena locken efter den andra frigjorde sig och nedföll trotsigt öfver den högt hvälfda pannan. De markerade ögonbrynen, de stora svartblå ögonen, öfver hvilka de långfransade ögonlocken tyckes blott med möda sluta sig, den lilla fylliga munnen, de skära och hvita kinderna, ända till den lilla väl formade näsan, hvars yttersta spets dock liksom på trots tycktes sträfva en hårsman uppåt, allt bidrog att gifva hennes utseende något visst pikant, som gjorde henne själskrifven till skolpojksflamma.

Men så kom den tid, då de måste skiljas, han skulle ut i världen bland dess faror och frestelser, som de båda visserligen ej kände till så noga, men ett visste de dock, att det vid ett dylikt tillfälle är lämpligt att svära hvarandra evig vänskap och trohet, och så svuro de, och det föreföll dem båda nästan lika intressant som hvad de läst i böcker. Att trohetseden ej formligen beseglades med en kyss, kom sig helt enkelt däraf, att det ej stått taladt därom i de böcker man satt i händerna på dem, och att Algot var oförlåtligt oerfaren för att vara en ung man.

Och så kom han ut i världen; åren förgingo, barndomsminnena bleknade bort och med dem bleknade den rosenkindade barndomsvännen, bilden förändrades såsom en af dessa gamla daguerrotypbilder, som vi alla sett blekna och vanställas, till dess vi slutligen tröttnat att se den förvand-

ling, som den fordom så kära bilden undergått, och vi förvisat den upp till skräpkammaren.

Algot hade blifvit artist; minnet af lilla Bertha hade förvisats till skräpkammaren, han hade glömt henne för konsten, denna tyranniska härskarinna, som ej tål någon medtäflare, men som i sitt följte har en hel skara af så förtjusande, förföriska varelser, att man för dem lätt glömmet ännu heligare förbindelser än eder om evig vänskap och trohet.

År efter år hade förgått, utan att han så noga räknat deras antal; för en man betyda ju också åren så föga. Barndomsvännerna hade aldrig träffats sedan den dag, då de lofvat hvarandra evig vänskap och trohet.

Å sin sida hade Bertha till en början ofta tänkt på honom, men så småningom hade det förefallit henne, som om hon alldeles vuxit ifrån honom och som tiden däremot för honom stått still; hon var ju en fullvuxen kvinna, då han, som var jämgammal med henne, blott föreföll henne som en pojke. Och så hade tiden gått, hon hade utvecklats, fått nya, större intressen och tänkte aldrig på barndomsvännen annat än då hans allt mer och mer växande rykte tid efter annan nådde hennes öron.

Algot vistades sedan flera år tillbaka i Paris och hade bland fransmännen förvärfvat ett rykte, som blott få utländingar lyckas vinna; hela Paris talade om hans sista stora tafla, som på Salongen tillvunnit sig allas beundran; hans landsmän voro stolta öfver honom, men själf gick han där lika enkel och anspråkslös som förut.

En morgon träffade han en gammal bekant från Sverige.

»Kommer du upp på Salongen i dag,» frågade denne.

»Det tror jag knappast,» svarade Algot.

»Det var skada, ty jag ska' dit med en svenska, en fröken Strandell.»

»Bertha Strandell,» sade Algot, och det föreföll honom, som om orden uttalats af någon annan än han själf.

»Känner du henne?»

»Ja, litet, vi äro båda från X-köping.»

»Då kunde du gärna möta oss på Salongen vid ett-tiden.»

»Jag skall försöka, om jag kan få tid,» sade Algot.

»Det var riktigt hederligt af dig, ser du, Anna Säfström är med henne, och därför ville jag gärna, att du skulle ta' hand om fröken Strandell.»

»Nå ja, så får jag väl lofva det då.»

Algot visste, att det ej var för Fritz Brovalls skull han lofvat komma, men han ville ej ens för sig själf erkänna, att blotta namnet Bertha Strandell hos honom hade uppväckt en mängd gamla minnen och känslor.

Han lämnade vännen och gick framåt längs de folkrika boulevarderna, men bullret nådde honom icke, vimlet såg han icke; framåt, framåt skyndade han, under det tankarna ilade tillbaka, långt tillbaka, till forna tider, till stunder af lek och stunder af allvar, men i leken som i sorgen deltog Bertha Strandell, och så stod åter den forna lekkamratens bild framför honom, ej längre

blek och matt som en af forna tiders daguerrotyper, nej, lefvande och färgrik som en af hans egna taflor, förskönad så som endast en målare kan försköna sitt ideal, och allt efter som ungdoms-idealet framstod ljusare och klarare, förmörkades och fördunklades en mängd andra bilder, som intagit ett alltför stort rum i hans själ.

Han greps af ångest, han kände sig så usel, så ovärdig nu, då han skulle framträda inför henne. O, att han kunnat återköpa flera år af sitt förflutna lif, att han kunnat framträda värdig sitt första ideal. Men hur förändrad var inte han, under det att hon — — — Nej, han var ovärdig att återse henne, och därför beslöt han att icke uppsöka henne. Några timmar därefter dref dock en oemotståndlig makt honom till — Salongen.

Där var mycket folk, och Algots gick tankspridd förbi taflorna, han kände ju dem alla, slutligen stannade han dock framför ett porträtt af en liten mörklockig flicka, det hade han visst icke sett förut; han betraktade det länge, och det antog allt mer och mer de kända dragen sedan fordom; så, just så var Bertha, då de skildes.

Han väcktes ur sina drömmar af Fritz Brovall, som slog honom hjärtligt på axeln.

»Följ med mig bort till din tafla, så får jag presentera dig.

Algots hjärta bultade häftigt, under det han följde vännen till andra ändan af salen.

Framför Algots tafla stod en grupp människor; han lät blicken fara öfver dem, men kunde ej upptäcka sin ungdomsflamma, Bertha Strandell. Under

det han ännu förgäfvos sökte bland de närstående, hörde han Fritz' ord:

»Någon presentation behöfves ju ej, fröken Strandell och Algot ä' ju gamla bekanta.»

»Ja, det ä' vi visst,» sade en röst till vänster om Algot.

Han vände sig om. Framför sig hade han en dam, som med ett vänligt småleende räckte honom handen.

Med en målares skärpta blick uppfattade han ögonblickligen ända till de minsta detaljerna i hennes hela person och klädsel. Det var en korpulent dam, iklädd en slät, ogarnerad klädning af denna klara blå färg, som målare alltid finna afskyvärd. Det illa sydda och löst åtsittande lifvet föll i djupa tvärveck fram. Under den bredskygiga, hvita hatten, beräknad mera för att skydda för solen än för att kläda ansiktet, hängde det kortklippta håret, hvars nedersta toppar krusade sig och därigenom bildade hvad man fordom plägade kalla polkahår. De mörkblå, något utstående ögonen framträdde inom en ram af guldbågar, och de starka glasen gäfvos dem ett visst uttryck af skärpa. Näsan hade lyckats i sina uppåtsträfvande ansträngningar, och skolflickans hela blyga och tafatta sätt hade gifvit vika för en förvånande säkerhet.

Var det möjligt, var detta Bertha Strandell, den Bertha, som han känt?

Jo, verkligen, det var hon. Algot stod helt förstummad, men icke så hon.

»Vi ä' så gamla bekanta man gärna kan vara, ty vi ha' lekt som barn och vuxit upp tillsammans.

Ja, hur dumma och enfaldiga voro ej våra barnomslekar, jag riktigt blygs, då jag tänker därpå, och jag är säker på, att Algot också gör det.»

Hon stannade och tycktes vänta på svar.

»Jag vet inte,» sade Algot, »det är så länge sedan jag tänkte på vår barndom.»

»Så är det äfven med mig, men jag har nu också haft så mycket att tänka på, så mycket att verka och utträtta i världen. Algot vet väl, att jag är en af de ifrigaste kämparne för kvinnoemancipationen; jag har lyckats utträtta mycket i kvinnofrågan; dessutom är jag en af de ledande styresmännen inom federationen och har såväl i Stockholm som i landsorten uppträdt med framgång såsom talare angående sedlighetsfrågan.»

Hon hade talat med en viss själfkänsla och stannade nu för att låta sina ord göra åstundad verkan.

»Sedlighetsfrågan,» upprepade Algot, som i artistkretsarna i Paris aldrig hört det ordet uttalas.

»Det är väl inte möjligt, att Algot ej vet, att vi svenska kvinnor numera ställa på männen samma sedlighetskraf, som de ställa på oss.»

»Jag har inte haft tid att följa med rörelserna där hemma,» sade Algot urskuldande.

»Nej, jag förstår nog det; Algot har måst arbeta mycket för att komma så pass långt. Den här taflan är mycket bra, det är det bästa arbete jag sett af Algot, fast jag tycker ämnet är för romantiskt och färgerna äro för lifliga. Det är för mycket grönt i taflan; den där gröna färgen är alldeles utdömd af Handarbetets vänner, som jag också tillhör.»

»Ha' träden och gräset där hemma i Sverige också underkastat sig Handarbetets vänners dom,» frågade Algot. »Men hvar tog Fritz och fröken Säfström vägen,» tillade han, liksom hade han ej väntat svar på sin första fråga.

De sågo sig omkring i salen och funno snart de borttappade fåren.

De båda unga sutto på en soffa, men midt i denna samling af folk och konstskatter tycktes de ej se eller höra något annat än hvarandra.

»Det tyckes vara klart dem emellan,» sade Algot, då han en stund betraktat dem.

»Omöjligt,» förklarade Bertha Strandell, »de känna ju knappast hvarandra.»

»Kanske just därför,» anmärkte Algot.

De närmade sig, och de båda svärmande väcktes ur sina drömmar. Fritz reste sig upp och slöt Algot häftigt i famnen.

»Jag är den lyckligaste varelse på jorden,» sade han, »Anna är min trolofvade.»

»Nå, lycka till då, Fritz.»

Anna reste sig äfven; hon stod framför Bertha helt blyg och med sänkta ögonlock.

»Är det möjligt,» frågade Bertha skarpt, »är det möjligt, att du lofvat bli hans hustru?»

»Ja,» hviskade Anna och slog upp ögonen, som strålade af en fuktig glans.

»Men vet du, om hans föregående lif är dig värdigt?»

Anna skakade på hufvudet.

»Jag vet, att han älskar mig och att jag älskar honom.»

»Nå, men sedlighetskrafvet, Anna?»

De båda herrarne närmade sig.

»Anna du,» sade Fritz, i det han tog sin fästmö's hand och tryckte den varmt; här är min vän Algot, som vill önska dig lycka, innan han går; jag har förgäfves sökt öfvertala honom att äta middag med oss i dag, han har inte tid.»

Algot gratulerade sin väns fästmö och sade därefter ett hastigt farväl samt aflägsnade sig skyndsamt. Det kändes, som om luften där inne ville kväfva honom, han måste ut, ut i det fria.

Han steg upp i en vagn och befallde kusken att köra omkring ett slag i Boulognerskogen. Han behöfde samla sina tankar, komma till klarhet med sina känslor. Han var alltså ännu idealist; det hade varit nog, att man inför honom uttalat ett namn, för att hans fantasi skulle föra honom tillbaka till flydda tider; hvad han då känt, det hade han åter erfarit; sådan han då funnit Bertha, sådan hade han nu hoppats återfinna henne; hur dåraktig hade han inte varit. Liksom i sin barn-dom hade han byggt i sanden, och den store trädgårdsmästaren, verkligheten, hade jämnat hans verk med marken; liksom solen fordom hade smält deras snöslott, så hade passionernas glöd och lifvets stora intressen förtärt deras ungdomskärlek. Han hade återsett sin första flamma, sin första kärlek, sitt första ideal, men flammen hade slocknat, kärleken svalnat, idealet var dött.

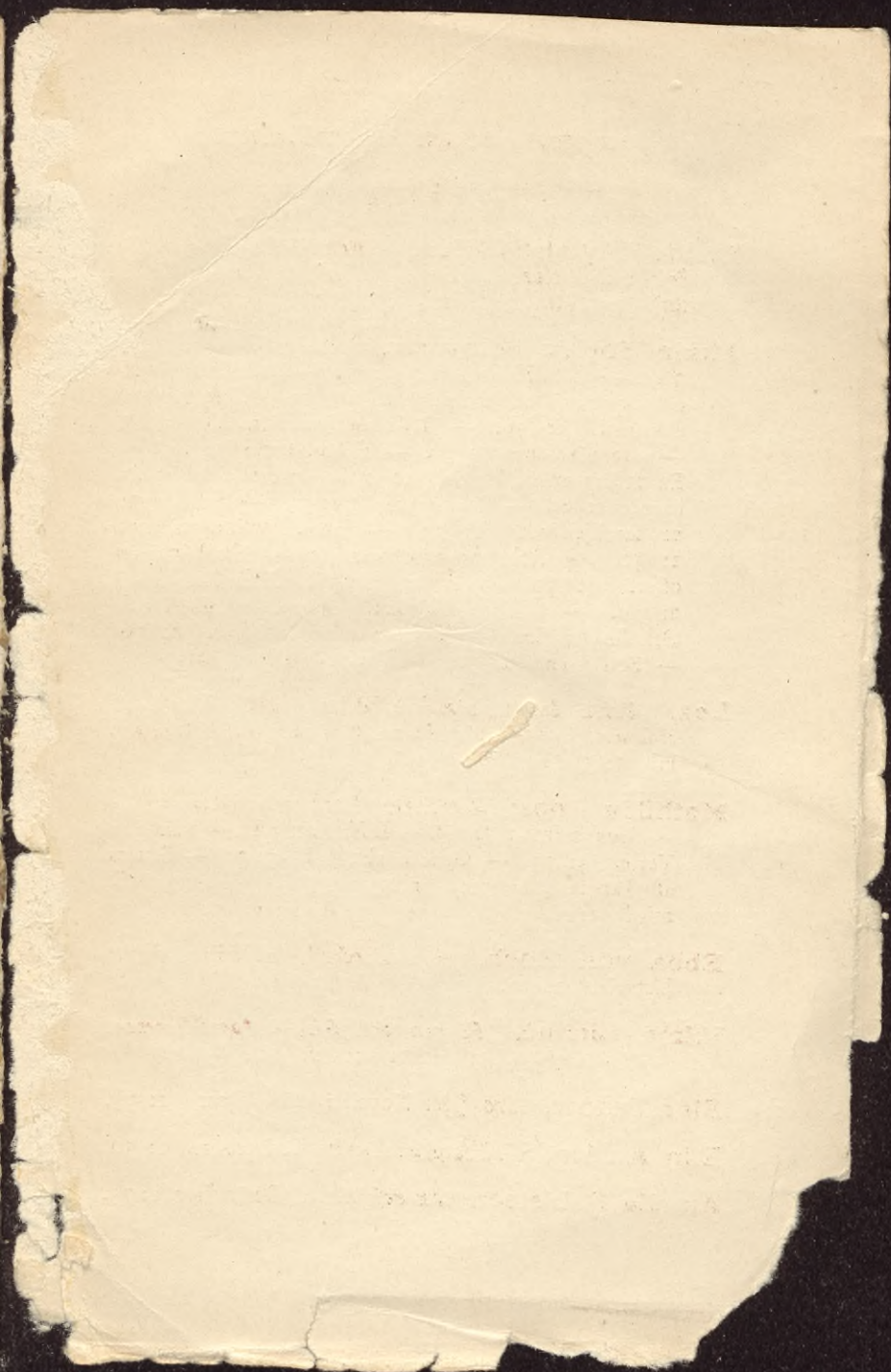
»Mitt ideal, min ungdomsflamma,» sade han halfhögt för sig själf, och ett leende spred sig öfver hans läppar, ja, öfver hela hans ansikte, då för hans minne åter upprullades bilden af Bertha Strandell, sådan han nyss förut sett henne lifs

levande med den blå klädningen, den hvita hatten och de guldbågade glasögonen.

Snart försvann dock bilden, och helt högt uttalade Algot orden: »Le roi est mort, vive le roi!»

Därefter stannade han vagnen och steg ur, den unge artisten önskade vara ensam med sin sista flamma — naturen.

Emilie Flygare-Carlén, *Efterskörd från en 80-årigs författarebana.* Berättelser och noveller. Med förf:s porträtt. 3 delar å 2: 50; inb. å 3: 50.

Marie Sophie Schwartz, *Romaner:* Den rätta. 3 kr. — Ett tidens barn. 2: 50. — Mannen af börd och qvinnan af folket. 2: 25. — Arbetet adlar mannen. 2: 50. — Blad ur qvinnans lif. 3 kr. — De värlösa. 1 kr. — Egennyttan. 1: 25. — En fäfang mans hustru. 1: 50 — Enkan och hennes barn. 1: 25. — Passionerna. 1: 25. — Skildringar ur familjelifvet. 1: 50. — Emancipationsvurmen. 1: 50. — Arbetets barn. 2 kr. — Ett hämdens offer. 1: 50. — Är mannens karakter hans öde? 2: 50. — Ädlingens dotter. 2: 75. — Skuld och Oskuld. 3 kr. — Tvenne familjemödrar. 2: 50. — Sonsonen. 2 50. — Vexlande öden. 2: 50.

Lea, *Valda berättelser.* 4 delar. Med illustr. af Hellqvist, Larsson, André n m. fl. Hvarje del häft. 4 kr.: inb. 5: 50.

Mathilda Roos: *Romaner:* Hardt mot Hardt. 3: 50. — Höststormar. 3: 50. — Lifsbilder. 3 kr. — Familjen Verle. 3: 75. — Genom skuggor. 3: 75. — Saulus af Tarsus. 2: 50; inb. 3: 50. — Kommen till mig! 1: 50.

Ebba von Koch, *Eva Nordenhjelm.* En qvinnas historia. 1: 50.

Vilma Lindhé, *Fången och fri.* — *Äppelblomman.* — *Otillräckligt.* 3 berättelser. 2: 50.

Elna Tenow, *Brokigt.* Noveller och skisser. 1: 75.

Elin Améen, *Träldom* och andra berättelser. 1: 50.

Amalia Fahlstedt, *Ax och Halm.* Berättelser. 1: 75.